

152 452
21.17.17
8 2

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนในเขตบริการของโรงเรียน
ในโครงการทดลองของโรงเรียนมัธยมชุมชนจังหวัดลำปาง

บริษัทยานิพนธ์
ของ
ประวิทย์ รอดเขียว

23 S.ศ. 2523

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชั้นปีที่ 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575 3913058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2523
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทัศนคติเกี่ยวกับการพึ่งตนเองของประชาชนในเขตบริการของโรงเรียน
ในโครงการทดลองของโรงเรียนมัธยมชุมชนจังหวัดลำปาง

บทคัดย่อ

ของ

ประวีณ รอดเขียว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2523

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า จังหวัดลำปาง และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้นำในเขตตำบลบ่อแฮ้ว จำนวน 54 คน และผู้ตามจำนวน 99 คน เป็นผู้นำในเขตตำบลบ้านเป่าจำนวน 57 คน และผู้ตามจำนวน 60 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 370 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาในลักษณะตนตามอัตภาพ พบว่าผู้นำทั้งในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตาม และเมื่อพิจารณาในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามมีทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่น

2. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ของประชาชนในแต่ละตำบลทั้งในลักษณะตนตามอัตภาพและลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ในเขตตำบลบ้านเป่าซึ่งเป็นตำบลที่ไม่มีถนนชุบเปอร์ไฮเวย์ตัดผ่านหมู่บ้าน

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างขนาดของหมู่บ้านในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ซึ่งเป็นตำบลที่มีถนนชุบเปอร์ไฮเวย์ตัดผ่าน

A STUDY OF ATTITUDES TOWARD SELF-RELIANCE OF LOCAL
PEOPLE IN THE SERVICE AREA OF THE LAMPANG PILOT
PROJECT COMMUNITY SECONDARY SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
PRAWEEEN RODKIEW

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
March, 1980

ABSTRACT

The purpose of this study were to compare the attitudes towards self-reliance of the leaders and the followers who were villagers in Boaheo District and Ban Pao District, Lampang Province, Northern Thailand, and to compare the attitudes towards self-reliance among the villagers in the large, mediam and small villages.

The "self-reliance questionnaire" was administered to 370 villagers consisted of 54 leaders and 99 followers in Boaheo District, and 57 leaders and 60 followers in Ban Pao District. t - test and F - test procedures were used to analyse data.

The results of this study were as follow:

1. When actual self was considered the leaders in both villages had significantly, higher attitudes towards self-reliance than the villagers.

When percieved social norm was considered, the villages had significantly higher attitudes towards self-reliance than the leaders.

2. The attitudes towards self-reliance in both actual self and percieved social norm of those villagers in such district, the attitudes of the villagers from the mediam size village and those from the small size village were found to be significantly different in one district where there was no super high way cutting across the village which was called Ban Pao District. No significan difference was founds in Boaheo District, where there was super high way cutting across the village.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

ศาสตราจารย์ วิษณุ เครืองาม

อธิการบดี กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำอันดีซึ่ง
จากอาจารย์ ดร.นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ อาจารย์วงเดือน ศาสตรภักดิ์ และ
อาจารย์ ดร.วิรุฒ วิเชียรโชติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณอาจารย์บุญรัตน์ โรจนศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเขलगันตร
จังหวัดลำปาง อาจารย์ประเวศน์ อินสม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเขलगันตร
ที่ได้อุปการะจัดหาที่พักและให้ความสะดวกอื่น ๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ไปทำการวิจัย

ขอขอบพระคุณคุณครูเตา ณ ลำปาง อาจารย์อติคุณ ธารสาร หัวหน้าฝ่าย
บริการชุมชนโรงเรียนเขलगันตร ที่ได้อุปการะให้คำแนะนำและตรวจแบบสอบถามให้กับ
ผู้วิจัย

ขอขอบคุณท่านที่สนับสนุนและสนับสนุนเป่าที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็น
อย่างดี

ขอขอบคุณคุณสันต์ ราชสีห์ คุณนันทวดี คุณบัญชา นิลาร่าง คุณเขวง
สิทธิระ คุณประสิทธิ์ จิตแหลม คุณอรุณไร กิติวรากล คุณธาริณี พลาณกุลวงศ์
คุณทัศนีย์ เขตตานุรักษ์ คุณขวัญตา เองฉวน คุณชรัตน์ และคุณงามพงษ์ สุขเกษม
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณอรุณี เวชราพรทิพย์ คุณกมุนาถ ยุทธวิสุทธิ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
อนุเคราะห์ทางด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณปราโมทย์ สลับสี ที่ได้ช่วยพิมพ์ให้จนเสร็จทันเวลา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคน โดยเฉพาะคุณมงคล
พูนเพิ่มสุขสมบัติ ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณคำ
และประโยชน์ที่อาจะมีปรากฏอยู่ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องหมายพระคุณของพ่อ แม่
และครูอาจารย์ที่ผู้วิจัยเป็นฝ่ายรับมาโดยตลอด

ประวิณ รอดเขียว

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ปฏิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	แนวความคิดในการทำวิทยานิพนธ์	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ	13
	การศึกษาเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง	16
	การพึ่งตนเองในต่างประเทศ	21
	การพึ่งตนเองในประเทศไทย	30
	บทบาทของโรงเรียนชุมชนต่อการพึ่งตนเอง	34
	สัมฤทธิ์ฐานในการศึกษาค้นคว้า	51
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	55
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้า	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
	ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบ	
	ต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบล	
	บ่อแหว	67

4	ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบ ต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้นำนโยบาย บ้านเป้า	74
	ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบ ต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ...	82
	ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบ ต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า	92
5	สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	102
	สรุปผลการค้นคว้า	
	อภิปรายผล	
	ขอเสนอแนะ	
	บรรณานุกรม	
	ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนครัวเรือนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างตำบลบ่อแฮ้ว	56
2 จำนวนครัวเรือนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างตำบลบ้านเป่า	56
3 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำในเขตตำบลบ่อแฮ้ว	57
4 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำในเขตตำบลบ้านเป่า	58
5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผูตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ มาตรฐานสังคม	67
6 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผูตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ คนตามอัธภาพ	68
7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่าง ผู้นำกับผูตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	69
8 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่าง ผู้นำกับผูตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์คนตาม อัธภาพ	69
9 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่าง ผู้นำกับผูตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	70
10 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่าง ผู้นำกับผูตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์คนตาม อัธภาพ	71

11	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ มาตรฐานสังคม	72
12	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ คนตามอัธยาศัย	72
13	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์วิทยา ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ มาตรฐานสังคม	73
14	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง สังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	75
16	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง สังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์คนตามอัธยาศัย	75
17	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือ เกณฑ์มาตรฐานสังคม	76
18	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือ เกณฑ์คนตามอัธยาศัย	77

19	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	78
20	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	78
21	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	79
22	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	80
23	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงสัตว์น้ำระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	81
24	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงสัตว์น้ำระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	81
25	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	83
26	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	84

27	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	85
28	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตาม อิทธิพล	86
29	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	87
30	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตาม อิทธิพล	88
31	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	89
32	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตาม อิทธิพล	90

33	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประกันสุขภาพ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม	91
34	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประกันสุขภาพ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตาม อัตรภาพ	92
35	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง สังคม ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	93
36	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง สังคม ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตรภาพ	94
37	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของ ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขต ตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	95
38	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของ ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขต ตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตรภาพ	95
39	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	96
40	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตรภาพ	97

41	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	98
42	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	99
43	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประจักษ์วิทยา ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม	100
44	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประจักษ์วิทยา ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ	101

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

๗
หน้า

1	การวิเคราะห์การเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคล และ เห็นาระบบต่าง ๆ ในสังคม	7
2	แสดงระบบต่าง ๆ ทางสังคมซึ่งสัมพันธ์กันในลักษณะ เป็นเงา	8
3	ปัญหาที่ระบบ -- ปัญหาที่บุคคล	9
4	แหล่งของสถาบันในชุมชน	10
5	แหล่งของสังคมในสถาบันภายในระบบสังคม	10

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มปริมาณของประชากรและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่การเปลี่ยนแปลงของสังคมเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่ได้สัดส่วนกัน ในขณะที่สภาพของชุมชนเมืองนับวันจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว ธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการประเภทต่าง ๆ เริ่มมีปริมาณขึ้นอย่างมากมาย ชุมชนชนบทกลับถูกทอดทิ้งให้ห่างไกลออกไปทุกที ๆ ทั้ง ๆ ที่ชุมชนในชนบทยังมีความต้องการการเอาใจใส่อย่างจริงจังในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริการด้านสังคม ด้านการปกครอง ด้านความมั่นคง ด้านความปลอดภัย ด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ และด้านการศึกษาสำหรับเด็กและผู้ใหญ่

มีชาวชนบทเป็นจำนวนไม่น้อยที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับปัญหาภัยธรรมชาติ ฝนแล้ง โรคภัยไข้เจ็บ และปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน หรือการขาดที่ดินทำกิน ชาวชนบทเหล่านี้บางกลุ่มเมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาความอดอยาก ขาดแคลน ก็จะพากันอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่โดยอาศัยอยู่ตามแหล่งเสื่อมโทรม หรือไปก่อกองตงของการแรงงาน ส่วนบางกลุ่มจะหมดความรู้ชีวิตและความยากจนต่อไปจนถึงที่สุด ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาได้พยายามที่จะแก้ไขและมีนโยบายอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น แต่ผลของการพัฒนาประเทศเท่าที่ผ่านมาก็ยังปรากฏว่าไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ธำรง บัวตรี (ธำรง บัวตรี 2514 : 56) กล่าวว่า "การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศมักจะมีพื้นฐานมาจากตัวบุคคลหรือพลเมือง" วิรุทธ วิเชียรโชติ (วิรุทธ วิเชียรโชติ 2510 : 57) กล่าวว่า "พลเมืองเป็นทรัพยากร

ที่สำคัญที่สุดที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในทางดีหรือเลว ถ้าหากตัวบุคคลหรือพลเมืองได้รับการพัฒนาอย่างดีแล้ว ปัญหาต่าง ๆ จะลดน้อยลงหรือไม่มีเลย"

นพ. วิเชียร ไร่ (นพ.วิเชียร ไร่ วิเชียรไร่ติ ม.ป.ป. : 1) กล่าวถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของชาวชนบทในปัจจุบันอันเป็นมูลเหตุของปัญหาต่าง ๆ ว่าเป็นเพราะ "พฤติกรรมชาวชนบทไม่เป็นไปตามเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคต่าง พฤติกรรมดังกล่าวคือ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง เริ่มการขึ้นกับตนเอง ปรากฏว่ามีอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการพึ่งคนอื่นหรือขึ้นอยู่กับคนอื่น"

4 การที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังมีพฤติกรรมที่ไม่พึ่งตนเองนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากปัญหาภายในระบบต่าง ๆ ของสังคมนี้เอง ระบบการศึกษาเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยในประเทศมีพฤติกรรมที่ไม่พึ่งตนเอง เพราะจากสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของประเทศไทยเท่าที่เห็นมา ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าอยู่ในสภาพที่ส่งเสริมพฤติกรรมพึ่งตนเอง ผลจากการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

ถ้าหวั่นในด้านปริมาณ ตามสถิติการศึกษาระดับปี 2516 ของกระทรวงศึกษาธิการ (กองวางแผน 2519 : 22) ปรากฏว่า มีประชากรในวัยเรียนจำนวนทั้งสิ้น 20.7 ล้านคน ในจำนวนนี้มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนเพียง 8.2 ล้านคนที่เหลือจำนวน 12.5 ล้านคน เป็นประชากรที่อยู่นอกโรงเรียน

ส่วนในด้านคุณภาพนั้นปรากฏว่า ในรายงานการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของหมู่บ้านชนบทปีที่ 4 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมสามัญศึกษา 2518 : 40) พบว่า หมู่บ้านชนบทปีที่ 4 ที่มีความรู้ความฉลาดในการทำเลข อ่านหนังสือ และการเขียนหนังสืออย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มีเพียงร้อยละ 67.00 เท่านั้น ที่เหลืออีกร้อยละ 33.00 เป็นพวกที่อ่านหนังสือและเขียนหนังสือที่ยังไปการไม่ได้ ถึงแม้หลังจากสำเร็จการศึกษามาถึงขั้นออกไปจากโรงเรียนแล้ว ในเวลาเพียงไม่กี่ปีนักก็จะกลายเป็นผู้ไม่รู้หนังสือไปในที่สุด จึงอาจสรุปได้ว่าในแง่หนึ่งว่า ความหวังที่จะให้จบการศึกษาระดับประถมไปคนควาหาความรู้เอาเอง

เพื่อพัฒนาตนเองนั้นเป็นไปได้ยาก

ฉะนั้นความต้องการของชุมชนชนบทเกี่ยวกับการพัฒนาจึงควรเน้นที่การพัฒนาคุณภาพของบุคคล เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้เป็นสำคัญ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ ม.ป.ป. . 6) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า "เพราะการพึ่งตนเองได้นั้นย่อมหมายถึงความสามารถในการปกครองตนเอง ความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม"

บุคคลเมื่อได้รับการพัฒนาให้สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว ย่อมจะไปพัฒนาสถาบันทางสังคมอันใดแก่ ครอบครัว สถาบันในระบบเศรษฐกิจ สถาบันในระบบการเมืองการปกครอง และสถาบันในระบบการศึกษาให้เป็นสถาบันที่พึ่งตนเองได้ต่อไป

เดือนเพ็ญ สึงชะฤกษ์ (เดือนเพ็ญ สึงชะฤกษ์ 2521 : 21) กล่าวว่า "การพัฒนาเพื่อให้บุคคลพึ่งตนเองได้นั้นต้องอาศัยการให้ข่าวสาร และข้อมูลแก่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ และประชาชนต้องเขามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย"

สถาบันที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาบุคคลให้สามารถพึ่งตนเองได้คือ สถาบันการศึกษา โรงเรียนเป็นสถาบันให้การศึกษาที่สำคัญสถาบันหนึ่งในสังคม โรงเรียนจึงต้องรับเป็นภาระในการให้บริการทางการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน และแก้ปัญหาคุณภาพของกำลังคนในท้องถิ่นเป็นประการสำคัญ โดยโรงเรียนจะกองมุงทำงานด้านอัตปธระชาภิบาล ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้รู้ถึงวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย วิชาหลักวิชาการออมทรัพย์ และการจัดตั้งสหกรณ์รณกาของชุมชน (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 21) ด้วยเหตุนี้กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ริเริ่มโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชนขึ้น เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งฝึกฝนพฤติกรรมการณ์ไม่พึ่งตนเองหรือชนกับผู้อื่น ให้เป็นพฤติกรรมที่พึ่งตนเองหรือชนกับตนเองได้ในที่สุด

วิธีการที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงตนเองให้เป็นพฤติกรรมที่พึงตนเองไว้ นั้น จำเป็นต้องทราบถึงทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเสียก่อน เพราะทัศนคติจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด การกระทำ และวิธีการดำรงชีวิตของบุคคล ตลอดจนการกระทำและวิถีการปฏิบัติต่าง ๆ ของชุมชนอีกด้วย การเร่งพัฒนาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนในชนบทจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยให้ประชาชนสามารถปรับปรุงตนเองและชุมชนไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางงานเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และการอนามัย อันจะนำไปสู่ความเจริญมั่นคงในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า อันเป็นเขตที่อยู่ในรัศมีการให้บริการของโรงเรียนไชยสงครามของโรงเรียนมัธยมชุมชน จังหวัดกำแพง และเพื่อหาแนวทางให้โรงเรียนจัดทำโครงการให้บริการ เพื่อฝึกฝนพฤติกรรมการพึ่งตนเองให้กับประชาชนในเขตบริการ

ความมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้นับตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมชุมชนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนากำลังคนได้ทราบว่าประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองเพียงใด
2. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางให้โรงเรียนในโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน จังหวัดลำปาง ได้ปรับปรุงงานบริการที่หาอยู่ในปัจจุบัน และพิจารณาจัดโครงการให้บริการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในเขตบริการมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ
 - 1.1 ผู้นำชุมชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า จังหวัดลำปาง
 - 1.2 ผู้หามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า จังหวัดลำปาง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ
 - ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้หาม ตัวแปรคือ
 - ก. ตัวแปรอิสระ

สภาพภาพของประชาชน ซึ่งแยกออกเป็น ผู้นำ และผู้ตาม
 - ข. ตัวแปรตาม

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง
 - ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน
 - ก. ตัวแปรอิสระ

ขนาดของหมู่บ้าน ซึ่งแยกออกเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

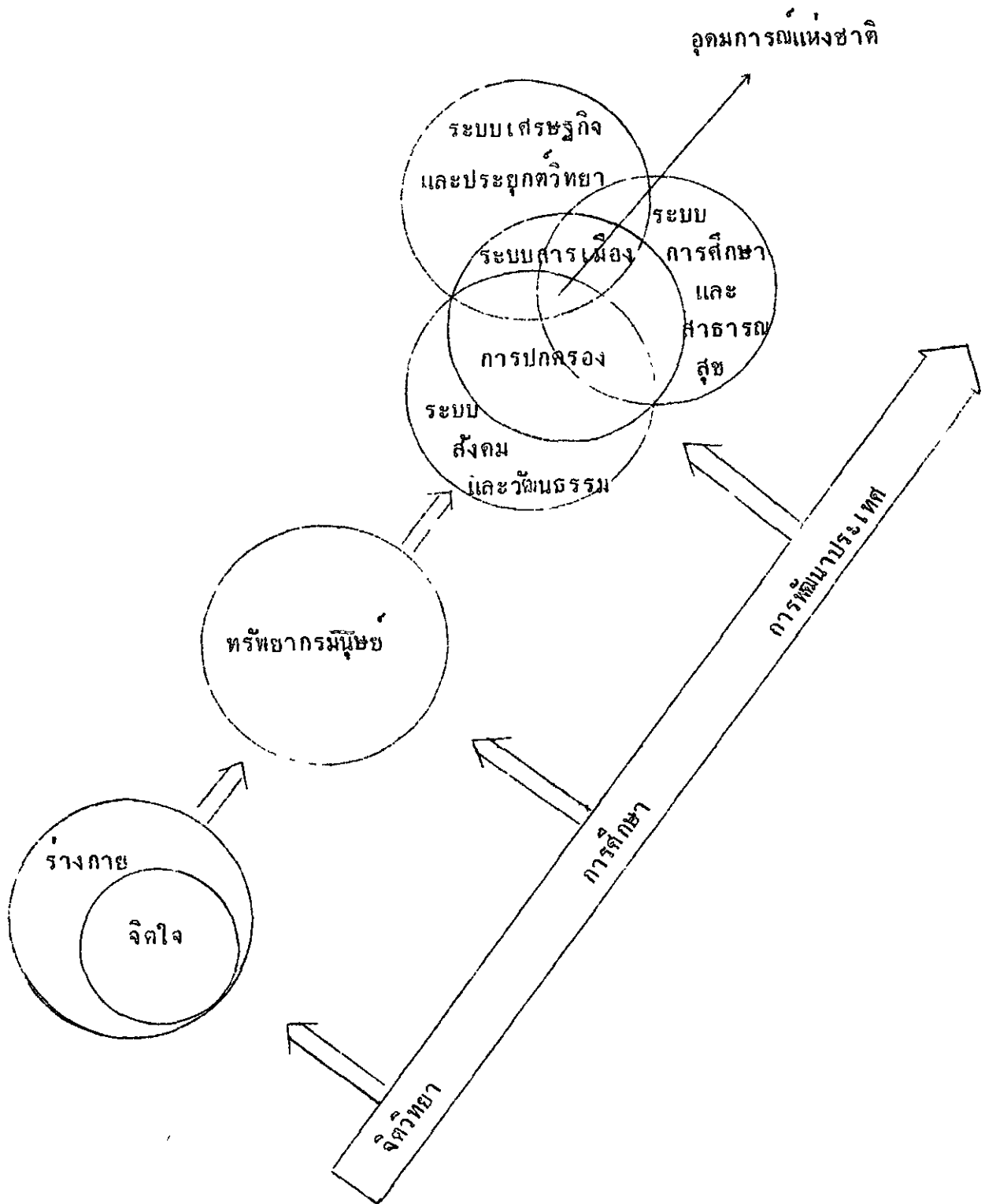
๖. ตัวแปรตาม

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง

๗. ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา
ระบบสาธิตสุโขทัย ระบบเกษตรวิสัย และระบบประมงศรีวิทยาเท่านั้น

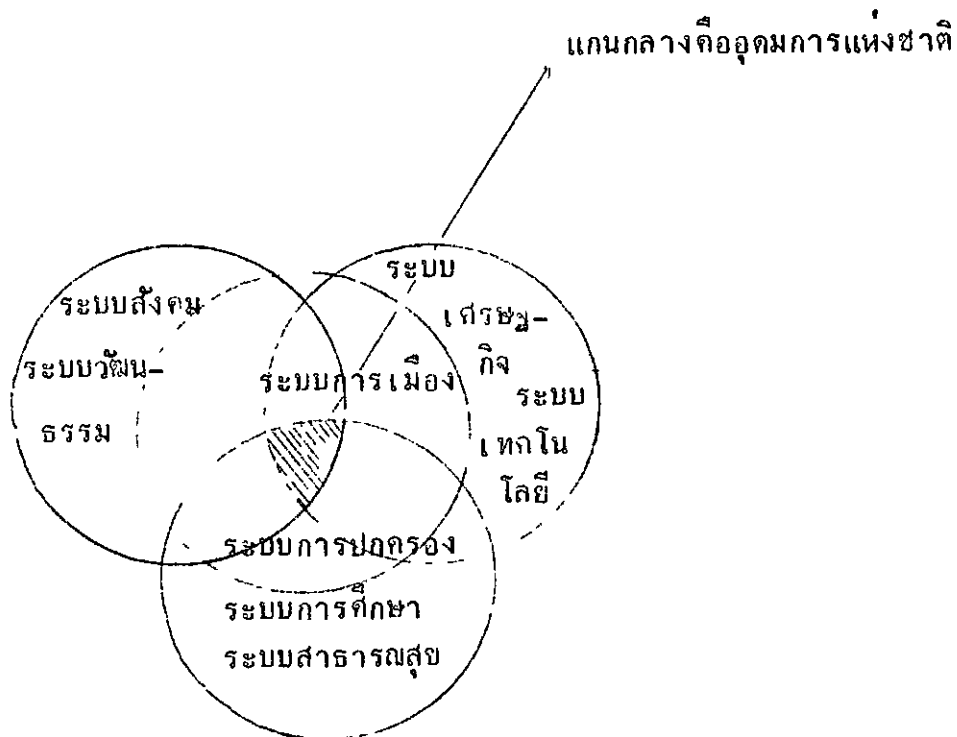
แนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาของประเทศมาจากปัญหาที่ตัวบุคคล และปัญหาที่ระบบทางสังคม ดังนั้น
จุดเริ่มในกระบวนการพัฒนาคือการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตัวบุคคล
และพัฒนาระบบต่าง ๆ ในสังคม โดยมุ่งส่งเสริมให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเอง และ
พัฒนาชุมชนของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางวัตถุและจิตใจนำไปสู่การพัฒนา
ประเทศ ดังแสดงในแผนภูมิ

(วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2520 : 114)

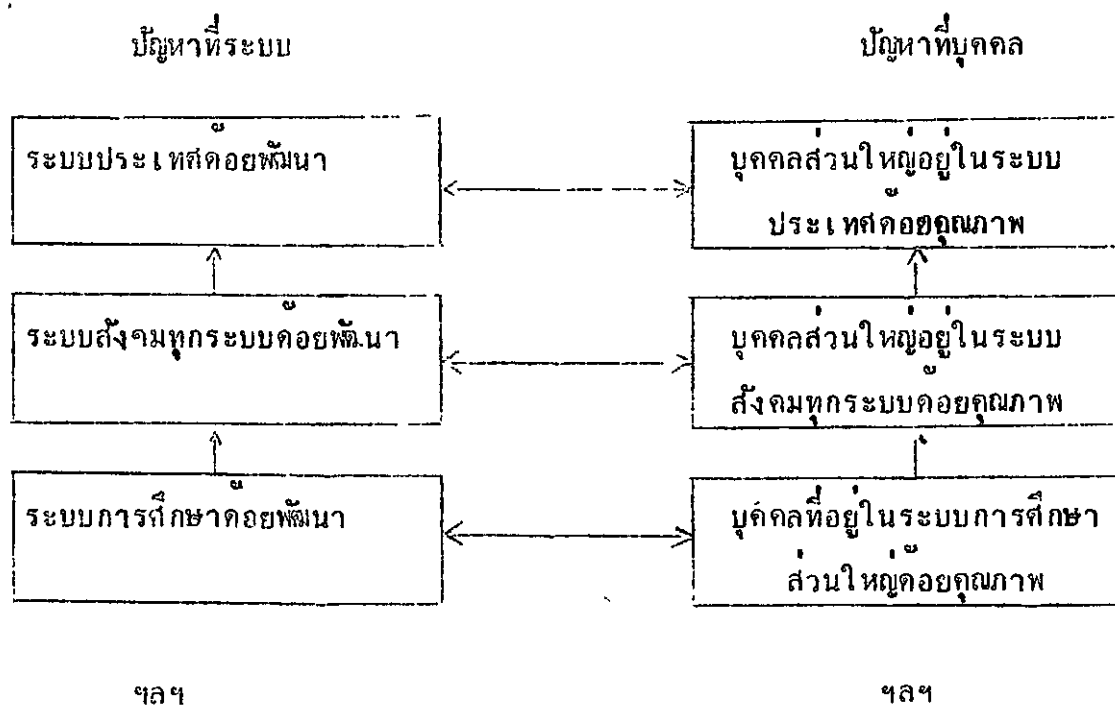
ภาพประกอบ 1 แสดงการใช้การศึกษาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อไปพัฒนา
สถาบันในสังคม

ภาพประกอบ 2 แสดงระบบต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งสัมพันธ์กันในลักษณะพันเฟือง

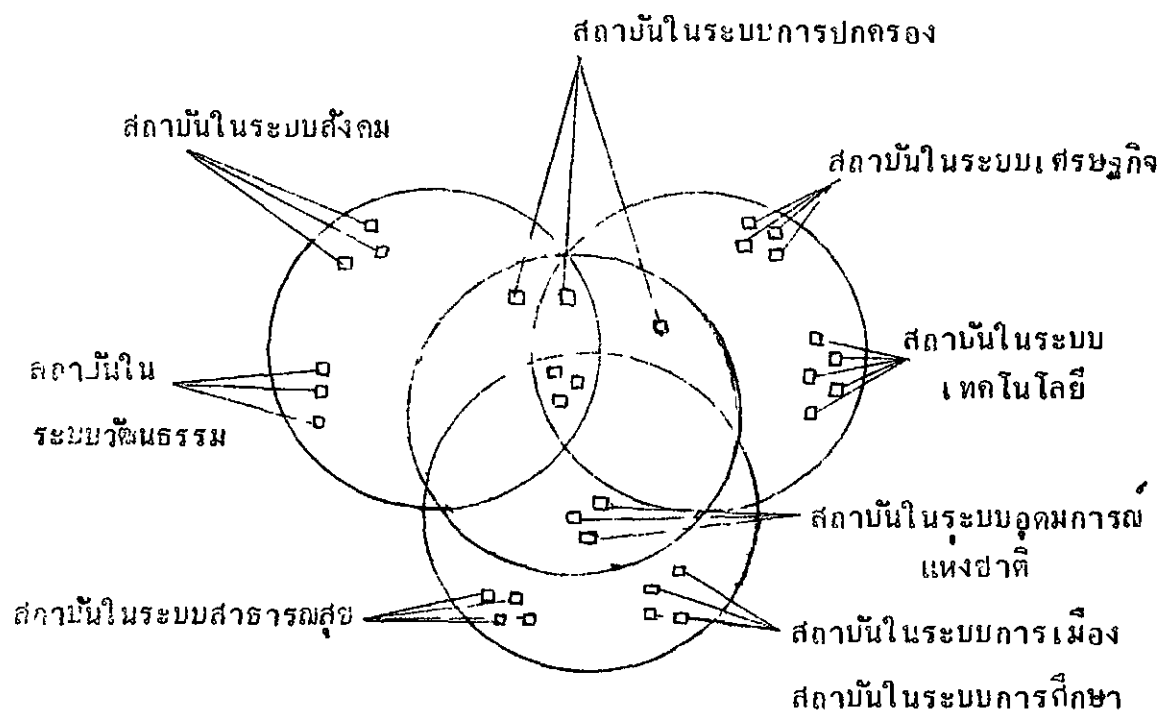
ระบบทั้งหลายติดต่อกันเนื่องกัน หมุนเวียนไปด้วยกันดุจฟันเฟือง เมื่อใดมีปัญหาแต่ละระบบจะไม่ประสานกันเป็นเหตุให้ฟันเฟืองปั่นเกลียวกัน จึงต้องมีการแก้ไขที่ระบบ

บุคคลอยู่ในระบบที่มีปัญหา ดังนั้นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนคือการแก้ปัญหาทั้งที่ตัวบุคคลและที่ระบบ

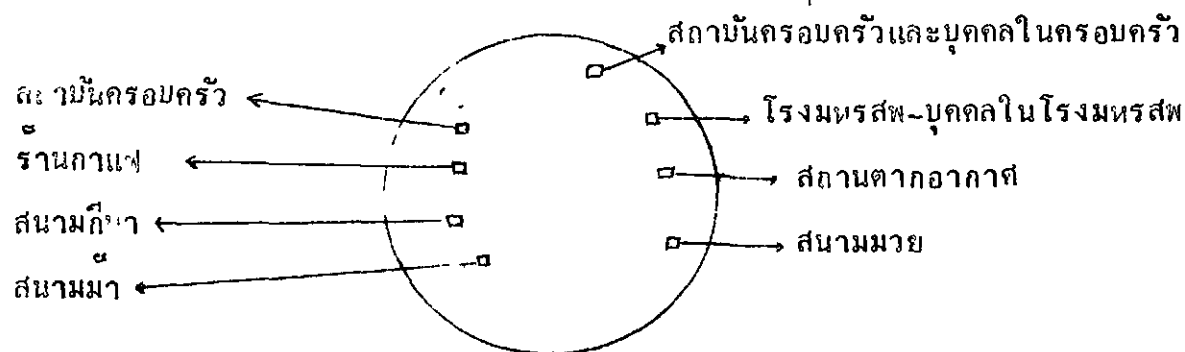
ภาพประกอบ 3 แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งที่ตัวระบบและที่บุคคล

ภายในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระดับชุมชน มีสถาบันภายในแต่ละระบบดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงแหล่งของสถาบันในชุมชน

ภายในแต่ละระบบย่อมมีสถาบันภายในระบบนั้น ๆ ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงตัวอย่างแหล่งของสังคมในสถาบันภายในระบบสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

★ ทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นเฉพาะบุคคลที่มีต่อการพึ่งตนเองแบบคนเดียว และการพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่ม ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามโดยผู้ตอบสามารถแสดงออกมาได้ 2 ลักษณะ คือ เห็นด้วย หรือมีลักษณะนิมาน (Positive) ซึ่งจะอยู่ในรูปของการแสดงความสนใจ พอใจ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ หรือลักษณะนิเสธ (Negative) คือไม่เห็นด้วย จะแสดงความเบื่อกวน ไม่พอใจ ขัดแย้ง ไม่ปฏิบัติตาม ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. เป็นท่าที ความรู้สึก และความคิดเห็นเฉพาะบุคคลที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่น
2. เป็นท่าที ความรู้สึก และความคิดเห็นเฉพาะบุคคล ที่มีต่อการพึ่งตนเองของตนเอง

การพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียว หมายถึง เมื่อบุคคลเผชิญกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ใด ๆ ที่เป็นปัญหาในระบบต่าง ๆ ทางสังคม บุคคลจะใช้ความสามารถที่มีอยู่ของตนเองแก้ไขปัญหาลักษณะนี้ ๆ ไปได้ โดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น หรือยอมจำนนต่อสภาพปัญหานั้น

การพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่ม หมายถึง เมื่อชุมชนเผชิญกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ใด ๆ ที่เป็นปัญหาในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ชุมชนจะร่วมกันรับผิดชอบและใช้ความสามารถที่มีอยู่แก้ไขปัญหาลักษณะนี้ ๆ โดยรักษาผลประโยชน์ของชุมชนไว้ร่วมกัน

ระบบต่าง ๆ ทางสังคม หมายถึง ระบบการเมือง - การปกครอง ระบบเศรษฐกิจ - ประชูปฏิวัติยา ระบบการศึกษา - สาธารณสุข ระบบสังคม - วัฒนธรรม และระบบอุดมการณ์แห่งชาติ ในการศึกษาระบบนี้จะทำการศึกษาเฉพาะทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ - ประชูปฏิวัติยา และระบบการศึกษา - สาธารณสุข ของสังคมในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป้า

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา หมายถึง ท่าที ความรู้สึก

ความคิดเห็นเฉพาะบุคคลที่มีต่อการแก้ไขปัญหาค้นหาการศึกษารวมตนเอง และรวมกลุ่มกันเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และรับผิดชอบต่อการศึกษาของท้องถิ่นซึ่งวัดไถจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็น เฉพาะบุคคลที่มีต่อการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขด้วยตนเอง และรวมกลุ่มกันเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห และรับผิดชอบต่องานสาธารณสุขของท้องถิ่น ซึ่งวัดไถจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็น เฉพาะบุคคลที่มีต่อการช่วยเหลือตนเองทางด้านการเศรษฐกิจ และรวมกลุ่มกันเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห และรับผิดชอบต่องานด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น ซึ่งวัดไถจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประเพณีวิถีชีวิต หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็น เฉพาะบุคคลที่มีต่อการช่วยเหลือตนเองทางด้านการนำเอาความรู้ในด้านต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยศึกษาด้านการใช้ประโยชน์จากการสืบทอด การใส่เครื่องทุเรศ การใส่ชุดเกมี่และยาปราบศัตรูพืช และรวมกลุ่มกันเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห และรับผิดชอบต่อท้องถิ่นในด้านดังกล่าว ซึ่งวัดไถจากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง

ประเพณี หมายถึง ผู้นำและผูตามในตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า
ผู้นำ หมายถึง ผู้นำท้องถิ่นซึ่งดำรงตำแหน่งมาโดยการแต่งตั้งจากทางราชการหรือจากการเลือกตั้งของชาวบ้าน ได้แก่กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการประจำหมู่บ้าน

ผูตาม หมายถึง ประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ยกเว้นประชาชนที่เป็นผู้นำ

โรงเรียนในโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน หมายถึง โรงเรียนเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

เขตบริการ หมายถึง บริเวณที่อยู่ใกล้ที่มีความรับผิดชอบของโรงเรียนที่จะตรวจวัดบริการต่าง ๆ ซึ่งทางวิชาการและวิชาชีพในท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งกำนันงานเห็นนามชนในกับวงถึง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทัศนคติ

แมกโดนัลด์ (McDonald. 1959 : 564) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า "ทัศนคติคือความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง หรือความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง"

โรเซนเบิร์ก และ ฮอร์แลนด์ (Rosenberg & Horland. 1961 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "ทัศนคติคือท่าทีที่แสดงว่ามีใจโอนเอียงที่จะตอบสนองในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นทางบวก (Positive) หรือทางลบ (Negative) ก็ได้"

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 : 214) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "ทัศนคติคือพฤติกรรม เป็นความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต่อแนวความคิดใด เรื่องสภาวะการใดในทางเข้านาหรือออกน้าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อ ๆ ไปในทางเอนเอียงไปในลักษณะอย่างเดิม เมื่อพบกับสิ่งนั้น หรือแนวความคิดนั้น หรือสถานการณ์นั้นอีก"

เคนดเลอร์ (Kendler. 1963 : 572) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า "ทัศนคติคือภาวะการรวมของ ลักษณะบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมรอบตัว หรือต่อแนวข้อเท็จจริง แสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสภาพการณ์บางอย่างของบุคคลใดคน หนึ่ง หรือแนวความคิดบางอย่าง"

อีจอร์ค และ แบคแมน (Secord & Backman. 1964 : 97) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็น "ความรู้สึก (Affective) ความรู้คิด (Cognitive) และพฤติกรรม (Behavioral) ของแต่ละบุคคลต่อสภาวะแวดล้อม"

กล่าวได้ว่าทัศนคติของทัศนคติดังกล่าวข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่า ทัศนคติคือภาวะความพร้อมของจิตใจแบบหนึ่งที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อวัตถุ สถานการณ์ บุคคล หรือ

กลุ่มบุคคลไปในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทางบวก (Positive) หรือทางลบ (Negative) ก็ได้

สมปราชญ์ จอมเทพ (สมปราชญ์ จอมเทพ 2516 : 55) กล่าวว่า "ทัศนคติของคนเป็นผลของความรู้สึกลึกซึ้งทางจิตใจที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเอนเอียงไปในทิศทางหนึ่งทางใด จึงมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งมีผลสะท้อนมาสู่พฤติกรรมของคน เพราะฉะนั้นพฤติกรรมของมนุษย์ก็ถือการแสดงออกซึ่งทัศนคติของเขาอันเป็นผลจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และการเรียนรู้อันรวมถึงภูมิหลังของบุคคลนั้น ๆ เมื่อภูมิหลังของแต่ละบุคคลต่างกันจึงทำให้การประพฤติปฏิบัติต่อสิ่งเดียวกันเป็นไปในลักษณะที่แตกต่างกัน"

นิพนธ์ ถันธเสวี (นิพนธ์ ถันธเสวี 2518 : 12) กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นสิ่งที่บ่งบอกทิศทางทางการแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งของ บุคคล หรือสภาพการณ์ หากบุคคลจะกระทำหรือแสดงอะไรอย่างหนึ่งออกมาต่อสิ่งใด เขาย่อมกระทำไปตามทัศนคติที่เขาถือต่อสิ่งนั้น ทัศนคติของบุคคลจึงมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ทางสังคม"

ไพบุลย์ อินทวิธา (ไพบุลย์ อินทวิธา ม.ป.ป. : 11 อ้างอิงมาจาก ตระการศักดิ์ มณีภาค 2519 : 8) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล หากใช้สิ่งที่มีติดตัวบุคคลมาแต่กำเนิดได้

2. ทัศนคติเป็นสภาพของจิตใจที่มีอิทธิพลในทางการคิด และการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าบุคคลนั้นประสบกับสิ่งใดแล้วบุคคลนั้นจะมีท่าทีต่อสิ่งนั้นในลักษณะอันจำกัด

3. ทัศนคติเป็นสภาพจิตใจที่มีความถาวรพอสมควร ทั้งนี้เนื่องมาจากแต่ละบุคคลต่างก็ได้รับประสบการณ์ (Experience) ได้รับรู้ (Persive) และผ่านการเรียนรู้มามาก แต่อย่างไรก็ตามทัศนคตินี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็ได้

เนลสัน บูรีภักดี (เนลสัน บูรีภักดี 2517 : 220 - 221) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า "ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปได้มากและรวดเร็วขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราและขึ้นอยู่กับ "การรู้งใจชักชวนจากแหล่งอื่น" (Persuasion) ซึ่งมีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ ประการแรกเพื่อสร้างทัศนคติที่ไม่มีอยู่ให้เกิดขึ้น ประการที่ 2 เพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้กลับไปทางตรงกันข้าม และประการที่ 3 เพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีอยู่ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติ ตามแนวความคิดของเทรนดิส (Triandis, 1971 : 2 - 3) มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ความรู้ และแนวความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเรา ไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่ม หรือสภาวะการณ์ใด ๆ ก็ตาม ความรู้และแนวความคิดดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะ และทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือถ้าบุคคลมีความรู้และแนวความคิดต่อสิ่งเราใดครบถ้วนแล้ว บุคคลนั้น จะมีทัศนคติต่อสิ่งเรานั้นไปในทางบวก (Positive) หรือทางลบ (Negative) ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่อารมณ์ หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรา อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนด ลักษณะและทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทัศนคติในทางลบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านความพหุในการกระทำ (Behavioral Component) ได้แก่พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเราอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่

แสดงออกว่าเราพร้อมเปิดใจเรียนรู้ ทักษะที่จำเป็นมีลักษณะที่วัดกันแน่นอน แต่มีทิศทางเป็นแนวทาง เราเป็นทางคนเข้าเรียน

การเกิดทัศนคติ

ทฤษฎีเกิดจากทฤษฎี 2 ประการ กล่าวคือ

1. ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทัศนคติของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรง (Direct Experience) และประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งของ บุคคล กลุ่มสังคม เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การโดยพบ โดยเห็น โดยได้มีประสบการณ์ส่วนตัวต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น ประสบการณ์ทางอ้อมได้แก่ การได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน ได้ดูรูปภาพเกี่ยวกับสิ่งเร้าดังกล่าว ทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ทำให้บุคคลเกิดทัศนคติได้ทั้งสิ้น หากบุคคลไม่เคยมีประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมต่อสิ่งเร้าใดแล้ว บุคคลก็ไม่มีทัศนคติต่อสิ่งนั้น

2. ทัศนคติเกิดจากระบบค่านิยมและการตัดสินความกำนัล ทัศนคติของบุคคลเกิดจากระบบค่านิยม (Value System) และการตัดสินตามค่านิยม (Value Judgment) ในสังคมไทยที่กลุ่มชนแต่ละกลุ่ม มีค่านิยมและการตัดสินตามค่านิยมไม่เหมือนกัน ทัศนคติของแต่ละกลุ่มชนต่อสิ่งเดียวกัน อาจไม่เหมือนกัน การที่บุคคลจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือมีอารมณ์ความรู้สึกในสิ่งใด ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ค่านิยม บรรทัดฐานของกลุ่ม หรือสังคมที่บุคคลนั้นเราใช้ชีวิตอยู่

การศึกษเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง

แนวความคิดในเรื่อง "การพึ่งตนเอง" กำลังได้รับความสนใจกันอย่างกว้างขวางที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ แทนการพึ่งพาในรูปแบบเดิมที่เน้นในด้านปริมาณ การเติบโตในด้านต่าง ๆ และการเพิ่มผลผลิต เพราะการพัฒนาในเชิงปริมาณนั้นเป็น

การบั่นทอนความสามารถในการพึ่งตนเองในหลาย ๆ ทาง ทั้งยังทำให้เกิดความ
เคยชิน และทัศนคติที่พึ่งรอนขอและรอความช่วยเหลือจากผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้
ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายจึงได้แสดงความมุ่งหวังที่จะพึ่งตนเองมากขึ้น

❖ คำจำกัดความของการพึ่งตนเองมีแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ จากที่รุนแรง
ที่สุด ก็คือการไม่พึ่งพาอาศัยใครเลยและการไม่เกี่ยวข้องกับใคร จนถึงขั้นที่พึ่งแต่ปรับปรุง
ความสามารถในการจัดการตนเองเท่านั้น

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อหนึ่งได้สอนเรื่องการพึ่งตนเองไว้ว่า บุคคลจะ
ต้องฝึกตนให้เป็นที่พึ่งของตนเองไม่ให้คิดหวังแต่จะพึ่งคนอื่น พระพุทธองค์สอนให้ช่วยเหลือ
ตนเองให้มากที่สุด ให้เป็นคนขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ไม่ให้เป็นคนเกียจคร้าน
อันตกอยู่ในลักษณะที่จะมีมิจฉาขอ บุคคลอื่นมาหาใจ มีสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่า "อตุคาหิ
อตุตโน นาโก" นั้นแปลและเป็นคำที่พึ่งแห่งตน" พระพุทธองค์สอนให้พึ่งตนเองด้วยการ
ช่วยเหลือตนเองใน 4 ลักษณะคือ (พุทธทาสภิกขุ 2512 : 6)

1. พระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งตนเองด้วยการประกอบคุณงามความดี

การสอนให้พึ่งตนเองในข้อนี้ในพระพุทธศาสนาเป็นการวางรากฐาน
ของจิตใจไม่ให้อ่อนแอถอยต่ำจะหลีกเลี่ยงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น การฝึกพึ่งตนเอง
และทำอะไรด้วยตนเองจะเป็นผลให้มีจิตใจเป็นอิสระและทำให้เป็นผู้ไม่ประมาท กล่าว
คือการไม่พึ่งผู้อื่นและรอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ย่อมจะเป็นผู้ที่เตรียมการทุกอย่างไว้
เพื่อช่วยเหลือตนเอง

2. พระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งตนเองด้วยการยกระดับแห่งชีวิตของตนให้สูงขึ้น

การสอนให้พึ่งตนเองในข้อนี้เป็นการสอนให้บุคคลพัฒนายกระดับของ
ตนเองให้สูงขึ้นอยู่เสมอทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา และการฝึกหัดตนเอง
ไม่ปล่อยชีวิตไปตามบุญตามกรรม สอนให้บุคคลกำหนดอายุเรื่อ ๆ โดยให้สร้างภาพ
เจริญรุ่งเรืองให้กับตนเองไม่หยุดอยู่กับที่ ส่งเสริมความเพียร ความเข้มแข็งอดทนให้
เกิดมีขึ้นในตัวบุคคล

3. พระพุทธศาสนาไม่สอนให้คิดได้ด้วยการบงการ

พระพุทธศาสนาไม่สอนให้บุคคลคิดสิ่งภายนอกโดยที่ตัวเองไม่ได้กระทำ "ไม่ให้เกิด" ได้โดยวิธีอันบงการบงสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในฉบับตาหรืออำนาจสิ่งที่คนปรารถนา พระพุทธศาสนาไม่สอนให้โทษบุคคลอื่น และไม่ให้โยนความผิดไปอยู่ที่ความบังเอิญ หรืออำนาจลึกลับของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ แต่สอนให้รู้จักช่วยตนเองในการลงมือกระทำเพื่อให้เกิดผลมุ่งหมายในกิจการบางอย่าง แม้จะต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันก็สอนให้รู้จักช่วยตนเอง รู้จักทำตนให้มีคุณธรรมที่ผู้อื่นจะมีเมตตากรุณาสงเคราะห์อนุเคราะห์ อันเป็นการอาศัยตัวเองในการกระทำตัวใหม่ที่ดีสง่ากาย

4. พระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งตนเองตามกฎแห่งกรรม

กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นกฎแห่งผลของการกระทำ หรือที่เขาใจกันว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พระพุทธศาสนาถือว่าโลกย่อมเป็นไปตามกรรม บุคคลใดทำกรรมใดไว้มิใช่เป็นผู้รับผลแห่งกรรมนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พระพุทธศาสนาสอนให้พยายามรู้หน้าที่กับความจริงตามเหตุผล และให้ถือว่าปรากฏการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับชีวิตของเรา เป็นผลของการกระทำของเราเองทั้งสิ้น เพราะตัวเราเองเท่านั้นที่จะบันดาลชีวิตของเราให้เป็นไปในรูปใด ๆ ใด

อมร รัชสาสัย (อมร รัชสาสัย, 2513 : 20 - 21) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ การพึ่งตนเองในแง่ของการพัฒนาตนว่า "การคิดพึ่งตัวเองและการลงมือกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองนั้น ต้องรวมถึงความคิดที่ว่าคนทุกคนในบ้านต้องช่วยตัวเอง และต้องรวมกันช่วยการงานภายในครอบครัวเสียขบหนึ่งก่อน ต่อจากนั้นบ้านทุกบ้านต้องรวมมือกันช่วยเหลือกันเพื่อความเจริญของหมู่บ้าน และทุกหมู่บ้านต้องช่วยกันให้มาพบผลเป็นลำดับ ไปจนถึงระดับชาติบ้านเมืองในที่สุด"

การร่วมมือกันในการพัฒนาชนบทนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพึ่งตนเองของคนในชุมชนนั่นเอง อย่างไรก็ตามยังมีชาวพุทธอีกเป็นจำนวนมากไม่น้อยที่ยังมีค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ค่านิยมดังกล่าวก็คือค่านิยมของการไม่พึ่งตนเอง

ลักษณะของการใช้เงินในวงพ่อรูปใดดังนี้

1. คิดพึ่งพิงต่างประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การทำไร่ทำนาซึ่งอาศัยสภาพ
ธรรมชาติอยู่มาก ชาวไทยจึงมีชาวยุโรปเป็นจำนวนน้อยที่ยังถือว่าสภาพธรรมชาติมี
ขึ้นอยู่กับการพึ่งพิงต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ หน่วยงานมองความเมตตาช่วยเหลือ

2. คิดพึ่งรัฐบาล

ชาวยุโรปส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อว่ากิจการในส่วนรวมนั้นเป็นเรื่อง
ของรัฐบาล โดยเชื่อว่างานใหญ่ ๆ เช่นงานสร้างถนน การทำเหมืองฝาย ทำนบกั้นน้ำ
 ฯลฯ เป็นเรื่องที่ประชาชนทำกันเองไม่ได้ต้องรอให้รัฐบาลมาทำ นอกจากนี้ยังมีคน
อีกเป็นจำนวนน้อยที่ยังคิดว่า การที่ตนยากจนจนเกินไปนั้นเป็นเพราะรัฐบาลไม่เอาใจใส่
เหลือวาทะ จึงวางแผนเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล

3. คิดพึ่งอบาสมุข

ทางแกวบยาสมุขคือทางที่จะหาตนเองไปสู่ความชั่ว ความเสื่อม และ
ความวิบัติ มีคนไทยเป็นจำนวนมากที่ติดสุราเมา ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เล่นการพนัน
เกียจคร้าน ลี้ภัยจนมองว่าการงานอยู่เป็นอันมาก ทั้งนี้โดยมีทัศนคติว่าสิ่งต่าง ๆ
ดังกล่าวนี้ทำให้ชีวิตมีความสุขส่วน ทำให้ล้มเหลวทุกข์ยากต่าง ๆ ที่ได้รับอยู่ ทัศนคติ
ดังกล่าวนี้จึงต้องหาทางหลีกเลี่ยง

การคิดสิ่งต่าง ๆ นี้เป็นสภาพที่บุคคลไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้
ต้องคอยพึ่งผู้อื่นหรือขึ้นอยู่กับผู้อื่นเสมอ บุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ขาดคุณลักษณะทางอารมณ์
คอยพึ่งพาแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือความหวังใจจากบุคคลอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ

จัวร์ด (Jourad. 1958 : 144 - 149) ได้แบ่งประเภทของการพึ่งผู้อื่น
ออกเป็นหลายประเภทดังนี้

1. การพึ่งผู้อื่นในด้านเทคนิค (Technical dependency) เมื่อสังคม
ซับซ้อนขึ้น คนเราก็คงไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาคือตอบสนองความต้องการของตนเอง
ได้ทั้งหมด จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากความชำนาญเฉพาะอย่างของคนอื่น ๆ

2. การพึ่งพุนั่นเองให้เกิดคุณค่าในตนเอง (Self - esteem dependency) เป็นสภาพของบุคคลที่ต้องการการเห็นด้วย (Approval) หรือการยอมรับจากคนอื่น ถ้าไม่ได้รับในสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความสงสัยในตัวเอง ขาดความเชื่อมั่น ขาดความมั่นคง และเห็นว่าตัวเองไม่มีคุณค่า พฤติกรรมที่แสดงออกไปเพื่อให้เห็นคุณค่าในตัวเองยอมรับนั้นจะแตกต่างกันไปในหลาย ๆ แบบ

3. การพึ่งพุนั่นเองให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย (Security dependency) เป็นสภาพที่บุคคลไม่สามารถสร้างความพอใจให้กับตัวเองได้ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความขงขี้ใจรู้สึกบวคราว

4. การพึ่งพุนั่นเองให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ (Identity dependency) หมายถึงสภาพที่บุคคลต้องการได้รับเอกลักษณ์จากคนอื่น กล่าวคือต้องการให้คนอื่นประพาศิปฏิบัติตัวของตนเป็นพิเศษหรือแตกต่างจากคนอื่น ๆ ไป เช่น ถ้าสามีปฏิบัติต่อภรรยาเหมือนกับปฏิบัติต่อผู้หญิงคนอื่น ๆ ไม่มีสิ่งพิเศษ ก็จะทำให้ภรรยาเกิดความรู้สึกที่ขาดความเป็นเอกลักษณ์ในตนเอง

5. การพึ่งพุนั่นเองขอแนวทาง (Direction dependency) เป็นสภาพที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้เองคนเดียวว่าจะได้รับคำแนะนำจากคนอื่น

/ ลักษณะการพึ่งพุนั้นจะเริ่มมีตั้งแต่ในวัยเด็ก เป็นการแสวงหาความช่วยเหลือหรือความพอใจจากบุคคลอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เช่น ความรัก ความมั่นคง ความปลอดภัย ฯลฯ เพราะเด็กเล็กยังช่วยเหลือตัวเองหรือมีความเป็นตัวของตัวเองได้ไม่ดีเท่ากับผู้ใหญ่ ดังนั้นเด็กจะพยายามแสดงพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ตนตัวเองออกมาในหลาย ๆ ลักษณะ เพื่อให้ได้รับความพอใจจากบุคคลอื่น รูปแบบของพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ตนตัวเองนี้จะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลา เมื่อเด็กโตขึ้น ลักษณะของการไม่พึ่งตนเองของและบุคคลนั้นย่อมจะมีความแตกต่างกันขึ้นเนื่องจากขบวนการอบรมเลี้ยงดูและสภาพของสังคมที่แตกต่างกัน ที่เห็นได้ชัดคือสังคมไทยมีค่านิยมในการพึ่งตนเองในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมอเมริกา

(ละม้ายมาศ ศรีหิต และ จรรยา สุวรรณทัต 2510 : 110) ทั้งนี้เพราะสังคมไทยไม่เห็นว่าการพึ่งพาแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ของเรานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี อาจรวมถึงไปการสนับสนุนและส่งเสริมเสียอีก นอกจากนี้ระบบโครงสร้างของสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบสังคมในชนบทยังเคยชินอยู่กับการเป็นผู้รองขอและขอรับความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเสมอมา ภายหลังจากการนี้สร้างทางพึ่งพาใจให้กับทุกฝ่าย กล่าวคือผู้ไม่มีโอกาสได้ทำบุญและเสริมสร้างบทบาทของผู้มีพระคุณต่อไปยังผู้ให้บรรเทาทุกข์และช่วยให้สามารถอดทนต่อความทุกข์ยากได้นานขึ้นอีกหน่อยหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทัศนคติถึงกล่าวลบเลือนไปโดยยาก อย่างไรก็ตามทัศนคติของการไม่พึ่งตนเองนี้เป็นทัศนคติที่ไม่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศ จำเป็นจะต้องเร่งชาติให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยลงที่สุด

การพึ่งตนเองในต่างประเทศ

/ การพึ่งตนเองในสาธารณรัฐเกาหลี

ในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา สาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอัตราสูง และของความสำเร็จนี้สืบเนื่องมาจากโครงการแซมมาเอ็ล อุนดอง (Saemaul Undong) หรือโครงการสร้างหมู่บ้านใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดของอภิปรัชชาชาติที่มีกรุงซี

โครงการแซมมาเอ็ล อุนดอง คือ

1. เน้นการดำเนินการสร้าง "ชุมชนใหม่" โดยประชาชนต่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้ดีขึ้นและมีความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์
3. เป้าหมายที่สำคัญของการร่วมกันทำก็เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนอันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความมั่งคั่ง และเพื่อความมั่นคงของชาติเป็นส่วนรวม
4. ประชาชนทุกคนต่างยอมรับกันว่าเป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันและรวมกันทั้งประเทศอย่างเปี่ยมน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

แนวความคิดของแมมาเอิล อุนตอง ก็คือการช่วยเหลือตนเอง และรวมพลังเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อเห็นภาพฐานะความเป็นอยู่ในชีวิต ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยที่ทุกคนต่างมีความรู้สึกกระตือรือร้นในแนวความคิดนี้อย่างแท้จริง

หลักปรัชญาของแมมาเอิล

ปรัชญาของขบวนการแมมาเอิลคือการสอนให้ประชาชนไม่ว่าอยู่ในชนบท หรือในเมืองให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความร่วมมือกัน กำลังกัน กล่าวคือ

1. ความขยันหมั่นเพียร ประชาชนทุกคนจะต้องเข้าใจว่าการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องทำงานหนัก ขยันหมั่นเพียร และประหยัด

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง ประชาชนทุกคนจะต้องเรียนรู้ที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองในทางที่ถูกที่ควร สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองกับสติปัญญา และความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อไว้วางใจตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้หลุดพ้นจากสภาพการถูกกดขี่ และการบีบบังคับทางธรรมชาติ

3. ความร่วมมือ คือหลักการที่ประชาชนทุกคนของเกาหลีจะต้องรู้ว่านำไปสู่ความสำเร็จความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการของแมมาเอิล

1. โครงการนี้ได้กำหนดขึ้นโดยถือว่าทุกคนในชาติต่างมีส่วนร่วม เป็นสมาชิกโดยความสมัครใจ และทุกคนต่างมีส่วนกำหนดรูปแบบขึ้นได้

2. จะต้องมี การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เข้ามามีอยู่ในหัวใจของประชาชน ให้มีความมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง มีการช่วยเหลือตัวเองและร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. กิจกรรมของแมมาเอิลจะต้องปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์แก่ชุมชนนั้น ๆ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทต้องมุ่งสู่การเพิ่มผลผลิตและรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือและอุดหนุนแก่ทุกหมู่บ้าน เพื่อให้การ

ดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ โดยประชาชนจะอาจมีวิญญูญาณแห่งสมาธิโดยแท้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางนำไปสู่งานแห่งการร่วมมือ เร่งเร้าในการพัฒนาหมู่บ้านที่ทรุดโทรมไป แล้วเกิดขึ้นขึ้นมา

๖. โครงการแปรรูปมาเป็นโครงการระยะยาวต่อเนื่องกันโดยไม่ขาดสาย

งานโครงการของหมู่บ้าน จะต้องทำให้สภาตำบลรู้เท่าทันต้องปลูกฝังทัศนคติของความซื่อสัตย์เสีย การช่วยเหลือตนเอง และการร่วมมือเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลงไปในจิตใจของประชาชนในชาติเป็นอันดับแรก โดยปลูกฝังให้มีการรวมกลุ่มกันแบบสมัครใจ มีการแบ่งหน้าที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการเอาัดเอาเปรียบกัน จึงสามารถทำให้โครงการหมู่บ้านบรรลุผลสำเร็จได้ในระยะเวลาต่อมา

การวัดผลกิจกรรมปฏิบัติงานตามแผนการที่ตนเองของสภาท้องถิ่นมีดังนี้

๑. ระดับหมู่บ้าน รายงานพัฒนาต่างๆจะถูกกำหนดขึ้นโดยสภาของหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างประมาณ 15 คน ร่วมกันวางแผนโครงการโดยถือหลักช่วยตนเองก่อน เป็นพื้นฐาน มุ่งเพิ่มผลผลิตด้วยการกระตุ้นเป็นประการต่อมา สิ่งที่เกิดขึ้นความสามารถ เช่น คลองส่งน้ำระหว่างหมู่บ้าน ไฟฟ้า ฯลฯ เป็นหน้าที่ของโครงการและขอใหักรรมการระดับตำบลรับไปพิจารณาต่อไป

๒. ระดับตำบล มีสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งที่คัดเลือกขึ้นมา โดยมากมักเป็นหัวหน้าหรือประธานของสภาหมู่บ้าน โดยสภาตำบลจะพิจารณาแผนการและโครงการของสภาหมู่บ้าน อาจมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นไปได้อีก และวางรายการเงินรายได้เรื่องตัวกันระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน หากมีปัญหอย่างหนึ่งอย่างใดก็แก้ไขหรือปรึกษารัฐบาลในที่ประชุม หากต้องการความช่วยเหลือก็ขอไปยังงบประมาณหรือทางด้านเทคนิคต่าง ๆ ก็จัดการส่งต่อไปยังสภาจังหวัด

๓. ระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานสภาจังหวัดมีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้นำหมู่บ้านและสภาตำบลโดยตรง หากปัญหาต่าง ๆ เกินอำนาจหรือความสามารถสภาจังหวัดก็จะส่งปัญหาไปยังสภาแห่งชาติ

๔. ระดับชาติ มีสภามหะชาติซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นสภาโครงการแห่งชาติมีประธานสภา เจ้าหน้าที่ทางเทคนิค และผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาวิชา ข้าราชการชั้นสูงจะ

เป็นผู้กำหนดรายการและวิธีการระดับชาติ สถาบันเป็นผู้ประสานกับโครงการอื่น ๆ ด้วย ความมุ่งมั่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นที่สุด

ความต้องการในการพึ่งตนเองของประเทศใด ๆ ก็ตาม ย่อมหวังที่จะเพิ่ม รายได้ของชาวไร่ชาวนาและยกฐานะความเป็นอยู่ให้ได้มาตรฐานขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายชาวไร่ชาวนาหรือเกษตรกรกับรัฐบาล ในขั้นแรกของการ ดำเนินงานตามแผนแผนมาเลือกนี้รัฐบาลจำเป็นต้องฝึกอบรมคนในครัวเรือนที่จะรับการ พัฒนา โดยเกษตรกรจะต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักสร้างตนเองช่วยเหลือตนเองเสียก่อน จากนั้น ก็เร่งปลูกฝังให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น สร้างสะพาน สร้างถนนภายในหมู่บ้าน สร้างเหมืองฝาย ทำนบชลประทาน ซุกบ่อบาดาล และพัฒนาในหมู่บ้านสะอาดสวยงาม เป็นต้น โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุก่อสร้างและคำแนะนำทางวิชาการ ในขั้นตอนที่สามคือการเริ่มรายได้โดยให้จ้างปลูกพืชวนกฤต เลี้ยงหมู ปลูกสวนป่า สร้างโรงงาน และจัดสร้างตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร ที่สำคัญคือ การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นความร่วมมือระหว่างกันคือรัฐบาลให้วัสดุอุปกรณ์ทำเป็น แล่งงบประมาณ สำหรับประชาชนจะต้องสมทบในรูปเงินของเขาเองบ้าง แรงงาน และความร่วมมืองาน ๆ บ้าง

/ การพึ่งตนเองในแทนซาเนีย

แทนซาเนียเป็นประเทศแอฟริกาตะวันออกอยู่ทางทิศตะวันออกของทวีปแอฟริกา ประเทศนี้เกิดจากการรวมสาธารณรัฐอิสระ 2 แห่งเข้าด้วยกัน คือสาธารณรัฐแทนแกนิกา กับสาธารณรัฐแอฟริกา มีพื้นที่ทั้งหมด 362,819 ตารางไมล์ หรือมีอาณาเขตใหญ่กว่า ประเทศไทยประมาณ 1 เท่า แต่ค่าเปรียบเทียบกันในด้านประชากร แทนซาเนียมี ประชากรจากการสำรวจในปี 2519 ประมาณ 14 ล้านคน ชาวแทนซาเนียประมาณ ร้อยละ 95 อาศัยอยู่ในชนบท และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

รัฐแทนแกนิกาก่อนหน้านี้ที่จะมารวมกับรัฐแทนซาเนียเป็นประเทศอิสระที่ใหญ่ที่สุดใน ฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่งได้รับอิสรภาพในปี 2504 นี้เอง หลังจากที่ตกอยู่ใต้

การปกครองของวาห์รี เฮอร์มัน และอังกฤษ ส่วนรัฐแฉล้มบาร์เนจึงได้รับอิสรภาพ
เมื่อปี 2506 โดยอยู่ใต้อารักขาของอังกฤษ ทั้ง 2 ประเทศนี้ไ้รวมและได้เปลี่ยน
ชื่อใหม่เป็นแซมเบีย

แซมเบียในปัจจุบันมีการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบสากลนิยมผสมสังคมนิยม
อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศอยู่ในสภาวะที่ล่าช้าจึงต้องเร่งพัฒนาด้วยการ
พัฒนาประชากร ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอันล้ำค่าของชาติและมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริม
พัฒนาสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ดังจะเห็นได้จากประกาศอรุชา (The Arusha Declaration
of 1967) ใน พ.ศ. 2510 ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งระบุว่า "การพัฒนาประเทศเกิด
จากประชากรที่มีเงินตรา เงินตราและความมั่นคงมิใช่พื้นฐานหรือตัวแทนของการพัฒนา
แต่อย่างใด แต่สิ่งที่จำเป็นจะต้องจัดใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้แก่ประชาชน ที่ดิน
นโยบายที่ดี และผู้นำที่ดี"

ก. ประชาชน

แซมเบียถือว่าประชาชนจะดำเนินการจะดำเนินนโยบายของตนเองได้เป็นผลสำเร็จนั้น
ประชาชนจะต้องได้รับการสั่งสอนให้รู้จักความหมายของการพึ่งตนเอง และวิธีปฏิบัติเพื่อ
การพึ่งตนเองด้วยการเน้นในเรื่องการทำงานหนัก ส่วนเรื่องของความเกียจคร้าน การ
เสเพลสุราเมา และการไม่ยอมทำงานถือว่าเป็นสิ่งที่น่าจะอายอย่างมาก และนอกจากนี้
ประชาชนจะต้องพร้อมเสมอกันในการป้องกันอันตรายของชาติตนเอง

ข. ที่ดิน

เนื่องจากเศรษฐกิจของแซมเบียขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมและปศุสัตว์
ประชาชนชาวแซมเบียทุกคนจึงจำเป็นต้องรู้จักการใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศ
ชาติโดยรวม เพราะหากประชาชนชาวแซมเบียรู้จักการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม
แซมเบียก็จะมีประชาชนที่สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างดีโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งความช่วยเหลือ
จากภายนอกประเทศ เพราะการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกประเทศนั้นย่อมหมายถึง
ความไม่มีอิสรภาพของคนในประเทศ

ค. นโยบายที่ดี

แซมเบียมีนโยบายพึ่งตนเองเป็นหลัก นั่นคือประชาชนทุกคนต้องทำงาน

และคำร้องที่อยู่ด้วยแรงงานของตนเอง และประชาชนทุกคนจะคงมีหน้าที่ที่จะตอบสนอง
ต่อประเทศชาติของตนเอง การร่วมมือกับเพื่อนร่วมชาติในการสร้างประเทศให้เกิดผล
ประโยชน์แก่ทุกคนในประชาชาติ และเพื่อที่จะได้แรงใจซึ่งดีสภาพทุกคนจึงต้องช่วยเหลือ
ตนเอง การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องหลีกเลี่ยงการพึ่งความช่วยเหลือจาก
ประเทศอื่น ๆ เพราะเมื่อทุกคนพึ่งตนเองได้ ทุก ๆ หมู่บ้านย่อมพึ่งตนเองได้ ทุกจังหวัด
ทุกภาคก็พึ่งตนเองได้ และประเทศชาติโดยรวมพึ่ง ตนก็จะสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด
ง. ผู้นำที่ดี

การมีผู้นำที่ดีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่มีนโยบายพึ่ง
ตนเอง แทนชาตินิยมมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในเรื่องนี้ จึงได้จัดให้
มีโครงการอบรมผู้นำในทุกระดับนับตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้
ผู้นำได้เข้าใจนโยบายการพึ่งตนเองอย่างแจ่มชัด และสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเพื่อน
ร่วมชาติคนอื่น ๆ ต่อไป

เพื่อให้ประชาชนหลุดพ้นจากสภาพความเคยชินในสมัยที่เป็นอาณานิคมและ
ให้ตนตัวที่ระบอบประเทศ รัฐบาลจึงยึดนโยบายพึ่งตนเอง เพื่อให้ประชาชนได้รับ
อิสรภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมอย่างเต็มที่ทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนร่วม
มือร่วมใจกันพัฒนา และกำหนดถึงปัญหาของประเทศ ตลอดจนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นด้วยตัวของตัวเอง

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลแทนชาตินิยมจึงประกาศนโยบายการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง
(Education for self - reliance) เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาการพัฒนาประเทศ
ด้วยการเริ่มการศึกษาผู้ใหญ่ในรูปแบบต่าง ๆ และหันมาเอาใจใส่ปรับปรุงเจตนคติ
ของผู้ใหญ่เป็นการเร่งด่วน

อุดมการณ์ของการพึ่งตนเองในแทนชาตินิยมมีดังนี้

สำหรับปัจเจกบุคคล การพึ่งตนเอง (Self - reliance) หมายถึงคนที่
สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยสิ่งที่เขาหามาได้เอง เป็นอิสระได้อย่างแท้จริงโดยไม่ต้อง
ขึ้นอยู่กับผู้อื่น ทั้งยังหมายถึงผู้ที่สามารถร่วมมือกันทำงานกับผู้อื่นได้ เต็มใจที่จะช่วย
คนอื่น ๆ และให้คนอื่น ๆ ช่วย แต่เป็นผู้ที่ไม่พึ่งพาอาศัยใคร

สำหรับชุมชน การพึ่งตนเอง (Self - reliance) หมายถึงชุมชนสามารถในทรัพยากรและทักษะที่เป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อสวัสดิการของตนเองและเพื่อการพัฒนาของเขาเอง จะต้องไม่มีความคิดว่ารัฐบาลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นจะมาช่วยวางโครงการและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นโดยพลการเอง ความช่วยเหลือจากภายนอกอาจมาในรูปแบบของคำแนะนำ ความชำนาญและเงินกู้ยืม สิ่งเหล่านี้ในชุมชนจะก่อผลกระทบให้ที่จะก่อผลกระทบที่ไม่โดยทางตรงทางอ้อม โดยเฉพาะการช่วยเหลือทางการเงินที่มาจากภายนอกนั้นชุมชนจะร้องขอใดก็ต่อเมื่อท้องถิ่นได้พยายามใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาไปจนหมดแล้ว

สำหรับประเทศ การพึ่งตนเอง (Self - reliance) หมายถึงเมื่อทุกคนและชุมชนในประเทศพึ่งตนเองได้ ประเทศก็สามารถพึ่งตนเองได้โดย พลเมืองในประเทศจะต้องยอมรับร่วมกันว่าวิถีทางที่มุ่งไปข้างหน้าจะต้องเกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และความพยายามร่วมกันจึงจะบรรลุอุดมการณ์การพึ่งตนเองได้ในที่สุด

✓ การพึ่งตนเองในอิสราเอล

ชุมชนที่เกิดขึ้นในอิสราเอลเป็นชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นอย่างจริงจังตามเหตุผลทางเศรษฐกิจและปัญหาประชากร เป็นที่รวมของผู้อพยพมาใหม่จากแหล่งต่าง ๆ กัน ทั้งทวีปยุโรป อเมริกา เอเชีย และแอฟริกา เมื่ออพยพเข้ามาจะอยู่จัดให้อยู่อาศัยในไฟท์ ๆ รัฐบาลก็เริ่มไว้ใจเรื่องทั้งเรื่องภายในบ้าน ที่ดิน สำหรับสวนครัว เครื่องจักรก็จะมีสั้วเลี้ยงเลอบริโภคไว้ด้วย เมื่อไม่นานมานี้รัฐบาลได้จัดตั้งหมู่บ้านแบบบริวาร หรือ Satellite นั้นในแต่ละกลุ่มจะมีหมู่บ้านกลางซึ่งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มซึ่งจะมีโรงเรียน สถานพยาบาล ศูนย์กลาง ร้านค้า และสิ่งจำเป็นในการบริโภคและอุปกรณ์รวมอยู่ภายใน บริเวณนั้น ๆ หมู่บ้านกลางจะมีหมู่บ้านอื่น ๆ ซึ่งทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์อยู่รายรอบ หมู่บ้านบริวารเหล่านี้เดิมเป็นที่รวมของผู้อพยพจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่างกัน จาก

การดำเนินงานในช่วงระยะหนึ่งปรากฏว่า บุคคลเหล่านี้ยังไม่สามารถปรับความรู้สึกที่จะอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้าได้อย่างสนิทใจ ในปัจจุบันจึงได้ดำเนินการใหม่จัดประชาชนที่อพยพมาจากแหล่งเดียวกัน หรือพวกที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมคล้ายกัน เข้าไว้ในหมู่บ้านเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยมีรู้สึกในชุมชนร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่โอกาสที่พวกเขาจะได้พบกับผู้ที่อพยพมาจากแหล่งอื่นมีน้อยมาก มักเป็นการพบกันอย่างบังเอิญในหมู่บ้านกลางวัน เป็นที่ขายของร้านค้าเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้อพยพจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่ค่อยมีโอกาสใกล้ชิดกัน แต่เด็ก ๆ และลูกหลานของพวกเขาจะเป็นผู้ที่ค่อย ๆ สัมผัสกลมกลืนวิถีชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันนั้นภายในโรงเรียนเดียวกันของชุมชน ซึ่งนับวันจะทวีความสัมพันธ์และความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมจะค่อย ๆ หดไป

ในประเทศอิสราเอลมีนิคมประเภทต่าง ๆ 3 ประเภทคือ นิคมคิบบุซ (Kibbutz - Collective Settlement) มีลักษณะเหมือนครอบครัวใหญ่ ซึ่งทุกคนในครอบครัวต้องร่วมมือกันทำเพื่อใช้ด้วยกัน นิคมประเภทนี้สามารถรวมพลังต่าง ๆ เข้าไว้เป็นหน่วยเดียวกัน ทุกคนร่วมมือกันตั้งแต่ทำงานในนิคมซึ่งเป็นของกลางโดยที่สมาชิกนิคมทุกคนไม่ต้องวิตกกังวลถึงเรื่องปัจจัยสี่ รายได้ หรือการเลี้ยงดูครอบครัว ทั้งนี้เพราะนิคมจะเป็นผู้จัดการให้หมดทุกอย่าง ดังนั้นภายในคิบบุซจึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน สมาชิกทุกคนจะร่วมมือกันทำไร่เป็นกันใหญ่ รายได้ที่เกิดขึ้นจะเป็นของกลางในนิคม ส่วนการจัดสรรรายได้ในนิคมจะเป็นผู้ให้แก่สมาชิกทุกคนอย่างเสมอภาคในเรื่องปัจจัยสี่อย่างเพียงพอ และให้การฝึกอบรมแก่บุตรของสมาชิกทุกคน อย่างไรก็ตามการจัดนิคมเช่นว่านี้แม้จะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างแน่นแฟ้น และยังช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นโดยมีต้นทุนในการผลิตต่ำ แต่ก็มีผลเสียคือสมาชิกบางคนรู้สึกว่าตนเสียเปรียบเพราะได้รับผลตอบแทนน้อยกว่า แม้ว่าตนมีความสามารถมากกว่า นอกจากนี้ยังไม่สามารถมีทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ และชีวิตภายในครอบครัวก็ไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะเด็กเติบโตโดยมิได้ใกล้ชิดพ่อแม่

นิคมประเภทที่สองคือ นิคมโมชาฟ (Moshav - Cooperative Settlement)

ซึ่งตัดสินลงมาจากคินบูส มีลักษณะที่แตกต่างจากสมาคมทุกคณะที่จัดเป็นของตนเอง ประมาณ 20 - 25 ไร่ ซึ่งแต่ละคณะจะวางรับดินรอบในที่ดินของตนรวมทั้งรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ด้วย สมาคมก็มีวิถีที่จะบริหารเงินเป็นของตนเองได้ นอกจากนี้วิถีภายในครอบครัวตลอดจนการเลี้ยงดูเด็กเป็นหน้าที่ของครอบครัวนั้น ๆ สำหรับการซื้อขายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สมาชิกในนครมีส่วนช่วยเลือกกันโดยการจัดตั้งเป็นรูปสหกรณ์ของนคร

นิคมประเภทสุดท้ายคือโมชาบชิฟูฟี (Moshave Shitufi Collective Work Settlement) เป็นนิคมที่เน้นหลักการที่ดีของคินบูสและโมชาบมาดัดแปลงเข้าด้วยกัน นิคมโมชาบชิฟูฟีมีลักษณะสำคัญคือ เป็นการรวมแรงงานคนทำงานในสิ่งที่ตนถนัดที่สุด เพื่อให้ได้ผลดีที่สุดและประหยัดที่สุด ทุกคนในนิคมประเภทนี้จะทำงานรวมกันในที่ดินผืนใหญ่ แบ่งงานทำตามความถนัดของตนเท่านั้น การตอบแทนค่าแรงงานพิจารณาจากความจำเป็นของมนุษย์เป็นหลัก ครอบครัวใดมีลูกก็จะได้อาหารตอบแทนสำหรับเป็นค่าข้าวของลูกด้วย นอกจากนี้แต่ละครอบครัวต้องรับผิดชอบชีวิตภายในครอบครัวของตนตลอดจนการเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตร ประการสุดท้ายนิคมประเภทนี้อ่อนุญาตให้สมาชิกทุกคนมีสิทธิที่จะมีทรัพย์สินส่วนตัวได้

นิคมทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมานี้มีหลักการดำเนินงานที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ให้เสรีภาพประชาชนรู้จักปกครองตนเองภายในท้องถิ่นของตน
2. ส่งเสริมการผลิตและการควบคุมตลาดโดยวิธีสหกรณ์

ประเทศอิสราเอลนับได้ว่ามีนโยบายการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ประเทศหนึ่ง กล่าวคือทุกหมู่บ้านจะมีกรรมการหมู่บ้าน และทุกตำบลควรมีสภาตำบล (Local self Government) ซึ่งสามารถปฏิบัติงานและรับผิดชอบท้องถิ่นโดยไม่ต้องพึ่งรัฐบาลกลาง ประการที่สอง ประชาชนในหมู่บ้านยึดหลักการช่วยตนเอง (Self - Help) และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยวิธีสหกรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพทางสังคมและการเมืองบีบคั้นให้ชาวอิสราเอลต้องพึ่งตนเอง และกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อความผาสุกของประเทศชาติ ประการที่สามรายได้ของชาวชนบทมิได้แตกต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองมากนักอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ราษฎรในชนบทรู้สึก

คนว่าอยู่ในชนบทมีความสุขดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อชีวิตเหมือนประชาชนที่อยู่ในเมือง สิ่งความรู้สึกเช่นนี้ทำให้เขาบรรจบกับเพื่อนรักโรนาและมีไอเดียที่จะอพยพ เขามาวอยู่ในเมืองเจนีวาบรรจบกับไทยที่จำเป็น โรงละครตั้งถิ่นฐานเข้าสู่ตัวเมือง เพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อเพิ่มรายได้อีกได้เพียงว่าทำะเลี้ยงดูครอบครัว

✓ การพึ่งตนเองในประเทศไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่มียุทธศาสตร์ในการพึ่งตนเองอย่างแน่ชัด แต่ในท่วงทีหลาย ๆ แห่งในประเทศไทยพยายามที่จะพึ่งตนเองมากขึ้น มีโครงการหลายโครงการที่เกิดขึ้นในแนวความคิดของการช่วยเหลือตนเอง ด้วยการร่วมมือแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันวันเป็นพื้นฐานของการพึ่งตนเองในชนบท โครงการพึ่งตนเองในประเทศมีดังนี้

โครงการหุบกระพง

โครงการหุบกระพงเป็นโครงการไทย - วิสราเบล เกิดขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน หลังจากที่พระองค์ได้พระราชทานทรัพย์สินพระวงศ์ให้กรมชลประทานวัดสร้างคันกันน้ำ และบริเวณรอบเขื่อนทำเป็นอ่างขนาดเล็ก เพื่อใช้ราษฎรในบริเวณนั้นได้ใช้ประโยชน์จากการชลประทานนี้ ต่อมาเมื่อพระราชประสงค์ให้จัดสรรที่ดินโดยเลือกเอาที่ดินบริเวณหุบกระพง อำเภอตะป่อ จังหวัดแพร่บุรี ให้เป็นเขตดำเนินการทดลองหมู่บ้านสหกรณ์หุบกระพง

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์หุบกระพง มีวัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาที่ดินเพื่อนำมาจัดสรรให้ราษฎรเขาประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยคัดเลือกราษฎรที่มีอาชีพทางการเกษตรอยู่แล้ว แต่ไม่มีที่ดินกินเป็นของตนเอง หรือมีน้อยไม่พอทำกิน ได้มีแหล่งในการทำมาหากิน นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์คือ

1. ทดลองพัฒนาการเกษตรในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำธรรมชาติ

2. ทดลองพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และน้ำน้อย โดยใช้เทคนิคและวิทยาการเขาวาย
3. ทดลองจัดหมู่บ้านแบบใหม่โดยจัดหมู่บ้านและพื้นที่ทำกินแยกออกจากกัน
4. ทดลองจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเช่าบรรจบอาชีวะ
- ✓ 5. จัดตั้งศูนย์สาธิตและทดลองการเกษตรเพื่อเก็บข้อมูลการปลูกพืชต่าง ๆ
6. ค้นหาพืชที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจกับการจัดระบบชลประทาน
7. บุกรบึกสร้างที่นในเขตโครงการ เพื่อจัดแบ่งให้ราษฎรเช่าทำกิน

ครอบครัวละ 25 ไร่

8. รวบรวมกลุ่มสมาชิกที่ได้รับการจัดสรรที่ดินให้ทำกิน จัดตั้งเป็นสหกรณ์

การเกษตร

เกี่ยวกับการจัดตั้งหมู่บ้านตัวอย่างได้เริ่มดำเนินการขึ้นในปี พ.ศ. 2511

โดยในระยะแรกทางราชการดำเนินงานในลักษณะเป็นพี่เลี้ยง ขอบังคับของหมู่บ้าน ตัวอย่างใดเอาหลักและวิธีการของสหกรณ์มาดัดแปลงใช้ดำเนินการจริงของหมู่บ้านในลักษณะเดียวกับสหกรณ์ทุกประการ ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ก็ได้นิยามถ่ายทอดความรู้และวิธีการของสหกรณ์เบื้องต้นให้แก่สมาชิกควบคู่กันไปด้วย เมื่อเห็นว่าสมาชิกของหมู่บ้าน ตัวอย่างได้รับพื้นฐานในด้านความรู้ ความเข้าใจหลักและวิธีการของสหกรณ์ดีพอสมควรแล้วก็ได้เข้าชื้อกันขอจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ใจุบนี้หมู่บ้านนี้มีสมาชิกทั้งสิ้น 163 ครอบครัว ภายในหมู่บ้านมีสหกรณ์ซึ่งดำเนินการอยู่หลายอย่าง เป็นสหกรณ์ในรูปแบบเอนกประสงค์ จากผลของการจัดหมู่บ้านตัวอย่างได้ได้นำเอาหลักและวิธีการของสหกรณ์มาดัดแปลงและให้ความรู้ด้านสหกรณ์แก่สมาชิกควบคู่กันไปด้วยนี้ ช่วยให้สมาชิกเข้าใจหลักและวิธีการของสหกรณ์ และเป็นการส่งเสริมให้เขามีแนวความคิดที่จะพึ่งตนเองมากยิ่งขึ้น ความช่วยเหลือจากองค์การภายนอกนั้นจะกระทำต่อเมื่อเกินความสามารถของพวกเขาล้วนแล้วเท่านั้น

โครงการสารภี

โครงการสารภีที่ตำบลสารภี อำเภอไชยา จังหวัดนครราชสีมา เป็น

โครงการทดลองพิเศษทางด้านเศรษฐกิจ เกษตร การศึกษา และการอนามัย ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานของกรมพัฒนาชุมชนโครงการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จ

โครงการนี้เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรมพัฒนาชุมชนกับบริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย เพื่อจะร่วมกันทดลองเอาวิธีการพัฒนาทางตามเศรษฐกิจ การเกษตรตามหลักวิชาการเกษตรแผนใหม่ ที่ประสบผลสำเร็จในประเทศอิตาลี ซึ่งมีลักษณะของชนบทและประชาชนประสบปัญหาทางด้านการเกษตรคล้ายคลึงกับประเทศไทย มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของประชาชนในชนบท

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อเป็นการทดลองพัฒนาหมู่บ้านชนบทอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเน้นหนักในเรื่อง การอาชีพและการเศรษฐกิจของประชาชนในเขตโครงการ ด้วยการส่งเสริมเพิ่มพูน รายได้ของประชาชนแต่ละครอบครัว ด้วยการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของผลิตผล ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมในครอบครัว ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและการนำออก จำหน่ายโดยการนำเอาวิชาการแผนใหม่เข้ามาปรับใช้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวส่งเสริมการพัฒนาในรูปช่วยเหลือตัวเอง

ในแง่ของการดำเนินการนั้นนอกจากจะทดลองนำเอาวิธีการพัฒนาตาม หลักวิชาการแผนใหม่ที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ ความเป็นอยู่และความต้องการของประชาชนในเขตโครงการแล้ว ยังเน้นในเรื่องการ พัฒนาอาชีพเป็นหลัก เพื่อเพิ่มผลผลิตรายได้ และลดรายจ่ายให้แก่ประชาชน เป็นการ ยุกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นอีกด้วย ในขณะที่ได้ดำเนินการพัฒนาคน ด้วยการให้การศึกษ ส่งเสริมอนามัย และเงินทุนควบคู่ไปด้วยพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อ ให้มีทัศนคติและแนวความคิดที่ถูกต้องทางด้านการช่วยเหลือตนเอง ทั้งนี้โดยมีผู้นำท้องถิ่น รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือทางด้านวิชาการและให้คำปรึกษาแนะนำ ต่าง ๆ เท่านั้น ประชาชนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองและดำเนินงานต่าง ๆ ในรูปของ กลุ่ม มีคณะกรรมการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย

ผลจากการดำเนินงานช่วยให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและการจัดตั้งองค์กรและบริหารองค์กรต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างจริงจัง จนทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

มูลนิธิบูรณะชนบทฯ นี้ได้ก่อตั้งขึ้นตามหลักปรัชญาการแก้ปัญหาความยากจนของชาวชนบทของ เจมส์ เย็น (James Yen) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสถาบันพัฒนาชนบทขึ้นในหลายประเทศ โดยเริ่มก่อตั้งที่ประเทศฟิลิปปินส์ก่อน และต่อมาได้ขยายงานออกไปอีกหลายแห่ง เช่น ที่โคลัมเบีย ไทย และกัวเตมาลา เป็นต้น

การดำเนินงานของมูลนิธิบูรณะชนบทฯ นี้ มีศูนย์ปฏิบัติการและศูนย์ฝึกอบรมที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท นโยบายหลักในการดำเนินงานมี 4 ประการ คือ
ส่งเสริมด้านอาชีพ

อาชีพหลักที่มูลนิธิให้การส่งเสริมคือ การทำนา และการปลูกพืชไร่ หลังฤดูการทำนา นอกจากนี้มูลนิธิ ยังส่งเสริมให้ราษฎรเลี้ยงสัตว์ เพื่อไว้เป็นอาหารโปรตีนและเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกด้วย

ปรับปรุงด้านการศึกษา

มูลนิธิบูรณะชนบทฯ มุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ชาวชนบทคิดเป็น เขาใจปัญหาของตนเองและสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ ทางมูลนิธิ จึงได้จัดหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Literacy) ขึ้น นอกจากนี้ยังให้การส่งเสริมทางด้านอาชีพต่าง ๆ เช่น ตัดเสื้อ ยอมผ้า ทอผ้า เป็นต้น

ปรับปรุงอนามัยและการสาธารณสุข

งานด้านนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ให้บริการรักษาและสอนให้ประชาชนมีความรู้และคิดปรับปรุงอนามัยด้วยตนเอง ด้วยการส่งเสริมสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ราษฎรมีส้วมที่ถูกสุขลักษณะ และรณรงค์ให้ใช้มากขัน จัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด กำจัดขยะมูลฝอย และแนะนำให้ราษฎรขายคอกสัตว์ออกจากใต้ถุนบ้าน เป็นต้น

อัตประชาภิบาล (Self Government)

มูลนิธิฯ ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักสหกรณ์ เพื่อจัดปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม และเป็นการฝึกอบรมการเป็นผู้นำให้รู้จักหน้าที่พลเมืองที่ รู้จักการทำงานร่วมกันของท้องถิ่น โดยจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ พัฒนา กลุ่มผู้ซื้อ และชุมนุมกลุ่มผู้ซื้อและผู้ขายอื่น โดยมุ่งหวังว่าการอัตประชาภิบาลนี้จะช่วยทำให้ชาวชนบทสามารถยืนอยู่ใต้นาของตนเอง และพึ่งตนเองได้ในที่สุด

จากนโยบายการพึ่งตนเองในแต่ละประเทศข้างต้นนี้ พงจะสรุปได้ว่าทาง กิจหลักการให้ความรู้ โดยการเปลี่ยนเจตคติของ ราษฎรในแนวความคิดเดิมที่รอคอย ความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก และความเคยชินกับความสัมพันธ์ในแบบผู้ขอ - ผู้บริจาค มาเป็นการช่วยเหลือตนเอง แก้ปัญหาวงจรตนเองมากยิ่งขึ้น ด้วยการพยายาม กระตุ้นให้ราษฎร เกิดความรู้สึกว่าควรร่วมมือกันในทุกทาง เพื่อสร้างความเจริญให้กับ ท้องถิ่นของตน และเมื่อเห็นว่าเกินกำลังความสามารถแล้วจึงจะขอยขอความช่วยเหลือ จากองค์กรภายนอก

จะเห็นได้ว่าทุกประเทศที่มีนโยบายพึ่งตนเอง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ การศึกษา เพื่อปลูกสร้างศรัทธาของการพึ่งตนเองให้เกิดขึ้นในตัวของประชาชนใน ประเทศด้วย เพราะเมื่อประชาชนมีทัศนคติไปในแนวทางเดียวกันแล้ว การพัฒนา ประเทศโดยยึดนโยบายพึ่งตนเองย่อมเป็นไปได้ง่ายขึ้น กว่าจะเห็นผู้วิจิตรใจที่จะ ถึงการศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนในประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับการพึ่งตนเองเป็นอย่างมาก เพราะทัศนคติย่อมเป็นผลสะท้อนของพฤติกรรมที่แสดงออกมาในที่สุด

บทบาทของโรงเรียนมัธยมชุมชนต่อการพึ่งตนเอง

ความหมายของโรงเรียนชุมชน

การวัดโรงเรียนชุมชนมีรากฐานมาจากแนวความคิดของนักการศึกษายุคใหม่ ที่พยายามกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการจัดการศึกษาจากระบบเก่าที่ยึด เอาเนื้อหาวิชาหรือยึดเอาเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนมาเป็นการยึดถือเอา

ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กและผู้ปกครองของเด็กในชุมชนนั้น ๆ ได้นำความรู้ความคิดใหม่ ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การให้การศึกษอบรมดังกล่าวนี้มีได้ทำเฉพาะแต่ในด้านความรู้ทั่วไปอย่างเดียว หากยังรวมไปถึงความรู้ทางด้านเกษตรกรรม สาธารณสุข การตลาด ฯลฯ อันเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้น ๆ โดยตรงอีกด้วย มีนักคิดหลายท่านได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1897 : 120) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า

โรงเรียนชุมชนคือโรงเรียนเพื่อประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่ม เป็นโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตของชุมชนอย่างสนิทสนม ไม่ใช่เพื่อสอนเด็กเฉพาะวัยเรียนเท่านั้น ยังทำการสอนผู้ใหญ่ทั้งกลางวันและกลางคืนอีกด้วย รวมทั้งพยายามให้บริการความต้องการทางด้านการศึกษาของชุมชน เป็นแหล่งกิจกรรมของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม โรงพละ สระว่ายน้ำ และห้องเรียนอื่น ๆ ได้ด้วย หรือบางเวลาประชาชนก็มาใช้หรือรับบริการทางการศึกษาในเวลาเดียวกันกับนักเรียนของโรงเรียนนั้นด้วย

ไบรรม และ เว็นริช (Byram & Wenrich. 1956 : 116) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนไว้ว่า "โรงเรียนชุมชนคือโรงเรียนที่ใช้ทรัพยากรและประชาชนในชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของขบวนการศึกษาเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้สูงขึ้น"

โอลเซน และคนอื่น ๆ (Olsen and Others. 1958 : 11) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนโดยสรุปดังนี้

1. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นโดยใช้ความรู้และทรัพยากรจากท้องถิ่นให้มากที่สุด
2. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่ให้บริการกับประชาชนโดยไม่แบ่งชั้น

วาระณะ

3. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการตามระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีสิทธิร่วมวางนโยบาย และวางโครงการดำเนินงาน

4. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่ให้การศึกษาทั้งในโรงเรียนและในชุมชนสัมพันธ์กัน หมายความว่าครูจะต้องให้การศึกษากี่ยวข้องกับเรื่องชีวิตภายนอกโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

5. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่จัดโครงการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

6. โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่อุทิศเวลาทั้งหมดให้กับการศึกษา เป็นที่, โครเนนเบอร์ และ บอร์ดแมน (Bent, Kronenberg and Boardman. 1949 : 179 - 180 ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า มีลักษณะดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางของการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น

2. สอนเยาวชนให้รู้จักใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนใดด้วยดี โดยพยายามนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ทำอุปกรณ์การสอน และปรับปรุงการสอนให้เกี่ยวโยงกับชีวิตความเป็นอยู่แท้จริง

3. อำนาจความสะดวกโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อการศึกษาของประชาชนในชุมชนตลอดเวลา

ฮันนา และ นัสลันด์ (Hanna and Nasland. 1953 : 52) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า

โรงเรียนชุมชนคือโรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรู้หนังสือ และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพดี การให้การศึกษาแก่เด็กเรียนและประชาชนจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงชีวิตในชุมชนทุกด้าน จุดหมายปลายทางของโรงเรียนก็ควรเป็นแหล่งที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลักสูตรของโรงเรียนต้องวัดให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของชุมชน วาการเรียน และเครื่องอำนวยความสะดวกทั้งหลายจะให้นักเรียน และประชาชนได้ใช้เป็นศูนย์กลางปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

คณะผู้ริเริ่มโครงการโรงเรียนชุมชนในประเทศไทย (สนั่น อินทรประเสริฐ 2519 : 57) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า

โรงเรียนชุมชนคือ โรงเรียนเพื่อประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งมีใช้มุ่งสอนเด็กในวัยเรียนเท่านั้น แต่ยังสอนรวมถึงผู้ใหญ่และยอมให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการทางการศึกษา และใช้บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่อีกด้วย เพราะถือว่าชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการในชุมชน โดยโรงเรียนพยายามนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้นใช้วิธีการตามระบอบประชาธิปไตย

สนั่น อินทรประเสริฐ (สนั่น อินทรประเสริฐ ม.ป.ป. : 1) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนชุมชนไว้ว่า

โรงเรียนชุมชนคือโรงเรียนที่ทำหน้าที่บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชนนั้น ๆ นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนตามปกติ กล่าวคือสามารถอำนวยความสะดวกให้แนวทางในการเสริมสร้างในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง เป็นวิธีการให้การศึกษารวม ๆ โดยประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับโครงการทางด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ ของท้องถิ่นตามแบบประชาธิปไตย หรืออาจเรียกโรงเรียนแบบนี้ว่าเป็นโรงเรียนเพื่อชุมชน สำหรับชุมชน และโดยชุมชนนั้น ๆ

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่า "โรงเรียนชุมชน" คือโรงเรียนเพื่อประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่ใช่ใช้มุ่งสอนเฉพาะเด็กในวัยเรียนอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสอนเด็กนอกวัยเรียนตลอดจนผู้ใหญ่ให้มีความชำนาญในการอ่าน การเขียน

และการเรียนเลข รวมทั้งให้มีการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การรักษาสุขภาพอนามัยและอื่น ๆ เพื่อการกินดีอยู่ดีของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นโรงเรียนที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งได้แก่อาคาร สถานที่ ห้องสมุด ห้องประชุม และอุปกรณ์เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม การจัดงานหรือการนัดพบ การศึกษาค้นคว้าที่โรงเรียนจัดขึ้นจะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนนั้น การเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนชุมชนจะเน้นหนักเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยพยายามนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การดำเนินงานภายในโรงเรียนชุมชนยึดหลักการทำงานตามระบอบประชาธิปไตย คือ จัดร่วมกัน อภิปรายร่วมกัน วางแผนร่วมกัน และประเมินผลร่วมกัน

แนวคิดและปรัชญาของ โรงเรียนชุมชน

ความมุ่งหวังอันสำคัญยิ่งของโรงเรียนชุมชนทุกอันมีก็เพื่อที่จะให้เด็กและผู้ใหญ่ได้มีการเรียนรู้ในสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต รวมทั้งรู้จักนำความรู้ที่ได้ร่ำเรียนไปปรับปรุงชีวิตของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น ส่วนนี้ วินทรประเสริฐ (สนั่น อินทรประเสริฐ 2519 : 55 - 56) กล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานของการจัดโรงเรียนชุมชนไว้ว่า

1. การศึกษาที่แท้จริงควรเป็นการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ที่เรียนไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันจริง ๆ ได้ ในบทเรียนแต่ละบท ให้สอดคล้องกับเรื่องและตัวอย่างที่ผู้เรียนอาศัยอยู่
2. พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น อาคารเรียน อุปกรณ์การสอน ห้องสมุด ครูผู้สอน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นทรัพยากรและให้สามารถนำมาใช้ได้
3. การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ คนจึงต้องศึกษาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถปรับตัวให้

เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปได้ การศึกษาจึงไม่การจำกัดเฉพาะแต่ภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรรวมไปถึงชุมชนด้วย

4. ปัจจุบันความรู้ต่าง ๆ มีหลายแขนงและกว้างขวางยากที่จะมีผู้หนึ่งผู้ใดมีความรู้ความสามารถได้ทุกอย่าง การสอนในโรงเรียนจึงต้องอาศัยชุมชน โดยอาจใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนและใช้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นวิทยากร

5. การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจำเป็นต้องพัฒนาทั้งเด็กในโรงเรียนและประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะประชาชนทุกคนเป็นกำลังของประเทศ หากยกระดับคุณภาพของคนเฉพาะเด็กในวัยเรียนอย่างเดียว โดยไม่มีการปรับปรุงคุณภาพของผู้ใหญ่ในวัยทำงานซึ่งเป็นกำลังผลิตของประเทศย่อมทำให้เสียผลประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นจึงควรจะได้ใช้โรงเรียนในท้องถิ่นเป็นแหล่งวิชาให้เป็นประโยชน์เต็มที่

6. โรงเรียนชุมชนยึดหลักปรัชญาที่ว่าบุคคลสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ คือคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านั้นสามารถเข้าใจปัญหาและสามารถบอกถึงสาเหตุของปัญหาได้

ธวัช คันธโกส (ธวัช คันธโกส 2521 : 30) กล่าวถึงแนวความคิดโดยทั่ว ๆ ไปของโรงเรียนชุมชนว่าควรเป็นดังนี้ คือ

1. โรงเรียนชุมชนควรเป็นศูนย์กลางของชีวิตในชุมชน
2. โรงเรียนชุมชนต้องเป็นแหล่งให้ความรู้แก่ชุมชน
3. โรงเรียนชุมชนต้องใช้ระบบประชาธิปไตย
4. โรงเรียนชุมชนต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปรับปรุงชีวิตทั้งด้านส่วนตัว

และส่วนรวม

5. เด็กและผู้ใหญ่ควรจะร่วมมือกันปรับปรุงครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น ๆ ชนไป

จากแนวความคิดและปรัชญาเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนดังกล่าวข้างต้นนี้ นักการศึกษาทั้งหลายได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนทั่ว ๆ ไปให้เป็นโรงเรียนชุมชนในระยะเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามก็แน่วคิดเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียนชุมชนนี้มีใช้เป็น

ของใหม่สำหรับประเทศไทย ในสมัยโบราณเราเคยใช้วัดเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ชุมชน และมีลักษณะการคล้ายคลึงกับโรงเรียนชุมชนในปัจจุบัน กล่าวคือเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ชุมชนทั้งทางโลกและทางธรรม โดยมีพระภิกษุเป็นผู้สอนให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อ่านเขียน เรียนเลข และให้รู้จักปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและของชุมชน ในขณะที่เกี่ยวกับชุมชนก็ยังได้อาศัยวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม การประกอบพิธีต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งต่อมาความต้องการทางด้านการศึกษาของชุมชนได้ขยายตัวกว้างขวางออกไป มีการนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิมและการเพิ่มประชากรเป็นไปในอัตราที่สูง ทำให้วัดไม่อาจสนองความต้องการทางด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนได้อย่างเพียงพอ รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนมากขึ้น จนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องของรัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเห็นห่างกันออกไป

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชน

สนั่น อินทรประเสริฐ (สนั่น อินทรประเสริฐ 2519 : 59) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษาสำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย
2. เพื่อให้โรงเรียนมีบทบาทในการให้การศึกษาตามความต้องการของชุมชนอย่างกว้างขวาง เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ และวิชาสาขาอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งให้ประชาชนสามารถใช้บริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนได้อีกด้วย
3. เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้ประโยชน์ในทางการศึกษาให้มากที่สุด
4. เพื่อให้ประชาชนตระหนักว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการปรับปรุงแก้ไขชีวิต

5. เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมประชาธิปไตยขั้นมูลฐานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

ธวัช หันโตภาส (ธวัช หันโตภาส 2521 : 29) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนไผ่ดงนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการที่จะให้ประชาชนของชุมชนแสวงหาความรู้ และใช้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. เพื่อต้องการกระตุ้นและจูงใจให้ประชาชนรู้จักปฏิบัติในด้านสุขภาพ เกษตร กหกรรม อุตสาหกรรมในครอบครัว สวัสดิภาพสังคม ทั้งนี้ เพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชนให้ดีขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจระบอบประชาธิปไตย
5. เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการวางแผนนโยบาย โครงการสอน ร่วมงานและร่วมกิจการของโรงเรียนให้มากขึ้น
6. เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำให้กับชุมชนในการทำงานในชุมชน โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนเป็นพื้นฐาน
7. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวางแผนในชุมชน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์
8. เพื่อร่วมมือปรับปรุงโครงการการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน และในจังหวัดให้เกิดผลดีกับประชาชนในท้องถิ่นยิ่งขึ้น
9. เพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมของชุมชนที่มีขึ้น เช่น งานประจำปี งานสังสรรค์ งานปีใหม่ เป็นต้น
10. เพื่อส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

บทบาทของโรงเรียนชุมชนต่อการพัฒนาตนเอง

จากแนวคิด ความหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนดังกล่าวข้างต้นนี้

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนชุมชนจะต้องแสดงบทบาทในการพัฒนาชุมชน หรือเป็นสถาบัน การเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาชุมชนในบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่ และ จะต้องสนองตอบตามความต้องการของเด็กและเยาวชนคือจัดการเรียนการสอนและ โปรแกรมการบริการทางการศึกษาให้เปี่ยมไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับผู้ใหญ่ นั้นจะ ต้องจัดในลักษณะของการกินดื่ม และจัดให้มีการพบปะกันในรูปแบบของการบริการ ทางการศึกษาผู้ใหญ่ (Hanna and Nasland. 1953 : 55) ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความต้องการ ปัญหา และการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด (มณฑล สนั่น และ นันทพรชัย 2515 : 103)

ในด้านการพัฒนาความสามารถในการพึ่งตนเองให้กับบุคคลและชุมชนนั้น โรงเรียนควรจะต้องมีบทบาทดังนี้ คือ

1. ด้านเศรษฐกิจ โรงเรียนจะต้องมุ่งพัฒนาอาชีพของประชาชนใน ชุมชน โดยโรงเรียนจะต้องเป็นแหล่งผลิตแบบอย่างในการสร้างงานอาชีพที่เหมาะสม แก่ชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำการทดลองสาธิต ให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นวิธีการที่ถูกแบบเพื่อให้เขามีทักษะ ความรู้ ความสามารถ ในวิชาชีพอย่างจริงจัง ฝึกให้ชุมชนรู้จักใช้เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องทุนแรง และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิต จัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนรู้จักวิธีการรวมกลุ่ม เพื่อให้อำนาจพลังกลุ่มในการต่อรองในเรื่องอำนาจทางเศรษฐกิจ เพื่อไม่ให้ เสียเปรียบพ่อค้าคนกลาง โรงเรียนต้องทำหน้าที่ในการสำรวจหาอาชีพที่ดีในการ พัฒนาอาชีพของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัวได้ทันกับเปลี่ยนแปลงของ สังคม

2. ด้านสังคม โรงเรียนจะต้องมุ่งพัฒนาและให้การศึกษาในทุกรูปแบบ เพื่อยกระดับความรู้ของสมาชิกในชุมชน โรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ ของชุมชนโดยเฉพาะการศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงเรียนชุมชนจะต้องให้บริการ สาธารณะในการให้โรงเรียนเป็นแหล่งกิจกรรมของชุมชน การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ๆ

แก่สมาชิกในชุมชน และการนัดพบการ การจัดหลักสูตรของโรงเรียนจะต้องสนอง
 ความสนใจและความต้องการของชุมชนด้วย นอกจากนี้โรงเรียนชุมชนจะต้องมีส่วน
 ช่วยเปลี่ยนแนวความคิดที่ไม่ถูกต้องของประชาชนในชุมชน เพื่อช่วยให้เขาสามารถ
 ดำเนินชีวิตได้อย่างมีเหตุผลไม่ปล่อยให้ความเชื่อผิดในสิ่งใด ๆ เขามาครอบงำความ
 คิด โรงเรียนจะต้องวัดหากิจกรรมที่ช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
 มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักการเสียสละเพื่อ
 ให้ได้มาซึ่งความสงบสุข ในด้านสาธารณสุขโรงเรียนจะต้องมุ่งพัฒนาสุขภาพอนามัย
 และสาธารณสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยจะต้องอบรมเด็กในโรงเรียนให้ตระหนัก
 ถึงสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว โดยเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
 ในเรื่องการระวังรักษาสุขภาพและสาธารณสุข

3. ด้านการเมืองการปกครอง โรงเรียนจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการ
 ทำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และช่วยให้ประชาชนตระหนัก
 ในความรับผิดชอบต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ ด้วยการ
 ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง โดยโรงเรียนจะต้องมุ่งจัดกิจกรรมเพื่อให้สมาชิก
 ของชุมชนได้รู้ถึงวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย รู้หลักวิชาการอบรมทรัพยากร และรู้
 หลักการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าของชุมชน

เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนชุมชนนี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อการ
 ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนดังนี้ รามิเรช (Ramiez. 1959 :
 2183 - 2184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมและวิธีดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนใน
 สหรัฐอเมริกา พบว่า วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนควรใช้วิธีการประชาธิปไตย
 และจัดให้โรงเรียนเป็นของประชาชน ดังนั้นโรงเรียนชุมชนจึงควรจัดบริการด้านต่าง ๆ
 ที่จำเป็นแก่ชุมชน โดยจะต้องสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน เป็นแหล่งวิชาการ
 ของชุมชน และเป็นผู้นำของชุมชน เป็นต้น เช่น เกี่ยวกับการศึกษาของอุทัย ภิรมย์รัตน์
 (Uthai Piromruen. 1964 : 263 - 264) ซึ่งศึกษาแนวการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 ชุมชนที่บิโกล ประเทศฟิลิปปินส์ ได้สรุปผลการวิจัยออกมาคล้ายกับ รามิเรช และยังพบอีก

ว่าการจัดการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกโรงเรียนที่ดำเนินงานอยู่ไม่ต่อจะได้อผล เพราะขาดแคลนงบประมาณ และผู้นำชุมชนกับโรงเรียนมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำใหโรงเรียนชุมชนบรรลุเป้าหมาย ส่วนเจริญ โภคผล (เจริญ โภคผล 2508 : 13) ได้ทำการสำรวจวิธีการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชน ภาควิชาการศึกษา 10 พบว่า วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่ยังเน้นอยู่ที่บทบาทในการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน และ ทนงศักดิ์ กุ่มไชนะ (ทนงศักดิ์ กุ่มไชนะ 2519 : 102) ได้ศึกษาถึงกิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ นิรัตน์ จรจิตร (นิรัตน์ จรจิตร 2520 : 79 - 83) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 2 ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า กิจกรรมของโรงเรียนชุมชนที่ดำเนินอยู่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปัญหาของการดำเนินงานที่พบคือ กรรมการโรงเรียนชุมชนและครูเข้าใจโรงเรียนชุมชนไม่ถูกต้อง ปัญหาการขาดแคลนเครื่องมือ และงบประมาณสนับสนุน ขาดการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลเนื่องมาจากโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนเองไม่เข้าใจบทบาทของโรงเรียนชุมชนดีพอ

อย่างไรก็ตามกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของโรงเรียนชุมชนในอันที่จะพัฒนาชุมชนและสร้างเสริมพลังชุมชนให้เป็นพลังทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จึงได้ริเริ่มโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน และวางโครงการที่จะปรับปรุงโรงเรียนมัธยมทุกโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนมัธยมชุมชนในอนาคตต่อไป

โครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน

วัตถุประสงค์ของโครงการนี้เพื่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือชุมชน ให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากโรงเรียนและขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนได้มีบทบาทเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนและพัฒนาโรงเรียนด้วย โดยมีโรงเรียนมัธยมชุมชนเป็นศูนย์กลางทางความรู้และเป็นแบบปฏิบัติทางการอาชีพบางอย่างแก่ชุมชน และเป็นแหล่งรวมในการประกอบกิจกรรมของชุมชนอีกด้วย

หลักการและเหตุผล

1. เพื่อให้โรงเรียนมัธยมเป็นศูนย์กลางประสานงานการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน
2. เพื่อให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนให้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. เพื่อให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อชุมชน และเพื่อให้ชุมชนมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนโดยมีกิจกรรมเป็นสื่อกลาง
4. เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้นำท้องถิ่นร่วมกันจัดการศึกษาในบางกรณีให้เหมาะสมกับสภาพอันแท้จริงของชุมชน
5. เพื่อให้สมาชิกของชุมชน มีการกินดีอยู่ดี มีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขอย่างถูกต้อง และสามารถใช้ผลของการศึกษาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อให้สมาชิกของชุมชนมีบทบาทส่งเสริมการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. เพื่อจัดโปรแกรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความพร้อมและความต้องการของ

ชุมชน

4. เพื่อจัดปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในชนบท

ให้สูงขึ้น

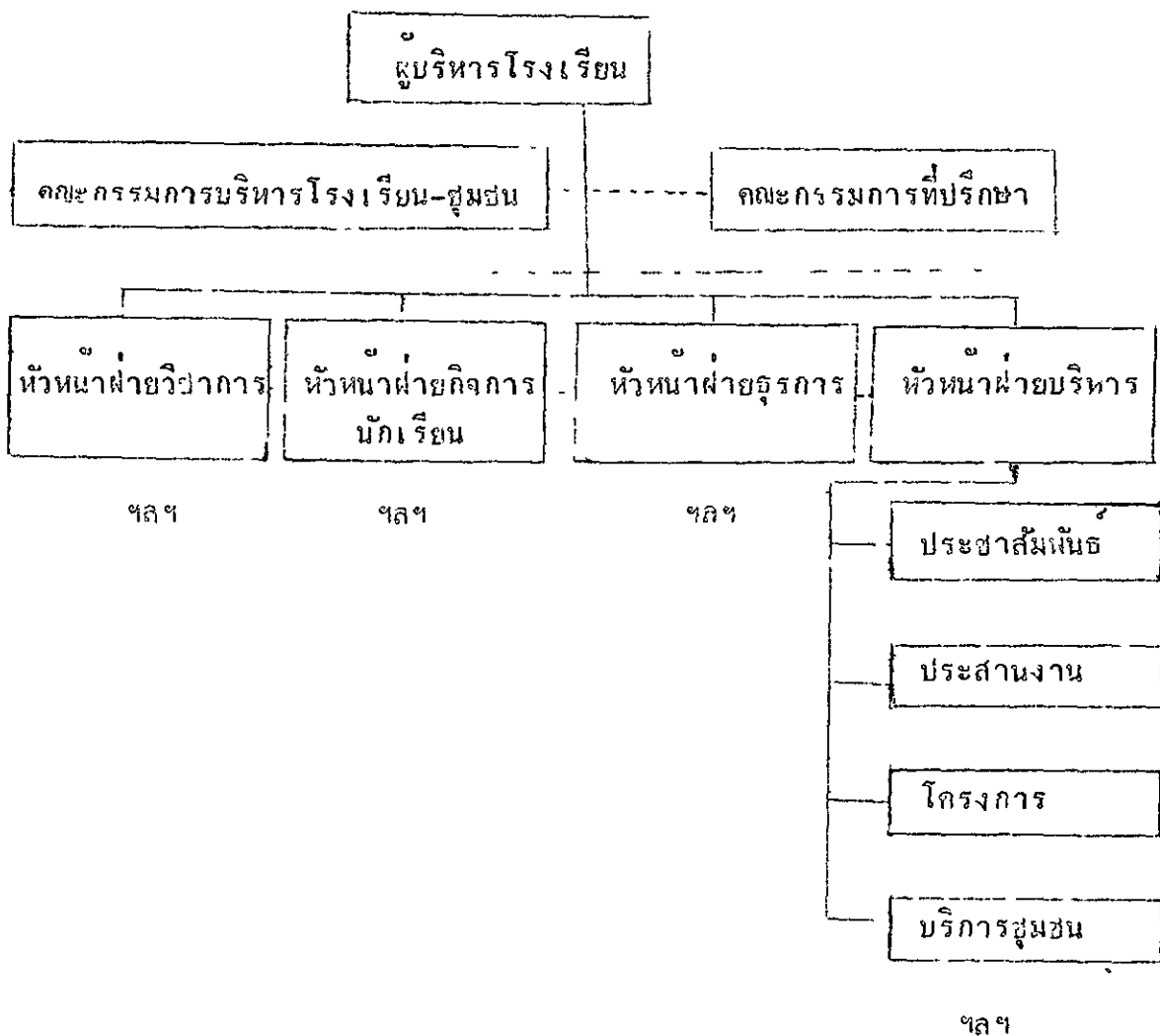
5. เพื่อให้โรงเรียนในชนบทเป็นต้นแบบของปวงชน

6. เพื่อพัฒนาอาชีพและสนองความต้องการของประเทศไทยในการขจัดปัญหา

การสูญเสียเงินในด้านการลงทุน

การจัดรูปแบบการบริหารของโรงเรียนมัธยมชุมชน

เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่วางไว้ได้ โครงสร้างในการบริหารโรงเรียนจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นปัจจัยหลัก กรมสามัญศึกษาจึงได้วางแบบของการบริหารโรงเรียนมัธยมชุมชนไว้ดังนี้

————— : แสดงสายการบังคับบัญชา

----- : แสดงการประสานงาน

ฯลฯ : แสดงแขนงงานย่อยตามลักษณะงานที่โรงเรียนแต่ละแห่งพึงประสงค์

แผนภูมิแสดงสายการบริหารโรงเรียนในโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบงาน 3 ส่วนพร้อมกัน คือ

1. ดำเนินการให้โรงเรียนเป็นฝ่ายให้บริการที่เกิดประโยชน์แก่ชุมชน
2. ดำเนินการเพื่อโน้มนำให้ชุมชนใช้ความรู้ความสามารถ กำลังทรัพย์

และแรงงานเข้ามาช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียน

3. ประสานงานกับ "คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน" กับ

"คณะกรรมการที่ปรึกษา"

คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วย

- ผู้อุปการะโรงเรียน
- ผู้นำท้องถิ่น
- วิทยากรท้องถิ่น
- หัวหน้าหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า สมาคมศิษย์เก่า
- สมาคมผู้ประกอบการและครู
- ผู้แทนโรงเรียน (ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ 2 - 5 คน)

คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน มีหน้าที่

- ร่วมประชุมให้คำปรึกษาหารืองานของโรงเรียนและชุมชน ตามกำหนด

การประชุม

- ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
- ประสานงานกับคณะกรรมการที่ปรึกษา
- ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียน

คณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วย

- ผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน
- ผู้ทรงคุณธรรมของชุมชน
- ศึกษานิเทศก์จังหวัดหรือศึกษานิเทศก์อำเภอ
- นายอำเภอ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่

- รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
- ประยุกต์หลักสูตรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่สนองความต้องการในทางวิชาชีพ และให้เป็นแบบอย่างของชุมชน
- ประสานงานกับฝ่ายบริการอย่างใกล้ชิด

ฯลฯ

หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน มีหน้าที่

- รับผิดชอบในกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติทั้งภายใน ภายนอกโรงเรียน และการพัฒนาตนเอง
- อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในการทำงาน เพื่อประโยชน์ของชุมชน

ฯลฯ

หัวหน้าฝ่ายธุรการ มีหน้าที่

- ดำเนินงานด้านธุรการให้เอื้ออำนวยกับการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อกับชุมชน

ฯลฯ

หัวหน้าฝ่ายบริการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

- งานประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป มีความเข้าใจบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนและบทบาทของชุมชนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาโรงเรียน

- การประสานงาน โดยประสานงานกับ "คณะกรรมการพัฒนาโรงเรียน และชุมชน" "คณะกรรมการที่ปรึกษา" "หัวหน้าฝ่ายวิชาการ" "หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน" "หัวหน้าฝ่ายธุรการ" และหน่วยงานภายนอก ฯลฯ

- งานโครงการ โดยเป็นเจ้าของเรื่องโครงการย่อย มีหน้าที่ติดตามการดำเนินการให้ประสานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในทางวิชาชีพ และการพัฒนากำลังคน

- งานบริการชุมชน โดยเจ้าของเรื่องในการให้บริการต่าง ๆ แก่สมาชิกของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ในลักษณะบริการข่าวสาร การร่วมทำกิจกรรมของชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

ฯลฯ

โรงเรียนในโครงการทดลองปี พ.ศ. 2521 มีดังนี้

1. โรงเรียนเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. โรงเรียนพุทธรังสีพิบูล อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. โรงเรียนท่าสายวิทยา อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี
4. โรงเรียนไพศาลวิทยา อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
5. โรงเรียนสระยายโสม อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
6. โรงเรียนกวนกาหลงวิทยาคม "นิคมพัฒนา" อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล
7. โรงเรียนท่าใหม่ "อนุส่วติธีราษฎร์นุกูล" อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
8. โรงเรียนทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
9. โรงเรียนรัตนานิเบตร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

โรงเรียนเขลางค์นครกับโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

โรงเรียนเขลางค์นคร จังหวัดลำปาง ได้เริ่มทำการทดลองให้บริการแก่ชุมชน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 โครงการที่ได้ดำเนินไปแล้วมีดังนี้

1. เปิดกลุ่มสนใจในวิชาเกษตรศาสตร์ อาหาร ศิลปประดิษฐ์ และวิชานาฏศิลป์พื้นบ้าน ประชาชนที่มาเรียนส่วนใหญ่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนกลุ่มละ 20 คน ใช้เวลากลุ่มละ 30 ชั่วโมง

2. ส่งนักเรียนอาสาสมัครและอาจารย์ที่ปรึกษาไปช่วยปรับปรุงหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จัดส่งหนังสือประเภทวารสารไปให้แก่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่อยู่ไกลโรงเรียน และให้นักเรียนอาสาสมัครที่ประจำที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นผู้ประสานงาน

และสามารถยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนไปให้ชาวบ้านได้อ่าน

3. ด้านการเกษตรโรงเรียนได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 หมูและไก่ โรงเรียนจัดทดลองกิจกรรมสหกรณ์หมู และไก่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ปรากฏว่าสมาชิกเลี้ยงไก่ โดยเรียกค่าหุ้น ๆ ละ 25 บาท เมื่อมีการจำหน่ายได้ผลกำไรหุ้นละประมาณ 40 %

สำหรับหมูนั้นขณะนี้ราคาหมูกำลังตกต่ำและอาหารหมูแพง โรงเรียนจึงเลี้ยงไว้ให้นักเรียนที่เรียนโปรแกรมเกษตร และชาวบ้านใกล้เคียงได้ศึกษาเท่านั้น

3.2 กิจกรรมพืชผัก โรงเรียนจัดให้สมาชิกปลูกถั่วลิสง เมื่อครบกำหนดตอน จะให้ทุกแปลงนำถั่วลิสงมารวมกัน และให้หาตลาดสำหรับจำหน่าย

3.3 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากวิทยากรท้องถิ่นคือ นางบุญผาจันทร์วิโรจน์ เจ้าของไร่สับปะรด "รัศมีโรจน์" ซึ่งอยู่ใกล้กับบริเวณโรงเรียนได้ให้หน่อสับปะรดมาทดลองปลูกในโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการส่งนักเรียนโปรแกรมเกษตรไปฝึกงานในไร่สับปะรด ระหว่างปิดภาคเรียนอีกด้วย

3.4 โรงเรียนมีโครงการจะให้ลูกหมูกับชาวบ้านที่ต้องการเลี้ยงหมู แต่ไม่มีทุนซื้อ เมื่อเลี้ยงหมูได้โทพอจำหน่ายได้แล้วจึงยกย่อนำต้นทุนค่าหมูมาคืนให้โรงเรียน

3.5 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางวิชาการเกษตร และให้ชาวบ้านมาสอบถามหรือติดต่อขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาด้านการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์

4. ในด้านการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรมไทยและกิจกรรมศาสนา

4.1 ในความร่วมมือกับจังหวัดและชุมชน โดยนำเทียนเข้าพรรษา ถวายที่วัดน้ำโหลง ซึ่งเป็นวัดใกล้โรงเรียน

4.2 ให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ นำพวงมาลาไปร่วมพิธีเนื่องในวันปืยมหาราช

4.3 ร่วมมือกับกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ 7 นำพวงมาลาไปร่วมสักการะเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี

4.3 ส่งครูนาฏศิลป์ไปช่วยสอนชาวบ้านที่ต้องการเรียนนาฏศิลป์ท้องถิ่น เช่น ฟ้อนเทียน ฟ้อนเล็บ และรำวงมาตรฐาน

5. ในด้านอาคารสถานที่

5.1 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางที่ชาวบ้านจะมาใช้อาคารสถานที่ อาทิ หอประชุม เพื่อประกอบพิธีอันเป็นมงคล หรือการประชุมต่าง ๆ หรือมาใช้สนามกีฬา ของโรงเรียนได้ในวันหยุดเรียน

5.2 เปิดโอกาสให้ชาวบ้านใช้ห้องสมุดของโรงเรียนได้ในวันหยุด

สมมุติฐานในการศึกษาคนกว่า

1. ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตาม
 - 1.1 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านการศึกษาสูงกว่าผู้ตาม
 - 1.2 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตาม
 - 1.3 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม
 - 1.4 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านประมงกว่าผู้ตาม
2. ในเขตตำบลบ้านเป่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตาม
 - 2.1 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านการกีฬาสูงกว่าผู้ตาม
 - 2.2 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตาม
 - 2.3 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม
 - 2.4 ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านประมงกว่าผู้ตาม
3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดต่างกันจะมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองต่างกัน

3.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง

3.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

3.3 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์ (ประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์ 2513 : 103 - 104) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 96 คน จากการสัมภาษณ์ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องความรู้ความเข้าใจในสิทธิของการเป็นคนไทย ปรากฏว่า ประชาชนส่วนใหญ่ 68% ตอบว่าไม่ทราบว่าตนมีสิทธิอะไรบ้าง สำหรับประชาชนที่ทราบว่าตนมีสิทธิอย่างไรนั้น 75% ของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบว่าตนมีสิทธิ เห็นว่าตนมีสิทธิขอความช่วยเหลือจากทางราชการ และนอกจากที่ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่าตนมีสิทธิอะไรบ้าง ยังปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ 68% ยังไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่อะไรด้วย สำหรับผู้ที่ตอบว่าทราบว่าตนมีหน้าที่อะไรนั้นมีเพียง 32% และในบรรดา 32% นี้ ส่วนใหญ่ 85.4% ตอบว่าเข้าใจหน้าที่ของตนในลักษณะที่ต้องช่วยเหลือทางราชการ ซึ่งแสดงถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่แบบการยอมรับอำนาจทางการปกครอง มากกว่าที่จะคิดว่าตนเป็นเจ้าของอำนาจ

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และ คนอื่น ๆ 2522 : 220 - 389) ได้ศึกษาเรื่องท้องถิ่นทางไกลกับการบริหารงานของรัฐบาลแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการสอบถามพบว่า ประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนมีทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองแตกต่างกันเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีประมาณร้อยละ 47.66 ถือว่าภยันตรายที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งปกติของคนที่อยู่อาศัยในที่กันดาร และเป็นระยะเวลาอันที่จะเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เขาจึงมองไม่เห็นว่าเขาควรจะต้องทำอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาในภัยรทาลง นอกจากยอมรับสภาพความเป็นจริงและคาดว่าคงจะไม่มีภยันตรายเกิดขึ้นอีกในเร็ววัน การแก้ไขปัญหาเหล่านี้เขาคิดว่าเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินกว่าความสามารถของพวกเขา ในทัศนะของเขาเหล่านี้จึงไม่คิดที่จะปรับปรุงอาชีพของเขาแต่อย่างใด กลุ่มที่ 2 เป็นประชาชนอีกร้อยละ 52.37 เป็นกลุ่มที่ยังติดต่อกับชีวิตโดยเห็นว่าเขาควรจะต้องแสวงหาฐานะที่มั่นคงและดีกว่าเดิม / เกี่ยวกับทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ส่วนใหญ่

ประชาชนในเขตอำเภอแม่ฮ่องสอนมีความเชื่อมั่นในข้าราชการว่าเป็นผู้มีความรู้ และเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือแนวทางไปในทางที่ถูก ซึ่งแสดงออกถึงฐานะอันต่ำกว่าของประชาชน

เหตุผลเบื้องหลังสมมุติฐาน

1.1 - 2.4 ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน และมีอิทธิพลเหนือความคิดและการตัดสินใจของชาวบ้านธรรมดาเป็นอย่างมาก รวมทั้งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดรู้เรื่องราวของความเคลื่อนไหวของสังคม และมีความสามารถที่จะรู้และเข้าใจข่าวสารเกี่ยวกับสังคมได้ดีกว่าชาวบ้านทั่วไป นอกจากนี้คนไทยยังมีค่านิยมในการยกย่องนับถือผู้ใหญ่ซึ่งใคร่แก่ผู้มีตำแหน่งสูง มีอายุมากหรือทำงานมานาน ผู้น้อยต้องให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตาม (อาณนท อภาภิรม 2517 : 22) และจากการศึกษาของ จำเริญร แสงสว่าง (จำเริญร แสงสว่าง 2519 : 173 - 174) พบว่า ทั้ต้นคติต่อการเมืองและปัญหาสังคม เศรษฐกิจของนิสิตที่เป็นผู้นำเป็นแบบกาวหนามากกว่านิสิตธรรมดาซึ่งมีทัศนคติเป็นไปในแบบเดิม ต้องการรักษาสภาพเดิมไว้โดยไม่นิยมการเปลี่ยนแปลง และจากการศึกษาของ นาค พันธุ์นาวัน (นาค พันธุ์นาวัน 2518 : 76) พบว่า ผู้นำทางการเมืองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้ที่มิใช่ผู้นำ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่า ผู้นำน่าจะมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมมากกว่าผู้ตาม

3.1 - 3.3 ขนาดของหมู่บ้านเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจ การศึกษา และต่อลักษณะทางสังคมของประชาชน หมู่บ้านขนาดใหญ่จะมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่สลับซับซ้อนกว่าหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากการศึกษานี้ของสมหวัง คงพิพัฒน์ (สมหวัง คงพิพัฒน์ 2518 : 143) พบว่า ความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัญหา และความต้องการของหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกันมีผลกระทบต่อความสำเร็จของงานพัฒนาชุมชนในแต่ละหมู่บ้านเป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ น่าจะมี
ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้กระทำกับประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 14 หมู่บ้าน 3,055 ครัวเรือน ที่ผู้วิจัยเลือกเอาเฉพาะ 2 ตำบลนี้เนื่องจากเป็นตำบลที่อยู่ในรัศมีของการให้บริการของโรงเรียน ในโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน จังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ตาม ผู้วิจัยแบ่งประเภทหมู่บ้านออกเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามจำนวนหลังคาเรือน โดยกำหนดให้หมู่บ้านขนาดใหญ่ มีจำนวนครัวเรือนเกินกว่า 400 หลังคาเรือนขึ้นไป ขนาดกลาง 399 - 191 หลังคาเรือน ขนาดเล็ก 190 - 90 หลังคาเรือน จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มครัวเรือนในทะเบียนราษฎร ที่ได้จากสารวัตรกำนันตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) และคัดเลือกเอาทุก ๆ 20 หลังคาเรือนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 159 ครัวเรือน กำหนดให้หัวบ้านครัวเรือนเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ตาม และเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนครัวเรือนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตำบลบ่อนแก้ว

หมู่ / ชื่อหมู่บ้าน	ขนาดหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน ในหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่าง
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำโตน	ใหญ่	524	26
หมู่ที่ 6 บ้านคง	ใหญ่	415	21
หมู่ที่ 1 บ้านเตี๋ยง	กลาง	196	10
หมู่ที่ 2 บ่อเฮียว	กลาง	215	11
หมู่ที่ 7 ช้างคอก	กลาง	256	13
หมู่ที่ 3 หุ้งโคง	เล็ก	185	9
หมู่ที่ 4 ห่าบัว	เล็ก	93	9
รวม 7 หมู่บ้าน		1,884	99

ตาราง 2 จำนวนครัวเรือนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตำบลบ้านเป้า

หมู่ / ชื่อหมู่บ้าน	ขนาดหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน ในหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน ตัวอย่าง
หมู่ที่ 5 บ้านเป้า	กลาง	240	12
หมู่ที่ 7 บ้านบ่อหิน	กลาง	199	10
หมู่ที่ 1 บ้านแตร	เล็ก	170	9
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งมาน	เล็ก	151	8
หมู่ที่ 3 บ้านแมก	เล็ก	182	9
หมู่ที่ 4 บ้านเหลา	เล็ก	130	7
หมู่ที่ 6 บ้านใหม่	เล็ก	99	5
รวม 7 หมู่บ้าน		1,171	60

ถ้าได้รับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ ผู้วิจัยกำหนดให้กำหนด สรรวัตรกำหนด ผู้นำหมู่บ้าน
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ เกษตรประจำตำบล และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งหมด

ตาราง 3 แนวทางกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำตำบลบ่อแก้ว

หมู่ / ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้นำในหมู่บ้าน	จำนวนผู้นำที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านเชียง	9	8
หมู่ที่ 2 บ่อแก้ว	9	7
หมู่ที่ 3 หงษ์โจง	9	7
หมู่ที่ 4 คางัว	9	9
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำโพง	9	8
หมู่ที่ 6 บ้านนาง	10	8
หมู่ที่ 7 ช่างกลอก	9	7
รวม 7 หมู่บ้าน	64	54

ตาราง 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ ตำบลบ้านเป่า

หมู่ / ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้นำในหมู่บ้าน	จำนวนผู้นำที่ไว้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านแค	9	8
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งมาน	9	7
หมู่ที่ 3 บ้านแม่กง	9	8
หมู่ที่ 4 บ้านเหล่า	9	9
หมู่ที่ 5 บ้านเป่า	10	10
หมู่ที่ 6 บ้านใหม่	9	7
หมู่ที่ 7 บ้านบ่อหิน	9	8
รวม 7 หมู่บ้าน	64	57

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ไว้วัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะกระทำเรื่องปฏิบัติตัวเองนั้นมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเรื่องการพึ่งตนเองจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของประชาชนในเขตตำบลบองแส และตำบลบ้านเป่า

3. นำความหมายจากนิยามปฏิบัติการมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการสร้างสถานการณ์ให้ผู้ตอบเลือกตอบ สถานการณ์ในข้อหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอน ก. เป็นคำถามที่แสดงการรับรู้มาตรฐานสังคม (ข้อ ก.) โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า สังคมนั้นมีการรับรู้และปฏิบัติต่อสถานการณ์นั้นมากน้อยเพียงใด

ตอน ข. เป็นคำถามที่แสดงการรับรู้ตนตามสถานการณ์ (ข้อ ข.) โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่า ตนจะตัดสินใจต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร

4. ผู้ออกแบบวิธีวัดหรือเครื่องมือวัด คือ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ

เกณฑ์ในการเลือกสถานการณ์เพื่อสร้างแบบสอบถาม

1. เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
2. เป็นสถานการณ์ทั่วไปที่บุคคลมีโอกาสประสบในชีวิตประจำวัน
3. เป็นสถานการณ์ที่ไม่รุนแรงหรือเกินความจริงจนเกินไป จนคนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสใดกระทำจริง ๆ

4. คำถามในแต่ละข้อมีประเด็นเดียว ชัดเจน ใช้ภาษาง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป

5. ผู้ตั้งเกณฑ์ และตรวจแบบสอบถามให้ตรงตามเกณฑ์คือ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ ซึ่งถือว่าเป็นความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์

การตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบภาเครื่องหมาย ลงในช่องหมายเลขใดหมายเลขหนึ่ง ตามที่ตนตัดสินใจจะปฏิบัติ ดังตัวอย่าง

0) เมื่อเห็นว่าผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านคือโอกาสจับจองที่ดินที่กว้างว่างเปล่า ซึ่งทางการอนุญาตให้นำมาจัดสรรให้กับผู้ยากไร้ได้มีที่ทำกิน นายเต็มศักดิ์และเขารองเรียนต่อทางราชการทันที แม้จะถูกอีกฝ่ายหนึ่งขู่จะผูกถามจะเอาชีวิต เขาก็ยังคงดำเนินการนี้ต่อไป

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนาย ค้มเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเต็มท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

๐๐) คำกล่าวถึงไก่ไว้มากมาย เมื่อไก่ที่เขาเลี้ยงเริ่มมีอาการป่วย เขาบอกขายไก่ให้กับพ่อค้าในหมู่บ้านที่มาขอซื้อทันที แม้จะได้ราคาถูกไปบ้างก็ยังดีกว่าปล่อยให้ไก่ตายไปโดยไม่ได้อะไรเลย

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างคำกล่าวเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นคำกล่าวท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

เกณฑ์ในการตอบแบบสอบถาม

ช่องหมายเลข 1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด
ช่องหมายเลข 2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
ช่องหมายเลข 3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
ช่องหมายเลข 4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
ช่องหมายเลข 5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ขอคำถามใดแสดงความหมายไปในทางบวก หรือเป็นสถานการณ์ที่แสดงถึงทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบพึ่งตนเองคนเดียว หรือพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่ม จะให้คะแนนจากน้อยไปหามาก 1, 2, 3, 4 และ 5 เมื่อผู้ตอบกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ และขอคำถามใดที่แสดงความหมาย

ในทางลบหรือเป็นสถานการณ์ที่แสดงทัศนคติต่อการฟังผู้อื่น ฟังราชการ หรือทัศนคติต่อการยอมจำนน ต่อสภาพปัญหา จะให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 เมื่อผู้ตอบภาเก็รื่องหมายลงในช่องหมายเลข 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

การทดสอบและการปรับปรุงแบบสอบถาม

เมื่ออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยได้พิจารณาแล้วว่า ข้อคำถามทุกข้อมุ่งวัดทัศนคติต่อการฟังตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดลำปาง จำนวน 80 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ (Items Analysis) ของแบบสอบถาม และทำการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. การหาค่าอำนาจจำแนก นำแบบสอบถามที่ได้รับการทดสอบแล้วมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้กลุ่มที่ใดคะแนนทัศนคติต่อการฟังตนเองสูงและต่ำอย่างละ 27% ของประชาชนที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test (Ferguson. 1971 : 152) และเลือกข้อที่มีค่าถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือ .01 ขึ้นไป ผลการคัดเลือกได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพจำนวน 80 ข้อ จากจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ทดลอง 120 ข้อ

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วมาหาความเชื่อมั่น Reliability โดยใช้สูตร alpha coefficient (α) (Cronbach. 1970 : 191) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้รับการคัดเลือกดังนี้

ถวามเฝ้ามนรแบบสอตามค้งวนบ	ชุด ก.	ชุด ข.
ทัศนคติต่อการพองตนเองตามการศึกษา	0.7722	0.8711
ทัศนคติต่อการพองตนเองตามสาธารณสง	0.8450	0.7502
ทัศนคติต่อการพองตนเองตามเศรษฐกิจ	0.7924	0.7957
ทัศนคติต่อการพองตนเองตามประยุกตวิทยา	0.8632	0.8823
รวม	0.8756	0.8815

3. การหาความเที่ยงตรง ข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามชุดนี้ผู้วิจัยได้นำไปใช้ประกอบการการควบคุมการวิจัย ทั่วประเทศ ลำปาง คนไทยทั่วอย่าง แห่งหมู่บ้านทุ่งผาย และ อวารวอดุคย อดสาร หัวหน้าฝ่ายบริการชุมชนของโรงเรียนในโครงการทดลองโรงเรียนมัธยมชุมชน จังหวัดลำปาง ซึ่งถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบและแก้ไขสำนวนในการเขียน เพื่อให้ความเที่ยงตรงตามความถองการที่จะวัด เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่าขอความในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงจึงประกาศ (Face Validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือแนะนำทั่วไปของชุดคำถามค่าแวงเจอง จังหวัดลำปาง เพื่อขอความงัดจากไปการนำวิจัย

2. ผู้วิจัยและผู้นวนำงาน 3 คน นำแบบสอบถามไปทำการสอบถามชาวบ้านในเขตตำบลออสว และลำปางนเมา

3. สำนกรักกลุ่มผู้นำ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปลงมอบให้กับกำนันตำบลออสว และตำบลนเมาโดยตนเอง เพื่อให้กำนันแจกจ่ายต่อไปยังผู้นำคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้ และรวบรวมเก็บส่งคืนให้กับผู้วิจัย

4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ถาม หากเป็นผู้หนึ่งซึ่งสามารถ

ว่านอกเหนือจากนี้แล้ว เรายังจะพบว่าวิธีใช้วิธีใหญ่ของกรวดแบบสอยตามเองโดยมอบแบบ
สอยตามบ้างและทิ้งระยะเวลาไว้สัก 3 - 5 วัน จึงไปขอรับคืน ส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ
ผู้วิเศษและผู้ฉลาดจะใช้วิธีอย่างใดก็ตามในแบบฉบับตามใจ

สถิติในทางวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร (Ferguson.

1971 : 62)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาว่าความแปรปรวนเป็นรายข้อ และทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนน
เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test ใช้สูตร (Ferguson. 1971 :
152)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เพื่อ	t	แทน วัฏรส่วนวิกฤต t - distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
		เท่ากัน
	S_1^2, S_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
		เท่ากัน
	N_1, N_2	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

3. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้

F - test วากูค (Lindquist. 1956 : 65)

$$F = \frac{MS_M}{MS_W}$$

เพื่อ	F	แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution
	MS_M	แทน ค่า Mean Square ระหว่างตัวแปร
	MS_W	แทน ค่า Mean Square ภายในตัวแปร

และเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการทดสอบ แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้

Studentized q - statistic กับ Newman - Keul Method ซึ่งใช้สูตร

(Viner. 1971 : 210 - 218)

$$q = \frac{\bar{T}_{\text{largest}} - \bar{T}_{\text{smallest}}}{\sqrt{MS_{\text{error}} / n}}$$

เพื่อ	$\bar{T}_{\text{largest}}$	แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment	ที่มากที่สุด
	$\bar{T}_{\text{smallest}}$	แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment	ที่น้อยที่สุด
	n	แทน Harmonic mean	ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	MS_{error}	แทน Mean Squar Error	

4. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร (Alpha coefficient

(Cronbach. 1970 : 191)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{Sx_1^2}{Sx_t^2} \right)$$

ρ	แทน ค่าความเชื่อมั่น
K	แทน จำนวนข้อ
$S^2_{x_1}$	แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนน ของแบบสอบถามแต่ละข้อ
$S^2_{x_t}$	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบ สอบถามทั้งชุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน Sum Square
MS	แทน Meen Square
F	แทน ค่าที่พิจารณาใน F - distribution
t	แทน ค่าที่พิจารณาใน t - distribution
*	แทน นัยสำคัญที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย จะดำเนินเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่า
ผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบ
ต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่าง
ผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	204.296	25.1505	3.1744
ผู้ตาม	99	215.7878	22.1862	

$P < .05$

จากตาราง 5

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏ
ว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของ
ผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง

สังคม

ตาราง 6 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัตรา

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	293.222	30.6979	8.1533*
ผู้ตาม	99	257.9393	22.3437	

$$P < .05$$

จากตาราง 6

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะตนตามอัตรา พบว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง ในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแยกพิจารณาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบย่อย 4 ระบบ ซึ่งได้แก่ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประเพณีวิถีชีวิต ดังปรากฏผลในตาราง 7 ถึงตาราง 14 ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นใน

ระบบการศึกษา

ตาราง 7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามมาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	51.2222	8.5200	3.8772*
ผู้ตาม	99	57.1717	9.3601	

$$P < .05$$

จากตาราง 7

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าผู้ตามมี
ทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา

ตาราง 8 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	80.1666	9.1522	7.9161*
ผู้ตาม	99	68.0202	9.0305	

$$P < .05$$

จากตาราง 8

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะตามอัตราภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษามากกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษามากกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบสาธารณสุข

ตาราง 9 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	50.4629	8.7106	1.8750*
ผู้ตาม	99	52.9595	7.3816	

$$P < .05$$

จากตาราง 9

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัณคติของผู้นำกับผู้ที่ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข

ตาราง 10 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	72.5740	15.5885	4.2963*
ผู้ตาม	99	64.2727	8.3505	

$$P < .05$$

จากตาราง 10

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะตามความอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัณคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบสาธารณสุข

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	50.2777	7.3674	3.0447*
ผู้ตาม	99	53.8181	6.5952	

$$P < .05$$

จากตาราง 11

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 12 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัฒภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	71.4814	9.13574	5.7679*
ผู้ตาม	99	63.5252	7.5745	

$$P < .05$$

จากตาราง 12

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะคนตามอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยาสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบประยูกต์วิทยา

ตาราง 13 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	51.8148	7.3972	0.8396*
ผู้ตาม	99	52.8585	7.3262	

$P > .05$

จากตาราง 13

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัณคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต

วิทยา

ตาราง 14 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์ตามอัตรภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	54	69.7037	9.1685	6.1375*
ผู้ตาม	99	62.0202	6.2433	

$$P < .05$$

จากตาราง 14

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะคนตามอัตรภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองด้านประยุกตวิชาสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัณคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 15 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	202.7719	28.7799	1.9710*
ผู้ตาม	60	213.2833	28.8890	

$$P < .05$$

จากตาราง 15

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าผู้ตามมีทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 16 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	302.1754	31.6330	9.6913*
ผู้ตาม	60	243.8666	32.6000	

$$P < .05$$

จากตาราง 16

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะคนตามอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแยกพิจารณาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบย่อย 4 ระบบ ซึ่งได้แก่ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประเพณีวัฒนธรรม ดังปรากฏผลในตาราง 17 ถึงตาราง 24 ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าผู้ตาม

ตาราง 17 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน สังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	51.4912	9.4663	2.1230*
ผู้ตาม	60	55.6333	10.6091	

$$P < .05$$

จากตาราง 17

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อ

บุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา

ตาราง 18 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	77.2456	10.8303	6.7643*
ผู้ตาม	60	62.6333	12.5116	

$$P < .05$$

จากตาราง 18

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะตามอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบสาธารณสุข

ตาราง 19 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	49.7192	8.4931	0.4382*
ผู้ตาม	60	50.4000	8.2978	

$$P > .05$$

จากตาราง 19

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบ
ความแตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข

ตาราง 20 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตนตามอัธภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	72.6491	10.2268	5.9945*
ผู้ตาม	60	61.7833	9.3302	

$$P < .05$$

จากตาราง 20

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง ในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะตนตามอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตาม

ก. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 21 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	52.0701	7.5091	1.3596*
ผู้ตาม	60	50.1333	7.9007	

$P > .05$

จากตาราง 21

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 22 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับ
ผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป้า โดยถือเกณฑ์ตามอัตราเพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	75.8070	8.3739	9.8893 *
ผู้ตาม	60	61.3666	7.3576	

จากตาราง 22

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำ กับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป้า ในลักษณะตนตามอัตภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการ พึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประกันชีวิตระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป้า

สมัครเรียน ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประกันสุขภาพสูงกว่าผู้ตาม

.....^๑ ^๒ ^๓ ^๔ ^๕ ^๖ ^๗ ^๘ ^๙ ^{๑๐} ^{๑๑} ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐} ^{๒๑} ^{๒๒} ^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐} ^{๓๑} ^{๓๒} ^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐} ^{๔๑} ^{๔๒} ^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐} ^{๕๑} ^{๕๒} ^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐} ^{๖๑} ^{๖๒} ^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐} ^{๗๑} ^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐} ^{๘๑} ^{๘๒} ^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐} ^{๙๑} ^{๙๒} ^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐} ^{๑๐๑} ^{๑๐๒} ^{๑๐๓} ^{๑๐๔} ^{๑๐๕} ^{๑๐๖} ^{๑๐๗} ^{๑๐๘} ^{๑๐๙} ^{๑๑๐} ^{๑๑๑} ^{๑๑๒} ^{๑๑๓} ^{๑๑๔} ^{๑๑๕} ^{๑๑๖} ^{๑๑๗} ^{๑๑๘} ^{๑๑๙} ^{๑๒๐} ^{๑๒๑} ^{๑๒๒} ^{๑๒๓} ^{๑๒๔} ^{๑๒๕} ^{๑๒๖} ^{๑๒๗} ^{๑๒๘} ^{๑๒๙} ^{๑๓๐} ^{๑๓๑} ^{๑๓๒} ^{๑๓๓} ^{๑๓๔} ^{๑๓๕} ^{๑๓๖} ^{๑๓๗} ^{๑๓๘} ^{๑๓๙} ^{๑๔๐} ^{๑๔๑} ^{๑๔๒} ^{๑๔๓} ^{๑๔๔} ^{๑๔๕} ^{๑๔๖} ^{๑๔๗} ^{๑๔๘} ^{๑๔๙} ^{๑๕๐} ^{๑๕๑} ^{๑๕๒} ^{๑๕๓} ^{๑๕๔} ^{๑๕๕} ^{๑๕๖} ^{๑๕๗} ^{๑๕๘} ^{๑๕๙} ^{๑๖๐} ^{๑๖๑} ^{๑๖๒} ^{๑๖๓} ^{๑๖๔} ^{๑๖๕} ^{๑๖๖} ^{๑๖๗} ^{๑๖๘} ^{๑๖๙} ^{๑๗๐} ^{๑๗๑} ^{๑๗๒} ^{๑๗๓} ^{๑๗๔} ^{๑๗๕} ^{๑๗๖} ^{๑๗๗} ^{๑๗๘} ^{๑๗๙} ^{๑๘๐} ^{๑๘๑} ^{๑๘๒} ^{๑๘๓} ^{๑๘๔} ^{๑๘๕} ^{๑๘๖} ^{๑๘๗} ^{๑๘๘} ^{๑๘๙} ^{๑๙๐} ^{๑๙๑} ^{๑๙๒} ^{๑๙๓} ^{๑๙๔} ^{๑๙๕} ^{๑๙๖} ^{๑๙๗} ^{๑๙๘} ^{๑๙๙} ^{๒๐๐} ^{๒๐๑} ^{๒๐๒} ^{๒๐๓} ^{๒๐๔} ^{๒๐๕} ^{๒๐๖} ^{๒๐๗} ^{๒๐๘} ^{๒๐๙} ^{๒๑๐} ^{๒๑๑} ^{๒๑๒} ^{๒๑๓} ^{๒๑๔} ^{๒๑๕} ^{๒๑๖} ^{๒๑๗} ^{๒๑๘} ^{๒๑๙} ^{๒๒๐} ^{๒๒๑} ^{๒๒๒} ^{๒๒๓} ^{๒๒๔} ^{๒๒๕} ^{๒๒๖} ^{๒๒๗} ^{๒๒๘} ^{๒๒๙} ^{๒๓๐} ^{๒๓๑} ^{๒๓๒} ^{๒๓๓} ^{๒๓๔} ^{๒๓๕} ^{๒๓๖} ^{๒๓๗} ^{๒๓๘} ^{๒๓๙} ^{๒๔๐} ^{๒๔๑} ^{๒๔๒} ^{๒๔๓} ^{๒๔๔} ^{๒๔๕} ^{๒๔๖} ^{๒๔๗} ^{๒๔๘} ^{๒๔๙} ^{๒๕๐} ^{๒๕๑} ^{๒๕๒} ^{๒๕๓} ^{๒๕๔} ^{๒๕๕} ^{๒๕๖} ^{๒๕๗} ^{๒๕๘} ^{๒๕๙} ^{๒๖๐} ^{๒๖๑} ^{๒๖๒} ^{๒๖๓} ^{๒๖๔} ^{๒๖๕} ^{๒๖๖} ^{๒๖๗} ^{๒๖๘} ^{๒๖๙} ^{๒๗๐} ^{๒๗๑} ^{๒๗๒} ^{๒๗๓} ^{๒๗๔} ^{๒๗๕} ^{๒๗๖} ^{๒๗๗} ^{๒๗๘} ^{๒๗๙} ^{๒๘๐} ^{๒๘๑} ^{๒๘๒} ^{๒๘๓} ^{๒๘๔} ^{๒๘๕} ^{๒๘๖} ^{๒๘๗} ^{๒๘๘} ^{๒๘๙} ^{๒๙๐} ^{๒๙๑} ^{๒๙๒} ^{๒๙๓} ^{๒๙๔} ^{๒๙๕} ^{๒๙๖} ^{๒๙๗} ^{๒๙๘} ^{๒๙๙} ^{๓๐๐} ^{๓๐๑} ^{๓๐๒} ^{๓๐๓} ^{๓๐๔} ^{๓๐๕} ^{๓๐๖} ^{๓๐๗} ^{๓๐๘} ^{๓๐๙} ^{๓๑๐} ^{๓๑๑} ^{๓๑๒} ^{๓๑๓} ^{๓๑๔} ^{๓๑๕} ^{๓๑๖} ^{๓๑๗} ^{๓๑๘} ^{๓๑๙} ^{๓๒๐} ^{๓๒๑} ^{๓๒๒} ^{๓๒๓} ^{๓๒๔} ^{๓๒๕} ^{๓๒๖} ^{๓๒๗} ^{๓๒๘} ^{๓๒๙} ^{๓๓๐} ^{๓๓๑} ^{๓๓๒} ^{๓๓๓} ^{๓๓๔} ^{๓๓๕} ^{๓๓๖} ^{๓๓๗} ^{๓๓๘} ^{๓๓๙} ^{๓๔๐} ^{๓๔๑} ^{๓๔๒} ^{๓๔๓} ^{๓๔๔} ^{๓๔๕} ^{๓๔๖} ^{๓๔๗} ^{๓๔๘} ^{๓๔๙} ^{๓๕๐} ^{๓๕๑} ^{๓๕๒} ^{๓๕๓} ^{๓๕๔} ^{๓๕๕} ^{๓๕๖} ^{๓๕๗} ^{๓๕๘} ^{๓๕๙} <

ตาราง 23 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์าระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	49.6315	7.9745	0.0442*
ผู้ตาม	60	49.7000	8.7765	

$$P > .05$$

จากตาราง 23

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์าระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน

ข. พิจารณาทัศนคติของผู้นำกับผู้ตามที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์า

ตาราง 24 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์าระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัธภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	57	75.4736	8.7077	10.8260*
ผู้ตาม	60	59.9333	6.6252	

$$P < .05$$

จากตาราง 24

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์วิทยาระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบันเปา ในลักษณะตนตามอัศภาพ ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์วิทยาส่งกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน แบ่งแยกเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แต่เนื่องจากตำบลบันเปาไม่ปรากฏหมู่บ้านขนาดใหญ่ ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงได้แยกพิจารณาในแต่ละตำบล

เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมแตกต่างกัน

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 25 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	115.7842	57.8921	.01163
Within - group	96	47823.5052	498.1616	
Total	98	47939.2894	556.0537	

$$P > .05$$

จากตาราง 25

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ใน
ลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 26 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
โดยถือเกณฑ์ตามอัตรา

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	3391.0496	1695.5248	3.3270
Within - group	96	48925.3001	509.6386	
Total	98	52316.3497	2205.1634	

$$P > .05$$

จากตาราง 26

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ใน
ลักษณะตามอัตรา ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

เมื่อแยกพิจารณาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบย่อย 4 ระบบ ซึ่งได้แก่
ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประเพณีวิทยา ดังปรากฏใน
ตาราง 7 ถึงตาราง 14 ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการ
พึ่งตนเองในระบบการศึกษาแตกต่างกัน

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบการศึกษา

ตาราง 27 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	31.8088	15.9044	0.0015
Within - group	96	1008554.272	10505.7736	
Total	98	1008586.08	10521.678	

$$P > .05$$

จากตาราง 27

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา

ตาราง 28 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
คนตามอัตภาพ

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	182.859	91.4295	1.239
Within - group	96	7809.1906	81.3447	
Total	98	7991.9596	172.7742	

$P > .05$

จากตาราง 28

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะคนตาม
อัตภาพ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการพึ่ง
ตนเองในระบบสาธารณสุขแตกต่างกัน

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ
ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลในระบบสาธารณสุข

ตาราง 29 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
มาตรฐานสังคม

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	156.6408	78.3204	1.4506
Within - group	96	5183.1976	53.9916	
Total	98	5339.8384	132.312	

$P > .05$

จากตาราง 29

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง
กับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. ศึกษาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ
ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข

ตาราง 30 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
คนตามอัตภาพ

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	189.4673	94.7336	1.3687
Within - group	96	6644.1691	69.2100	
Total	98	6833.6364	163.9436	

$P > .05$

จากตาราง 30

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ใน
ลักษณะคนตามอัตภาพ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการ
พึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ
ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 31 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
มาตรฐานสังคม

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	32.6669	16.3334	0.3706
Within - group	96	4230.0604	44.0631	
Total	98	4262.7273	60.3965	

$P > .05$

จากตาราง 31

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการ
รับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ
ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 32 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
คนตามอัตภาพ

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	158.0553	79.0276	1.4225
Within - group	96	5333.1665	55.5538	
Total	98	5491.2218	134.5814	

$P > .05$

จากตาราง 32

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะคนตาม
อัตภาพ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุควิทยาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการพึ่ง
ตนเองในระบบเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาด
เล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคล ในระบบประยุควิทยา

ตาราง 33 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงทวิภยาระหว่าง
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	61.0142	30.5071	0.5633
Within - group	96	5199.0061	54.1563	
Total	98	5260.0203	84.6634	

$$P > .05$$

จากตาราง 33

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงทวิภยาของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง
กับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ
ขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงทวิภยา

ตาราง 34 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงวิถียาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว โดยถือเกณฑ์
ตามอัตรภาพ

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	2	570.7015	285.3507	3.9059
Within - group	96	7013.2985	73.0551	
Total	98	7584.0	358.4058	

$P > .05$

จากตาราง 34

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงวิถียาของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว
ในลักษณะตามอัตรภาพ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ประชาชนอาศัยในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองใน
ระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใน
เขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 35 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า โดยถือเกณฑ์
มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	22	231.1818	16.0701	4.7775*
ผู้ตาม	38	202.9210	29.7252	

$P < .05$

จากตาราง 35

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า ในลักษณะ
การรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติ
ว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก
ในเขตตำบลบ้านเป้า ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม

ตาราง 36 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า โดยถือเกณฑ์
คนตามอัศภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
ผู้นำ	22	262.2727	18.6220	4.2559*
ผู้ตาม	38	236.6315	27.9443	

$$P < .05$$

จากตาราง 36

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม
ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า ปรากฏว่า
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ
ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแยกพิจารณาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบย่อย 4 ระบบ ซึ่งได้แก่ระบบ
การศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประเพณีวิถีชีวิต ดังปรากฏผล
ในตาราง 37 ถึงตาราง 44 ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง
ในระบบการศึกษาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ใน
เขตตำบลบ้านเป้า ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่น ในระบบการศึกษา

ตาราง 37 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน
สังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	59.3636	9.3378	2.3554*
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	53.1315	10.7431	

$$P < .05$$

จากตาราง 37

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐาน
สังคม ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเอง
ในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็กที่มีต่อบุคคลอื่นอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก
ในเขตตำบลบ้านเป้า ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา

ตาราง 38 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า โดยถือเกณฑ์ตามอัตภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	69.8636	8.4023	4.1877*
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	58.4473	12.6676	

จากตาราง 38

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะคนตามอัตภาพ ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. พิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบสาธารณสุข

ตาราง 39 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	56.0909	7.5018	4.6056 [*]
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	47.1052	6.8882	

$$P < .05$$

จากตาราง 39

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชน

ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็กที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข

ตาราง 40 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตรา

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	65.3181	8.5154	2.3676 ^{**}
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	13.8782	9.2697	

$$p < .05$$

จากตาราง 40

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะตามอัตรา ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 41 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐานสังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	55.7727	5.3712	5.4050*
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	46.8684	7.3011	

$$P < .05$$

จากตาราง 41

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็ก ที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ

ตาราง 42 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า ในลักษณะตามอัตรภาพ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	64.2272	6.9483	2.4502*
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	59.6315	7.0917	

$$p < .05$$

จากตาราง 42

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า ในลักษณะตามอัตรภาพ
ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบ
เศรษฐกิจสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยา ของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป้า

สมมุติฐาน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง
ในระบบประยูกต์วิทยาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก

ก. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขต
ตำบลบ้านเป้า ที่มีต่อการพึ่งตนเองของบุคคลอื่นในระบบประยูกต์วิทยา

ตาราง 43 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงครัวเรือนของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์มาตรฐาน
สังคม

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	53.9090	7.0095	3.2072 [*]
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	47.2630	8.8491	

$$P < .05$$

จากตาราง 43

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงครัวเรือนของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการ
รับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่า
บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบประมงครัวเรือนสูงกว่าทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาด
เล็ก ที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้

ข. พิจารณาทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็กใน
เขตตำบลบ้านเป่า ที่มีต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงครัวเรือน

ตาราง 44 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงวิถีหาของประชาชน
ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า โดยถือเกณฑ์ตามอัตรา

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	t
หมู่บ้านขนาดกลาง	22	61.8636	6.3418	1.0238
หมู่บ้านขนาดเล็ก	38	58.8157	6.6081	

$$P > .05$$

จากตาราง 44

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงวิถีหาของ
ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ปรากฏว่า
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองใน
ระบบประมงวิถีหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้อยู่ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1. กลุ่มผู้นำในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า จังหวัดลำปาง จำนวน 111 คน เป็นผู้นำในเขตตำบลบ่อแฮ้ว 54 คน ผู้นำในเขตตำบลบ้านเป่า 57 คน
2. กลุ่มผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า จังหวัดลำปาง จำนวน 159 คน เป็นผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว 99 คน ผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ระบบการศึกษา - สาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ - ประชูปศุภวิทยา โดยถือเกณฑ์ในการวัด 2 แบบ คือ เกณฑ์การรับรู้มาตรฐานสังคม และเกณฑ์ตนเองตามอัตภาพ รวมทั้งหมด 84 ข้อ แยกเป็นทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในแต่ละระบบจำนวน 21 ข้อ รายละเอียดของแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก

การวิเคราะห์หอผล

1. ใช้ t -test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า และความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านขนาดใหญ่ และขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่า

2. ใช้ F -test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.1744$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 8.1533$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.8772$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 7.9161$)

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข

ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ่อน้อย ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.8750$) สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัย พบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.2963$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อน้อย ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.0447$) สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัย พบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.7679$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยา ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อน้อย ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้นำและผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบประยูกต์วิทยาไม่แตกต่างกัน ($t = 0.8396$) สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัย พบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองตามประยูกต์วิทยาสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 6.1375$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.9710$) สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัย พบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 9.6913$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา

ระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึงตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.1230$) สำหรับในลักษณะตนตามวัดภาวณพบ ผู้นำผู้มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 6.7641$)

๓. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำและผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึงตนเองในระบบสาธารณสุขไม่แตกต่างกัน ($t = 0.4382$) สำหรับในลักษณะตนตามวัดภาวณนั้น ปรากฏว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.9945$)

๔. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำและผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึงตนเองในระบบเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน ($t = 1.3596$) สำหรับในลักษณะตนตามวัดภาวณนั้น ปรากฏว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 9.8893$)

๕. การพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงสัตว์หาระหว่างผู้นำกับผู้ตามในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำและผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึงตนเองในระบบประมงสัตว์หารไม่แตกต่างกัน ($t = 0.0442$) สำหรับในลักษณะตนตามวัดภาวณนั้น พบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประมงสัตว์หารสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 10.8250$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม

($F = 0.0116$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 3.3277$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.0015$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 1.239$)

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 1.4506$) และในลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 1.3687$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.3706$) และในลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 1.4225$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์ของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.5635$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 3.9059$)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะ

การรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.7775$) สำหรับในลักษณะคนตามอัธยาศัย พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.2559$)

๖. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.3554$) สำหรับในลักษณะคนตามอัธยาศัย พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.1377$)

๗. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่า บุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.6056$) สำหรับในลักษณะคนตามอัธยาศัย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.3676$)

๘. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่า

บุคคลอื่นฟังตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.4050$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการฟังตนเองในระบบเศรษฐกิจสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.4502$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการฟังตนเองในระบบประยุกต์วิทยาของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นฟังตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.2072$) แต่ไม่พบความแตกต่างในลักษณะตนตามอัตภาพ ($t = 1.0238$)

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการฟังตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการฟังตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ผลการวิจัยพบว่าผู้ตามมีทัศนคติว่า บุคคลอื่น ๆ ฟังตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละระบบพบว่าผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่น ๆ ฟังตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และระบบสาธารณสุข สำหรับในระบบประยุกต์วิทยานั้นปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยนี้หมายความว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา

ในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ผู้ตามมีแนวความคิดว่าตนเองและเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ แก้ไขปัญหาด้วยการพึ่งตนเองสูงอยู่แล้ว ซึ่งแสดงว่าผู้ตามมีความรู้ว่าการพึ่งตนเอง ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยใช้เป็นคำถาม แต่ในขณะที่เดียวกันผู้นำกลับมองเห็นว่า บุคคลอื่น ๆ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ตาม) ยังแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองไม่เพียงพอ

การที่ผู้วิจัยและผู้ตามมองว่าบุคคลอื่น ๆ พึ่งตนเองไม่ตรงกันนั้น น่าจะเป็น เพราะว่าการตามตอบตามความรู้และทัศนคติที่มีต่อความรู้นั้น ไม่ได้ตอบตามความเป็นจริง หรือปฏิบัติจริง ส่วนผู้นำตอบตามที่เห็นผู้อื่น (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ตาม) ปฏิบัติจริง และ ผู้นำมีทัศนคติไม่ดีต่อการไม่พึ่งตนเองของผู้ตาม จากการที่ศึกษาการดำเนินชีวิตของ ชาวบ้านดง ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ของบัญชี นิลกระจำง

(Bantha Nilkajang. 1978 : 193) พบว่าชาวบ้านดงยังคงแก้ปัญหาทางดาน เศรษฐกิจด้วยการใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปในการเลี้ยง ไชค เล่นการพนัน และตีไก่ บางส่วนไม่มีความกระตือรือร้นในการต่อสู้ชีวิต เพราะเชื่อว่าผลต่าง ๆ ที่เขาได้รับ อยู่ในชาตินี้เป็นผลเนื่องมาจากชีวิตในชาติก่อน

เมื่อพิจารณาในลักษณะตามอัตภาพ ผลการวิจัยพบว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการ พึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละระบบพบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบ เศรษฐกิจ และระบบประเพณีวิทยา

ผลจากการวิจัยนี้หมายความว่า เมื่อเผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา ผู้นำ มีแนวความคิดที่จะแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตาม ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้ว ผู้นำมักเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์กว้างขวาง ทั้งยังต้องรับ ฝึกสอนต่อผู้อื่นในหมู่บ้านและช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านอยู่เสมอ ผู้นำ จึงต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นผู้นำ สมชัย รักวิจิตร (สมชัย รักวิจิตร 2514 : 11 - 32) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านในจังหวัดนครพนม พบว่าผู้นำมีความเชื่อมั่นในการที่จะปรับปรุง

ความเป็นอยู่ของคนให้ดีขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐบาลมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นผู้นำ และพบว่าผู้นำและผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำมีความแตกต่างกันดังนี้

1. ผู้นำมักมีความปรารถนาที่จะได้รับตำแหน่งทางสังคมรุนแรงกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ
2. ผู้นำมักจะเป็นผู้นำหนักหน่วงหลังไตรตรองรอบคอบและให้ความสำคัญของการควบคุมสติมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ
3. เมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งกับบุคคลภายนอกผู้นำมักเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ
4. เมื่อเผชิญกับอันตรายผู้นำมีความพร้อมทางด้านจิตวิทยาที่จะพิจารณาแก้ไขหรือต่อสู้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ

*-ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละระบบพบว่า ผู้ตามมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาได้สูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างกันในระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประยูกรัตวิทยา ทั้งนี้อภิปรายผลได้เช่นเดียวกับตอนที่ 1

เมื่อพิจารณาในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น ผลการวิจัยพบว่าผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละระบบพบว่า ผู้นำมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในระบบการศึกษา

ระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจ และระบบประยุกตวิทยา ทั้งนี้ก็ปรายผลได้เช่นเดียวกับตอนที่ 1

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว จากการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม และในลักษณะตนตามอัตภาพ

ผลจากการวิจัยนี้หมายความว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว มีแนวความคิดว่าตนเองและเพื่อนบ้านตนเอง ๆ แก้ปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากสภาพท้องที่ของตำบลบ่อแฮ้ว มีถนนสายลำปาง - ห้างฉัตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถผ่านไปจนถึงตัวจังหวัดเชียงใหม่ได้โดยสะดวกและใช้เวลาไม่นานนัก ตัดผ่านตลอดทั้งหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สภาพของถนนมีขนาดใหญ่พอสมควรและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ่อแฮ้วสามารถใช้เส้นทางสายนี้ติดต่อถึงกันได้โดยสะดวก ทั้งยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เส้นทางสายนี้ร่วมกันเมื่อต้องเข้าไปทำธุระในตัวเมืองอีกด้วย ด้วยเหตุนี้แม้ว่าประชาชนจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกัน แต่จากการที่สามารถติดต่อไปมาหาสู่กันได้โดยสะดวก การรับข่าวสารข้อมูลจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังหมู่บ้านหนึ่ง ภายในเขตตำบลเดียวกันเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันมองลักษณะของการแก้ปัญหาในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของเพื่อนบ้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป้า

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ผลการวิจัยพบว่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยนี้หมายความว่า เมื่อเผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีแนวความคิดว่า เพื่อนบ้านคนอื่น ๆ แก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า หมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่าเป็นชุมชนที่มีขนาดหนาแน่น ประชาชนต่างบ้านเรือนรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ แต่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมีการตั้งบ้านเรือนในลักษณะกระจายห่างกัน และจากการสังเกตของผู้วิจัยเมื่อเข้าไปในหมู่บ้านพบว่า หมู่บ้านขนาดกลางมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมดีกว่าและสลับซับซ้อนกว่าหมู่บ้านขนาดเล็ก ประกอบกับที่ตั้งของหมู่บ้านขนาดกลางของตำบลบ้านเป่าอยู่ใกล้วัดก้นถนนสายลำปาง - หางฉัตร และอยู่ชิดติดกับตำบลบ่อแฮ้ว ทำให้คนในหมู่บ้านขนาดกลางของตำบลบ้านเป่าสามารถติดต่อกับคนในเขตตำบลบ่อแฮ้วได้โดยสะดวก ทั้งยังต้องอาศัยเส้นทางสายนี้เข้าไปทำธุระในตัวเมือง เมื่อมีความจำเป็นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้อิทธิพลของความเจริญ ความรู้ ความคิด ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงติดต่อถึงกันได้โดยสะดวก ซึ่งน่าจะมีผลทำให้คนในหมู่บ้านขนาดกลางมีแนวความคิดว่า เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ จะแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่าที่ประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็กมองเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ

การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็กมองว่าบุคคลอื่น ๆ พึ่งตนเองไม่ตรงกันนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลางตอบโดยมองลักษณะของการแก้ปัญหาของเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกัน หรืออาจได้รับอิทธิพลจากการมองเพื่อนบ้านในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ซึ่งอยู่ใกล้ชิดติดกันจึงทำให้มองเห็น

ว่าเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ แก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่า ส่วนการที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมองเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการมองเพื่อนบ้านภายในหมู่บ้านเดียวกัน) ว่ายังมีการแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองไม่เพียงพอหรือยังมีลักษณะต่ำกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กตอบตามที่เห็นเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ปฏิบัติจริง เพราะจากสภาพการคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝนการติดต่อกับสังคมภายนอกหมู่บ้านจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะสภาพถนนเป็นถนนดินจะมีลักษณะเป็นโคลนเลน เป็นหลุมเป็นบ่อ หารโดยสารภายในหมู่บ้านที่วิ่งติดต่อกับตัวเมืองก็มีเพียงไม่กี่คัน ซึ่งมีส่วนทำให้คนในหมู่บ้านขนาดเล็กไม่เิดติดต่อกับสังคมภายนอกหมู่บ้านมากนัก ตรงกับไพฑูรย์ เกรือแก้ว (ไพฑูรย์ เกรือแก้ว 2518 : 178) ที่กล่าวว่า "ชาวบ้านในชนบทโดยทั่วไป มักจะมีระดับความติดแอบอยู่เฉพาะในหมู่บ้านของตัวเอง นอกเหนือไปจากชีวิตสังคมแถบ ๆ ภายในหมู่บ้านและทุ่งนารอบ ๆ หมู่บ้านแล้วเขาก็ไม่ทราบอะไรเลย"

สำหรับในลักษณะตามอัตภาพนั้น ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยนี้หมายความว่า เมื่อเผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก หรืออาจสรุปได้ว่าขนาดของหมู่บ้านมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชน กล่าวคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่กว่ามีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาคด้วยการพึ่งตนเองสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กกว่า

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองยังไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงควรจะต้องพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังทัศนคติต่อการพึ่งตนเองให้กับประชาชน กิจกรรมที่จัดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เขาได้มีโอกาสฝึกฝนการพึ่งตนเองและตระหนักในความสำคัญของการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นสำคัญ โดยในระยะแรกนี้โรงเรียนอาจจะพิจารณาขยายกิจการของสหกรณ์ของโรงเรียนด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นสมาชิกและเข้าร่วมดำเนินกิจการร่วมกันกับทางโรงเรียน ทั้งนี้เพราะแม้ว่าประชาชนจะมีความรู้สึกว่ามีอุปสรรคกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา เขาจะต้องแก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเองก็ตาม แต่จากสภาพความเป็นจริง เขายังไม่อาจที่จะแก้ปัญหาอันใดด้วยตนเองตามลำพัง เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นปัญหาทั้งที่ตัวบุคคลและที่ระบบ โรงเรียนมัธยมชุมชนจึงควรจะต้องรับเป็นภาระในการจัดสร้างระบบที่ถูกต้องให้กับประชาชน ด้วยการเปิดโอกาสให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์ของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามหลักการของการอยู่ร่วมกันแบบสหกรณ์ และหลักประชาธิปไตย อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เขามีพฤติกรรมการพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

สำหรับเด็กในโรงเรียนเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาออกไปจากโรงเรียนแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องเตรียมเยาวชนเหล่านี้ให้เป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต โดยโรงเรียนจะต้องหันมาให้ความสนใจต่อการฝึกอาชีพให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนอย่างจริงจัง ด้วยการเน้นการฝึกภาคปฏิบัติให้มาก โดยโรงเรียนอาจจะขอความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านมาเป็นวิทยากร หรือเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานจริงในร้านค้าหรือในไร่นา เป็นต้น ส่วนเด็กที่มีความถนัดทางด้านวิชาการ และโรงเรียนไม่อาจเปิดสอนในบางสาขาวิชาได้ โรงเรียนควรจะใช้วิธีฝากเรียนในโรงเรียนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนในสาขาวิชาที่ตนถนัดอย่างแท้จริง

สำหรับการให้บริการแก่ชุมชนในด้านวิชาชีพ โรงเรียนควรเน้นการฝึกภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ และลดเนื้อหาที่เป็นวิชาการให้เหลือน้อยที่สุด ควรหาทางจัดชั้นในรูปกลุ่มสนใจ และโรงเรียนจะต้องจัดให้มีแหล่งสาธิต และวัสดุตัวอย่างไว้ให้ชมตลอดเวลา ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องประชาสัมพันธ์งานบริการของโรงเรียนให้เป็นที่ทราบโดยทั่วถึงกันด้วย

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขนาดของหมู่บ้านในตำบลบ่อแฮ้วไม่ทำให้ประชาชนมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแตกต่างกัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการแก่ประชาชน จึงควรเร่งขยายงานบริการให้กว้างขวางขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในรัศมีของการให้บริการของโรงเรียนเข้ามาใช้บริการของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่

3. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ขนาดของหมู่บ้านในเขตตำบลบ้านเป้ามีผลทำให้ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนแตกต่างกัน กล่าวคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กกว่า มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองต่ำกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่กว่า อันเนื่องมาจากสภาพของการคมนาคมที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านขนาดเล็กได้มีโอกาสติดต่อกับสังคมภายนอกหมู่บ้านได้สะดวกนัก โรงเรียนจึงควรให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนทัศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กเป็นพิเศษ โดยในโอกาสต่าง ๆ โรงเรียนอาจนำคณะครูและนักเรียนซึ่งมีภูมิสำเนาอยู่ในหมู่บ้านนั้นไปร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน เช่น พัฒนาถนน พัฒนาวัด พัฒนาสถานที่สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนจัดหาหนังสือมาไว้ยังที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งตนเอง ด้วยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรให้กว้างขวางขึ้น เช่น ศึกษา

ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมของประชาชน ซึ่งแยกเป็นกลุ่มตามอาชีพ เพศ วัย ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงชัดเจนขึ้น

2. ในการศึกษาตรงต่อไปอาจศึกษาทัศนคติที่มีต่อลักษณะของการพึ่งตนเอง โดยแยกออกเป็นการพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่ม การพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียว และการยอมจำนนต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ในการศึกษาตรงต่อไปอาจศึกษาทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการเมือง - การปกครอง ระบบสังคม - วัฒนธรรม และระบบอุดมการณ์แห่งชาติ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การสำรวจทัศนคติและความรู้สึกด้วยแบบสอบถามนั้น หากผู้ตอบขาดความรู้หรือจะตอบอย่างแท้จริง ก็อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงได้

2. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามจำนวน 84 ข้อ และขอความในแบบสอบถามเมื่อรวมทั้งฉบับแล้ว มีความยาวพอสมควร จึงอาจทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่ายได้ ดังนั้นแบบสอบถามในข้อหลัง ๆ จึงอาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงนัก

3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะในเขตตำบลบ่อแก้ว และตำบลบ้านเป่าเท่านั้น ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมนี้จึงไม่อาจครอบคลุมไปถึงประชาชนในท้องถิ่นอื่นได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา รายงานสภาพการรับหนังสือผู้จบชั้นประถม
ปีที่ 4 โรงพิมพ์คุรุสภา 2512, 225 หน้า
- กระทรวงศึกษาธิการ กองวางแผนการศึกษา สถิติการศึกษาฉบับย่อปีการศึกษา 2518
โรงพิมพ์คุรุสภา 2519, 18 หน้า
- จักรกฤษณ์ นรนิติติกุลการ และคนอื่น ๆ ท้องถิ่นห่างไกลกับการบริหารงานของรัฐ :
กรณีแม่ฮ่องสอน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2522, 423 หน้า
- จำเนียร แสงสว่าง ทัศนคติต่อการเมืองและปัญหาสังคม เศรษฐกิจศึกษาเปรียบเทียบ
ปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 183 หน้า
- เจริญ โภคผล สำรวจวิธีการและผลของการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุง
โรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชน ของภาคศึกษา 10 ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2508, 181 หน้า
- เจดีย์ บุรีภักดิ์ จิตวิทยาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2517, 125 หน้า
- เดือนเพ็ญ ทั้งชะอุ่ม การพัฒนาชนบทของไชยมาเลีย" เล่มหาชุมชน 7 : 19 - 25
กรกฎาคม 2521
- ตระการศักดิ์ มณีภาค การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกร หมู่ที่ 12 ตำบล
บางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่มีค่อนงานส่งเสริมการเกษตร
ของรัฐและของบริษัทเอกชน ปริญญานิพนธ์ ศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2519, 107 หน้า
- ทองศักดิ์ คู่มไชน้ำ กิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 100 หน้า
- ธวัช วันโกลาส บทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยต่อการพัฒนาชุมชนในเขต
การศึกษาที่ 2 ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2521, 136 น

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ จิตวิทยากับการพัฒนาสังคมไทย ม.ป.ป. 16 หน้า อัดสำเนา
ขนาด พันธุมนาวัน ความแตกต่างระหว่างผู้นำทางการเกษตรและผู้ที่มีใช้ผู้นำในเรื่อง
การจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พฤติกรรมกลาเลียงและพฤติกรรมแพร่ขยาย ปรินญานิพนธ์
ด.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2518, 117 หน้า

นิรัตน์ วารจิตร ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในเขตศึกษา 2 ปรินญานิพนธ์
ด.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร 2520, 112 หน้า

ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุชาภิบาล
พุทธโธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ปรินญานิพนธ์ ร.ม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2513, 157 หน้า

ไพฑูรย์ เกรือแก้ว ลักษณะสังคมไทย โรงพิมพ์พิธิ 2518, 373 หน้า

มงคล ศรีไพรวรรณ สนั่น อินทรประเสริฐ และ นำทรัพย์ จันทน์หอม คู่มือ
บริหารโรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร 2515, 405 หน้า

พุทธทาส ภิกขุ หลักธรรมสำหรับนักศึกษา หน่วยงานส่วนจำกัดสื่อการค้า 2512,
32 หน้า

ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และ จรรยา สุวรรณหัตถ์ อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก
ที่ตำบลนาป่า อำเภอมะเมือง จังหวัดชลบุรี สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า
เรื่องเด็ก โรงพิมพ์สุรสภา 2510, 184 หน้า

วิรัช วิเชียรโชติ "การสอนแบบสืบสวนสอบสวน : วิธีสอนให้คิด" พัฒนาวิทย์ผล 7
2514, 115 หน้า

———— จิตวิทยากับการพัฒนาประเทศ วารสารรวมคำแฉ่ง 3 : 105 - 117
ตุลาคม 2520

สั่น อินทรประเสริฐ โรงเรียนชุมชน ม.ป.ป. 22 หน้า อัดสำเนา

สมหวัง ตงพิพัฒน์ การพัฒนาชุมชนในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม : ศึกษา
เฉพาะเรื่องความร่วมมือระหว่างราษฎรและรัฐบาล ปรินญานิพนธ์ ส.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 183 หน้า

สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนชุมชน ม.ป.ป. 22 หน้า อัดสำเนา
 อมร รักชาติชัย การปลูกฝังอุดมการณ์ให้แก่ประชาชนยึดเป็นหลักในการพัฒนาชนบ
ถำนันธุ์ใหญ่บาน 6 : 14 - 23 มิถุนายน 2521

Bancha Nikajang. Beliefs and practices in the village of Bandong
Northern Thailand. Master's Thesis. Centro Escolar University
 1978. 199 p. mimeographed.

Bent, Rudyard K. and Kronenberg, Henry H. and Boardman, Charles C.
Principles of Secondary Education. New York, McGraw-Hill, 1949
 512 p.

Byram, Harold M. and Wenrich, Ralph C. Vocational Education and
Practical Arts in the Community School. New York, Macmillan,
 1956. 512 p.

Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3 rd. ed.
 New York, Harper & Row, 1970. 752 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and
Education. 3 rd. ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 496 p.

Hanna, Paul R. and Naslund Robert A. The Community School,
The Fifty-Second Yearbook of the National Society for the
Study of Education, Chicago University, 1953. 292 p.

Jourard, Syendy M. Personal Adjustment, New York, Macmillan,
 1958. 462 p.

Lindquist, Everet Franklin. Design and Analysis of Experiment in
Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin, 1956.
 398 p.

✓ McDonald, Federic J. Education Psychology. San Francisco,
 Wedsworth Publishing, 1959. 748 p.

Olsen, Edward G. and Others. School and Community. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1958. 422 p.

Ramirez, Emilliano C. Activities and Procedures of Some Community Schools in the United States and their Implications for the Philippines, Dissertation Abstract. Vol.20, No.6, December, 1959. p.2183 - 2184.

✓ Rosenberg, Milton J. and Horland Carl L. Attitude Organization and Change. New Haven, Yale University, 1960. 324 p.

Secord, Paul F. and Backman Carl W. Social Psychology. New York, McGraw-Hill, 1964. 659 p.

Triandis, Herry C. Attitude and Attitude Change. New York, John Wiley & Sons, 1971. 457 p.

Uthai Piromruen. A Study of the Community School Practices in Some Selected Areas of the Bicol Region, Philippines and their Implications to Educational Region 10, Thailand. Master's Thesis. Bicol Teachers College, Philippines, 1964. 324 p. mimeographed.

(สำเนา)

ที่ ลป ๕๐/๒๔๐๒

ที่ว่าการอำเภอเมืองลำปาง

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การอำนวยความสะดวกสอบถามประชาชนในพื้นที่ตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ้านเป้า

เรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่ตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ้านเป้า

ด้วย น.ส.ประวีณ รอดเขียว นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร ได้มาขอความร่วมมือในการสอบถามหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของ
 ประชาชน ท้องที่ตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป้า ในด้านการศึกษา สาธารณสุข เศรษฐกิจและอื่น ๆ
 เพื่อเป็นส่วนประกอบในการศึกษาชั้นปริญญาโท อำเภอได้พิจารณาแล้ว เห็นควรช่วยเหลืออนุเคราะห์
 แก่ น.ส.ประวีณ รอดเขียว เท่าที่จะสามารถทำได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พัทธ รัตนบรรพต

(นายพัทธ รัตนบรรพต)

ปลัดอำเภอ รักษาการแทน

นายอำเภอเมืองลำปาง.

ที่ทำการปกครองอำเภอ

โทร. ๒๑๙๐๒๒

สำเนาถูกต้อง

(นายพัทธ รัตนบรรพต)

ปลัดอำเภอ.

ภาคผนวก ก.

สภาพภูมิศาสตร์สังเขปของตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป้า

ตำบลบ่อแฮ้ว
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์และกายภาพของชุมชน

ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ขณะนี้ได้ทำการขอแยกหมู่บ้านเพิ่มอีก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านฮ่องกอก และ บ้านน้ำโทง เนื่องจากมีระยะทางห่างไกลกันมาก ทั้ง 7 หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างทางไปทางฉัตร ทิศเหนือติดกับตำบลเวียงเหนือ ทิศใต้ติดกับอำเภอหางฉัตร ทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำวัง ทิศตะวันตกติดกับตำบลบ้านเป่า ประชาชนส่วนใหญ่ทำมาหากินที่หักอาศัยรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,884 ครัวเรือน

ตารางแสดงจำนวนครัวเรือนแยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่/ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
หมู่ที่ 1 บ้านบาเหียง	196
หมู่ที่ 2 บ้านบ่อแฮ้ว	215
หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งไถ่	185
หมู่ที่ 4 บ้านท่าข้าว	93
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำโทง	524
หมู่ที่ 6 บ้านดง	415
หมู่ที่ 7 ฮ่องกอก	256
รวม 7 หมู่บ้าน	รวม 1,884 ครัวเรือน

ขนาดเนื้อที่

ตำบลบ่อแฮ้วมีขนาดเนื้อที่ทั้งหมด 16,056 ไร่ 79.2% ของที่ดินทั้งหมดใช้เป็นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ นอกนั้นเป็นที่อยู่อาศัย 10.1% ที่เหลือเป็นที่ดินสาธารณะ

เป็นป่าไม้ เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า และเป็นที่ใช้ทำประโยชน์อื่น ๆ

ทรัพยากรธรรมชาติ

มีป่าไม้เบญจพรรณ 2 แห่ง หนองน้ำ 2 สาย แม่น้ำ 2 สาย

ถนนภายในหมู่บ้านตำบลบ่อแฮ้ว มี 20 สาย ความยาว 38 กิโลเมตร

เป็นถนนลูกรัง 17 สาย ความยาว 20 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 3 สาย

ความยาว 18 กิโลเมตร

สาธารณสมบัติและสาธารณสถานต่าง ๆ

ตำบลบ่อแฮ้วมีบ่อน้ำทั้งหมดจำนวน 395 บ่อ เป็นบ่อน้ำสาธารณะ 10 บ่อ ที่เหลืออีก 385 บ่อ เป็นบ่อน้ำขุดของเอกชนโดยมีบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะและไม่ถูกสุขลักษณะ มีแม่น้ำ 2 สาย มีที่ดินสาธารณะ 1 แห่ง มีสุสาน 6 แห่ง ทานบ 1 แห่ง คลองส่งน้ำ 1 แห่ง ศาลาประชาคมหรือศาลากลางบ้าน 2 แห่ง ตลาด 2 แห่ง สนามเด็กเล่น 1 แห่ง และวัดในศาสนาพุทธอีก 10 วัด

แหล่งบริการทางการแพทย์และสถานอนามัย

ตำบลบ่อแฮ้วมีสถานอนามัยชั้น 2 อยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 บ้านท่าขั่ว โดยมีแพทย์ประจำตำบล 1 คน พนักงานอนามัย 1 คน และเภสัชกร 1 คน

จำนวนโรงเรียน

มีโรงเรียนรัฐบาล 9 โรง สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 โรง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 2 โรง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 โรง โรงเรียนราษฎร์ไม่มี

โรงงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมที่มีการจ้างแรงงาน

ในตำบลบ่อแฮ้วมีโรงงานอาหารกระป๋อง โรงงานทำน้ำตาล โรงเลื่อย โรงปั่นถวียปาม มีกิจกรรมที่มีการจ้างแรงงานโดยกรมทางและรถไฟ

ลักษณะประชากร

ตำบลบ่อแฮ้วมีประชากรทั้งสิ้น 9,465 คน เป็นชาย 4,185 คน หญิง 5,280 คน จำนวนนี้เป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 26 - 45 ปี) 22.9% เป็นประชากรที่อยู่ในวัยเยาวชน (อายุ 16 - 25 ปี) 23.8% และมีประชากรในวัยชรา (อายุ 61 ปีขึ้นไป) เพียง 1.4% ที่เหลือเป็นประชากรในวัยเด็กเล็ก (แรกเกิด - 6 ปี) 8.9% วัยเด็ก (อายุ 7 - 15 ปี) 22.5% และวัยอาวุโส (อายุ 46 - 60 ปี) 20.4%

ขนาดของครอบครัว ครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะมีบุตรโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน ลักษณะของครอบครัวเป็นารอบครัวที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีครัวเรือนละประมาณ 5 คน

ระดับการศึกษาของประชากร

ประชากรในตำบลบ่อแฮ้วส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือมี 44.5% ของประชากรในตำบล และมีประชากรที่ไม่รู้หนังสือเลยโดยไม่เคยเข้าเรียนในชั้นเรียนใด ๆ จำนวนถึง 44.0% นอกนั้นเป็นประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 7.4% ที่เหลืออีกเล็กน้อยเป็นประชากรที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 6 อนุปริญญา และปริญญาตรี

สำหรับประชากรในตำบลที่กำลังเรียนหนังสือนั้น ส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในชั้น ป.1 - ป.7 และเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับกับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 7 แล้ว มีโอกาสศึกษาต่อประมาณ 29.5% เท่านั้น ที่เหลืออีก 76.5% ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ

ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน

ลักษณะอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนและแม่บ้าน

ประชาชนในครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะประกอบอาชีพหลายอย่าง โดยเฉพาะ

ในด้านการเกษตร หัวหนากวัวเรื้อน 68.5% ทำนา รองลงมาได้แก่อาชีพทำสวน ซึ่งมีหัวหนากวัวเรื้อนประกอบอาชีพนี้ 13.6% ทำไร่ 7.1. นอกนั้นประกอบอาชีพรับจ้าง ถาขาย ทำไร่ และรับราชการ

ลักษณะอาชีพของแม่บ้านในตำบลบ่อแฮ้ว โดยทั่วไปส่วนใหญ่ช่วยสามีประกอบอาชีพ มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่บ้านเฉย ๆ เพียงทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ

ลักษณะการถือครองที่ดินและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน มีผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเลย และเช่าผู้อื่นมาทำประโยชน์เพียงส่วนน้อย

ขนาดของที่ดินที่ถือครอง ประชาชนในตำบลบ่อแฮ้วมีผู้ที่มีที่ดินอยู่ในครอบครองมากที่สุดจำนวน 70 ไร่ ผู้ที่มีน้อยที่สุดมีเพียง $\frac{1}{4}$ ไร่ เป็นเพียงที่อยู่อาศัยเท่านั้น

ลักษณะนำใช้ทางการเกษตร

แหล่งนำใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่ได้จากแม่น้ำวัง แม่น้ำตุง และจากลำคลองที่ไหลผ่าน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว

เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต

การผลิตส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางด้านการเกษตร ฉะนั้นเครื่องมือการผลิตส่วนใหญ่จะได้แก่วัว ควาย ไถ และอุปกรณ์ในการกำจัดศัตรูพืชต่าง ๆ เช่น เครื่องพ่นยา สำหรับไถนั้นมิใช่กันแทบทุกครัวเรือน บางครัวเรือนมีถึง 2 - 3 อัน นอกจากรุ่นที่มีเครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา ซึ่งเป็นของส่วนบุคคลทั้งสิ้น ของกลุ่มไม่มีเลย

ลักษณะการใช้เวลาว่าง

ประชาชนส่วนใหญ่มักมีเวลาว่างมากในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน และเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลักของครอบครัว โดยเฉพาะผู้ที่ปลูกสวน แม่บ้านจะใช้เวลาว่างในการปลูกพืชผักอื่น ๆ ที่ใช้เวลาปลูกในระยะสั้น ผู้ที่มีเวลาว่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยแม่บ้านมากกว่าวัยอื่น รวมทั้งวัยเด็ก และวัยชรา ก็มีเวลาว่างอยู่ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต

ด้านการเพาะปลูก

พืชที่ปลูกกันมากเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ข้าว ชาวที่ปลูกกันมากได้แก่ชาวพันธุ์สันป่าตอง ปลูกถึง 96.4% ของครัวเรือนที่ทำนาทั้งหมด รองลงมาได้แก่ข้าวพันธุ์หอมมะลิ อีรุง และพันธุ์พื้นเมือง

ด้านการเลี้ยงสัตว์

สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงกันมากที่สุดได้แก่ ควาย วัว หมู โดยเลี้ยงไว้ถึง 90% ของครัวเรือนทั้งหมดในตำบล ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้ใช้ประโยชน์ในการทำไร่ทำนา และเลี้ยงไว้ฆ่าเพื่อขาย นอกจากนั้นก็มีการเลี้ยงไก่ ซึ่งมีเลี้ยงกันแทบทุกครัวเรือน

ลักษณะของสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และองค์กรของชุมชน

ลักษณะน้ำดื่มใช้ในครัวเรือน

น้ำดื่มที่ใช้ส่วนใหญ่ได้จากบ่อน้ำเอกชน บ่อน้ำสาธารณะ และแม่น้ำลำคลองที่ไหลผ่าน สำหรับตำบลบ่อแฮ้วจะมีน้ำดื่มอย่างพอเพียงในทุกฤดูไม่ขาดแคลน แต่สำหรับการเกษตรระชาดแคลนบางในฤดูแล้ง โดยขาดแคลนเป็นบางหมู่บ้าน

ลักษณะการคมนาคมขนส่ง

ทุกหมู่บ้านในตำบลบ่อแฮ้วมีถนนลูกรังที่อยู่ในสภาพใช้ได้ดี มีถนนติดต่อภายในหมู่บ้าน รวมทั้งตำบล เป็นถนนลูกรัง 17 สาย ถนนดิน 2 สาย ลาดยาง 3 สาย ทุกหมู่บ้านมีรถยนต์เข้าถึง

การบริการภายในชุมชน

มีหน่วยงานราชการที่เข้าไปตั้งสถานที่ทำงานประจำอยู่ในตำบลบ่อแฮ้วหลายหน่วยงานได้แก่หน่วยงานทางหลวง สถานีผสมเทียม สถานีไฟฟ้าจังหวัด สถานีอนามัย ศูนย์อบรมเยาวชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ร.น.ช.

องค์กรของชุมชน

กลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในตำบลบ่อแฮ้วได้แก่กลุ่มเกษตรกร กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

การอนามัยและสุขภาพ

โรคที่ชาวบ้านมักเป็นกันมากได้แก่โรคทางเดินอาหาร ไข้หวัด ปวดหัว ท้องร่วง สำหรับการรักษายาบาลชาวบ้านส่วนใหญ่ไปรักษาที่โรงพยาบาลในตัวเมือง และสถานีอนามัยประจำตำบล นอกนั้นชาวบ้านต่างก็ซื้อยาจากร้านขายยามารับประทานกันเอง

การวางแผนครอบครัว

ประชาชนในตำบลบ่อแฮ้วส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัวดีมาก เพราะอยู่ใกล้ตัวเมือง วิธีที่ชาวบ้านนิยมกันมากที่สุดได้แก่การกินยา ร่องลงมาคือการทำหมัน

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ครัวเรือนส่วนใหญ่ในตำบลบ่อแฮ้วมีส่วนร่วมใช้แล้ว บางครัวเรือนที่ไม่มีส่วนใช้ ก็ไปขอใช้ร่วมกับครัวเรือนอื่น ส่วนที่มีใช้เป็นส่วนใช้

ตำบลบ้านเป่า
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์และกายภาพของชุมชน

ตำบลบ้านเป่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน เดิมมี 6 หมู่บ้าน และเพิ่มแยกหมู่บ้านออกมาใหม่อีก 1 หมู่บ้าน เมื่อปลายปี พ.ศ. 2519 คือหมู่ที่ 7 บ้านบ่อหิน โดยแยกออกมาจากบ้านทุ่งมานหมู่ที่ 2 ลักษณะที่ตั้งของตำบลบ้านเป่า ตั้งอยู่ติดทางหลวงสายใหญ่ 2 สาย คือ ด้านหนึ่งติดถนนสายลำปาง - หางฉัตร และอีกด้านหนึ่งติดถนนสายท่าล้อ - ห้วยเป้ง มีอาณาเขตขนาดเนื้อที่ทั้งหมด 15,159 ไร่ ที่ดินเหนียวติดต่อกับตำบลบ้านเอื้อม ที่ดินติดต่อกับตำบลบ่อแฮ้ว ที่ดินตะวันออกติดกับถนนสายท่าล้อ - ห้วยเป้ง ที่ดินตะวันตกติดต่อกับถนนสายลำปาง - หางฉัตร ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนที่พักอาศัยรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,171 ครัวเรือน

ตารางแสดงจำนวนครัวเรือนแยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่/ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
หมู่ที่ 1 บ้านแคร์	170
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งมาน	151
หมู่ที่ 3 บ้านแมกก	182
หมู่ที่ 4 บ้านเหล่า	130
หมู่ที่ 5 บ้านเป่า	240
หมู่ที่ 6 บ้านใหม่	99
หมู่ที่ 7 บ้านบ่อหิน	199
รวม 7 หมู่บ้าน	รวม 1,171 ครัวเรือน

ขนาดเนื้อที่

ตำบลบ้านเป้ามีขนาดเนื้อที่ทั้งหมด 15,959 ไร่ 28.3% ของที่ดินทั้งหมด ใช้ทำประโยชน์ในการเพาะปลูก นอกนั้นเป็นที่อยู่อาศัย 6.1% เป็นป่าไม้ 54.3% เป็นที่สาธารณะ 1.8% และเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า 9.3%

สำหรับที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร ใช้ในการปลูกพืชไร่อย่างเดียวย 30.5% ใช้เป็นที่ทำนาโดยอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว 49.9% ในที่นาจำนวนนี้ส่วนใหญ่จะปลูกพืชไร่ และพืชผักสวนครัว เช่น ถั่ว ข้าวโพด หอม กระเทียม ฯลฯ ลงในนา นอกฤดูทำนาควย อีก 19.6% ของที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรเป็นที่ปลูกผลไม้ยืนต้นหรือทำสวนโดยทำสวนลำไยเป็นส่วนใหญ่

ทรัพยากรธรรมชาติ

มีป่าไม้ 7 แห่ง หนองน้ำ 10 สาย

ถนนภายในหมู่บ้าน ตำบลบ้านเป้ามี 49 สาย ความยาว 21 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรัง 19 สาย ความยาว 8 กิโลเมตร ถนนดิน 30 สาย ความยาว 13 กิโลเมตร

สาธารณสมบัติและสาธารณสถานต่าง ๆ

ตำบลบ้านเป้ามีบ่อน้ำทั้งหมด จำนวน 444 บ่อ เป็นบ่อน้ำสาธารณะ 4 บ่อ ที่เหลืออีก 440 บ่อ เป็นบ่อน้ำขุดของเอกชนโดยมีทั้งบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะและไม่ถูกสุขลักษณะ มีห้วย หนอง บึง รวมทั้งสิ้น 17 แห่ง มีสุสาน 7 แห่ง ห้ามน 2 แห่ง ศาลาประชาคมหรือศาลากลางบ้าน 3 แห่ง วัด 10 วัด สถานที่สาธารณะที่ในตำบลบ้านเป้าไม่มีคือ เขื่อนน้ำ พุน้ำเลี้ยงสัตว์ คลองส่งน้ำ ตลาด สนามเด็กเล่นและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แหล่งบริการทางการแพทย์และสถานอนามัย

ตำบลบ้านเป้ามีสถานอนามัยขึ้น 2 อยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 บ้านทุ่งม่าน โดยมีแพทย์ประจำตำบล 1 คน พนักงานอนามัย 1 คน และผดุงครรภ์ 1 คน

จำนวนโรงเรียน

ตำบลบ้านเป้า มีโรงเรียนรัฐบาล 9 โรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 โรงเรียน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ไม่มี

โรงงานอุตสาหกรรม

ในตำบลบ้านเป้าไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม

ลักษณะประชากร

ตำบลบ้านเป้ามีประชากรทั้งสิ้น 5,959 คน เป็นชาย 2,825 คน หญิง 3,133 คน จำนวนนี้เป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 26 - 45 ปี) 26.3% เป็นประชากรที่อยู่ในวัยเยาวชน (อายุ 16 - 25 ปี) 25.5% และมีประชากรในวัยชรา (อายุ 61 ปีขึ้นไป) เพียง 7.7% ที่เหลือเป็นประชากรในวัยเด็กเล็ก (แรกเกิด - 6 ปี) 10.6% วัยเด็ก (อายุ 7 - 15 ปี) 16.4% และวัยอาวุโส (อายุ 46 - 60 ปี) 13.5%

ขนาดของครอบครัว ครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะมีบุตรโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ สมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีครัวเรือนละประมาณ 5 คน

ระดับการศึกษาของประชากร

ประชากรในตำบลบ้านเป้าส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมี 51.7% ของประชากรในตำบล จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มี 6.4% มีประชากรที่มีการศึกษาสูงสุดคือชั้น ม.ศ.6 เพียงส่วนน้อย คือมีเพียง 0.1% เท่านั้น ที่เหลือเป็นประชากรที่มีการศึกษาในระดับชั้น ม.ศ.3 และ ม.ศ.5 2.9% ในตำบลบ้านเป้ามีบุคคลที่ไม่รู้หนังสือโดยไม่เคยเข้าเรียนหนังสือในชั้นใดเลย จำนวน 23.0% และกำลังอยู่ในวัยเรียนอีก 15.6%

สำหรับประชากรในตำบลที่กำลังเรียนหนังสือนั้น ส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ใน

ชั้น ป.1 - ป.7 และเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ ประถมปีที่ 4 หรือ ประถมปีที่ 7 แล้ว มีโอกาสศึกษาต่อประมาณ 23.4% เท่านั้น ที่เหลืออีก 76.6% ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ

ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน

ลักษณะอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนและแม่บ้าน

ประชากรในครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะประกอบอาชีพหลายอย่าง โดยเฉพาะในด้านการเกษตร หัวหน้าครัวเรือน 59.6% ทำนา รองลงมาได้แก่อาชีพทำไร่ ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพนี้ 19.6% ทำสวน 14.0% นอกนั้นประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ

ลักษณะอาชีพของแม่บ้านในตำบลบ้านเป่า โดยทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับพ่อบ้าน กล่าวคือแม่บ้านจำนวน 49.6% ทำนา 15.9% ทำไร่ 20.3% ทำสวน นอกนั้นเลี้ยงหมู และค้าขาย

ลักษณะการถือครองที่ดินและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ประชาชนส่วนใหญ่ 94.6% เป็นเจ้าของที่ดินทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน มีผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเลย และเช่าผู้อื่นทำประโยชน์เพียงส่วนน้อย คือมีเพียง 4.4%

ขนาดที่ดินที่ถือครองของประชาชนในตำบลบ้านเป่า ผู้ที่มีที่ดินอยู่ในครอบครองมากที่สุด 300 ไร่ ผู้ที่มีน้อยที่สุดมีเพียง 1 ไร่ ถือเป็นเพียงที่อยู่อาศัยและไว้ปลูกพืชผักสวนครัวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ลักษณะน้ำใช้ทางการเกษตร

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่จะได้น้ำจากน้ำฝน และลำคลองที่ไหลผ่านในหมู่บ้าน จากการสำรวจปรากฏว่า 49.6% ของเนื้อที่ทำเกษตรของตำบลบ้านเป่า อาศัยน้ำจากน้ำฝนแค่เพียงอย่างเดียว นอกนั้นใช้น้ำจากลำคลองในหมู่บ้าน

เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต

การผลิตส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางด้านการเกษตร ฉะนั้นเครื่องมือการผลิตส่วนใหญ่จะไถ แกะ วัว ควาย ไถ และอุปกรณ์ในการกำจัดศัตรูพืชต่าง ๆ เช่น เครื่องพ่นยา สำหรับไถนั้นมิใช่กันแทบทุกบ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อการเกษตรเป็นของส่วนบุคคลทั้งสิ้น ของกลุ่มไม่มีเลย

ลักษณะการใช้เวลาว่าง

ประชาชนส่วนใหญ่จะมีเวลาว่างมากในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน และเดือนตุลาคม จึงเป็นเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลักของครอบครัว

ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต

ด้านการเพาะปลูก

พืชที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ข้าว ชนิดสั้นป่าตอง ปลูกถึง 47.1% ของครัวเรือนทั้งหมดที่ทำนา รองลงมาได้แก่ข้าวพันธุ์หอมมะลิ และข้าวพันธุ์ ก.ข

ในตำบลบ้านเป่านอกจากปลูกข้าวแล้ว ยังมีการปลูกผลไม้สวน ถั่วต่าง ๆ หอม กระเทียม ข้าวโพด อ้อย และพืชผักอื่น ๆ อีก

ด้านการเลี้ยงสัตว์

สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุดได้แก่ ควาย โดยเลี้ยงถึง 38.2% ของครัวเรือนทั้งหมด ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการทำไร่ ทำนา รองลงมาได้แก่การเลี้ยงสุกร มีเลี้ยงถึง 29.9% และวัว 16.7% ที่เหลือเป็นไก่พันธุ์พื้นเมือง 15.2%

ลักษณะของสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และองค์กรของชุมชน

ลักษณะน้ำดื่มที่ใช้ในครัวเรือน

น้ำดื่มส่วนใหญ่ได้จากบ่อน้ำ หนองน้ำ และลำห้วย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้ลำห้วยมักจะใช้น้ำจากลำห้วยนี้มาก นอกลำห้วยจากบ่อน้ำในบ้นของตน

ความพอเพียงของน้ำดื่มที่ใช้ภายในครัวเรือนของตำบลบ้านเป่า มีเฉพาะแต่ในฤดูฝนเท่านั้น ส่วนในฤดูแล้งชาวบ้านส่วนใหญ่จะขาดแคลนน้ำโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำจะขาดแคลนมาก

ลักษณะการคมนาคมขนส่ง

ถนนในตำบลบ้านเป่าเกือบทุกหมู่บ้านเป็นถนนลูกรังที่อยู่ในสภาพใช้ได้ เป็นถนนลูกรังที่ติดต่อเชื่อมภายในหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน จำนวน 24 สาย ความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นถนนดินอีก 9 สาย ความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ทุกหมู่บ้านในตำบลบ้านเป่ามีรถยนต์เข้าถึง

การบริการภายในชุมชน

มีหน่วยงานราชการที่เข้าไปตั้งสถานที่ทำงานประจำอยู่ในตำบลบ้านเป่าเพียงหน่วยงานเดียว คือสถานีอนามัย นอกนั้นเป็นหน่วยงานที่ไม่มีสำนักงานอยู่ประจำ เช่น พัฒนาการเกษตร สหกรณ์ ปศุสัตว์

องค์กรของชุมชน

กลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในตำบล ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มยุวสตรี กลุ่มแม่บ้าน ปัจจุบันองค์กรของกลุ่มที่ยังคงมีกิจกรรมร่วมกันอยู่ได้แก่กลุ่มเกษตรกร

การอนามัยและสุขภาพ

โรคที่ชาวบ้านในตำบลบ้านเป่าเป็นกันมากได้แก่ โรคทางเดินอาหาร รองลงมาได้แก่ ไข้หวัด ท้องร่วง และโรคขาดอาหาร ซึ่งเป็นกันทั้งผู้ใหญ่และเด็ก

สำหรับการรักษาพยาบาล ชาวบ้านส่วนใหญ่ไปรักษาที่สถานีอนามัยประจำตำบล หากเป็นมากก็ไปโรงพยาบาล และคลินิกในตัวเมือง นอกนั้นชาวบ้านต่างก็ซื้อยาจากร้านขายยามารับประทานกันเอง

การวางแผนครอบครัว

ประชาชนในตำบลบ้านเป่าส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัวดี ประชาชน 71.4% ของครัวเรือนทั้งหมดที่ทำการวางแผนครอบครัวใช้วิธีการวางแผนตามวิธีการต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำ วิธีที่ชาวบ้านนิยมใช้กันมากที่สุดคือการกินยา ร่องลงมาได้แก่การทำหมันและใส่ห่วง

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ครัวเรือนทั้งหมดในตำบลบ้านเป่า จำนวน 61.5% มีส่วนร่วม นอกนั้นยังไม่มีส่วนใช้ ลักษณะของสามที่ส่วนใหญ่เป็นสามี

ภาคผนวก ข.

ประวัติโรงเรียนเซนต์จันทน์ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ประวัติโรงเรียนเขलगันตร อำเภอมือง จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางได้จัดตั้งโรงเรียนเขलगันตรขึ้น โดยได้แรงสนับสนุนจากประชาชน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งมีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาขึ้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาระดับนี้ในภาคเหนือ

ทางจังหวัดลำปางจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดหาที่ดินขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง (นายชุ่ม บุญเรือง และต่อมา นายสำราญ บุษปวนิช) ในสมัยนั้น เป็นประธานกรรมการเมื่อเดือนกันยายน 2516 โดยคณะกรรมการเห็นควรขอใช้ที่ดินป่าเตรียมการสงวนของกรมป่าไม้ แม่ตุ้ย ฝั่งซ้ายตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งมีเนื้อที่ 522 ไร่ 3 งาน 93 ตารางวา และได้ดำเนินการหาทุนก่อสร้างอาคารเรียนโดยมีพ่อตา ประชาชน ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ใ้บริจาการเงินครั้งแรก 38,811 บาท (สามหมื่นแปดพันแปดร้อยสิบเอ็ดบาทถ้วน) และทางจังหวัดได้จัดสร้างเหรียญพระพุทธรูปโรคนักรายชั้วขึ้นจตุรทิศ (หลวงพ่อกำ และเหรียญหลวงพ่อกษม เขมโก) ให้ประชาชนเช่าบูชา ได้เงินสุทธิ 1,074,500.99 บาท (หนึ่งล้านเจ็ดหมื่นสี่พันห้าร้อยบาทเก้าสิบเก้าสตางค์) คณะกรรมการได้แบ่งรายได้สำหรับบูรณะหลวงพ่อกำไปส่วนหนึ่ง และแบ่งเป็นทุนสำหรับก่อสร้างอาคารเรียนทดลงหลวงพ่อกษม เขมโก (อาคาร พ.กษม อุบัติภัก) ซึ่งอยู่ในเนื้อที่ที่โรงเรียนเขलगันตรปัจจุบัน เป็นเงิน 900,100 บาท (เก้าแสนหนึ่งร้อยบาทถ้วน) รวมกับเงินที่ประชาชน นักเรียน นักศึกษา บริจาคสมทบอีก เป็นเงิน 938,917 บาท (เก้าแสนสามหมื่นแปดพันเก้าร้อยสิบเจ็ดบาทถ้วน) ทางจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดตอนนั้นคือ นายสำราญ บุษปวนิช) จึงรายงานขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเขलगันตรไปยังกรมสามัญศึกษา ซึ่งขณะนั้นมี ดร.ก่อ สวัสดิพิทักษ์ เป็นอธิบดีกรมสามัญศึกษา ได้ส่ง นายประจวบ คำบุญรัตน์ ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (สมัยนั้น) เป็นตัวแทนของกรมฯ มาประชุมร่วมกับคณะกรรมการจังหวัดลำปาง โดยมีนายประจวบได้แจ้งแก่ที่ประชุมว่า แนวคิดของกรมฯ ไม่ใช่จะให้

โรงเรียนนี้เปิดสอนระดับ ม.ศ. 1 ถึง ม.ศ. 5 เท่านั้น แต่จะเป็นโรงเรียนสำหรับประชาชน ที่เขาไปศึกษาหาความรู้ได้ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งจะเปิดสอนเป็นหลักสูตรพิเศษ แต่ละแขนงวิชาตามความต้องการของประชาชนอีกด้วย

ภายในบริเวณโรงเรียนได้แบ่งเนื้อที่เพื่อการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นพื้นที่สำหรับการก่อสร้างอาคารโรงเรียนเขลางค์นคร

ส่วนที่ 2 เป็นพื้นที่สำหรับการก่อสร้างศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ และวิทยุใน

ภาคเหนือ

ส่วนที่ 3 เป็นพื้นที่สำหรับการก่อสร้างศูนย์เทคโนโลยีในภาคเหนือ

สำหรับอาคารเรียนหลังที่ 1 ซึ่งเป็นเงินที่เกิดจากการบริจาคของประชาชนชาวลำปางนั้น สร้างเป็นอาคารเรียนชั้นเดียว 10 ห้องเรียน ออกแบบโดย นายกำธร บุญปาลิก สถาปนิกของกรมสามัญศึกษา ซึ่งนำแนวคิดจากประเทศเยอรมัน และนำมาประยุกต์ให้เข้ากับศิลปะของไทยเหนือ โดยมีบริษัท นาคเจริญ เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ในราคา 820,000 บาท (แปดแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ต่อมาในวันที่ 1 เมษายน 2518 นางบุญรัตน์ โรจนศักดิ์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ และนางบุญรัตน์ ได้วิ่งเต้นติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทำถนน ไฟฟ้า น้ำประปา จนสามารถย้ายนักเรียนจากโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยที่ทางโรงเรียนได้ฝากเรียนไว้ ไปอยู่ ณ ที่ปัจจุบันในวันที่ 27 พฤษภาคม 2518 และสามารถเปิดเรียนได้ทันการ ในวันที่ 2 มิถุนายน 2518

หมายเหตุ

1. ถนนจากปากทางเข้ามาโรงเรียนไปจนถึงบ้านพักครูยาวประมาณ $2\frac{1}{2}$ ก.ม. ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์เครื่องมือกล ร.พ.ช. ภาคเหนือ และหน่วยงานเรดาร์อเมริกัน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง คิดเป็นเงินประมาณ 3 แสนบาท

2. ไฟฟ้าแรงสูง ติดตั้งจากปากทางเข้าโรงเรียนในงบประมาณ 350,000 บาท เป็นเงินงบประมาณของกรมสามัญศึกษาประมาณ 250,000 บาท งบประมาณจังหวัด 1 แสนบาท

3. น้ำบาดาล การเจาะบ่อน้ำบาดาล ได้รับความช่วยเหลือจากกรม
ทรัพยากรธรณี ขอดังงบประมาณของกรมฯ 9,250,000 บาท อุปกรณ์กรองน้ำ
ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยเรดาร์เกาะคา และประปาชนบทเขต 5 งบประมาณ
5 หมื่นบาท และแท่งกั้นน้ำ 5 หมื่นบาท

4. เสาธงถาวรสูง 20 เมตร ได้รับความช่วยเหลือจากศิษย์เก่าจุฬา
ลำปางปี 2517 งบประมาณ 12,000 บาท

5. สนามบาสเกตบอล ได้รับความช่วยเหลือจากนายคูลิต พานิชพันธ์
และคณะ งบประมาณ 40,000 บาท

6. อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ หนังสือเข้าห้อง
สมุด ได้รับความช่วยเหลือจากประชาชน

7. กลองจุลทรรศน์ 2 กลอง 12,000 บาท จากศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถาม

ทัศนคติต่อการนั่งตนเองของประชาชน

ในเขตบริการของโรงเรียนในโครงการทดลอง

โรงเรียนมัธยมชุมชน จังหวัดลำปาง

1. วิเชียรต้องการให้ทางโรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพให้กับเด็กในโรงเรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อจบออกจากโรงเรียนไปแล้ว เขานำเอาความต้องการนี้ไปปรึกษากับครูในโรงเรียนทันที

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายวิเชียรเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายวิเชียรท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

2. นายเจลิยวักจะใช้เวลาว่างไปดูการเลี้ยงหมูจากเพื่อนบ้านอยู่เสมอ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงของตนเอง และจดจำเอาสิ่งที่ดีมาใช้

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเจลิยวเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเจลิยวท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

3. วันเพ็ญจำต้องให้ลูกออกจากโรงเรียนมาช่วยทำงานทางบ้าน เมื่อจบการศึกษาในระดับประถมแล้ว แม่จะรู้สึกเสียใจเพราะลูกมีสติปัญญาดีและขยันเรียนก็ตาม

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างวันเพ็ญเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นวันเพ็ญท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

4. บุญธรรมลงทุนจัดทำแปลงสาธิตพืชไร่ตลอดจนพืชผักสวนครัวขึ้นในที่ดินของตนเอง และเปิดโอกาสให้เพื่อนบ้านมาดูผลการทดลองของเขา

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างบุญธรรมเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นบุญธรรมท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

5. นายพันหาความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่จากตำราทางการเกษตรที่เขาหยิบยืมมาจากเพื่อนบ้าน และจากการฟังข่าวเกษตรทางวิทยุ แล้วนำเอาความรู้ที่ได้ไปทดลองทำในไรนาของตน

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายพันเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายพันท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

6. นายเลศเป็นผู้มีอิทธิพลคนหนึ่งในหมู่บ้าน เขาถือโอกาสที่มีร้านค้าอยู่ใกล้กับที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน นำเอาหนังสือพิมพ์มาไว้ที่ร้านของตน นายเข้มจะรู้สึกไม่ค่อยพอใจนัก แต่ก็ไม่เคยเสียเพราะไม่อาจคัดค้านหรือว่ากล่าวนายเลศได้

ก. คนอื่น ๆ รู้สึกและทำอย่างนายเข้มเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเข้มท่านจะรู้สึกและทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

7. เมื่อเห็นว่าเด็กในหมู่บ้านใดเรียนดีแต่มีฐานะยากจนและต้องการศึกษาต่อ เจริญจะถือเอาเป็นธุระในการวิ่งเต้นจัดหาทุนให้ ให้เด็กได้เรียนต่อทันที

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างเจริญเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นเจริญท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

8. เมื่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชาวบ้านยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียนได้ โดยให้ยืมผ่านทางนักเรียนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น สมชายเห็นเป็นโอกาสดีจึงรีบติดต่อขอรายการหนังสือจากเด็กนักเรียนในหมู่บ้านทันที

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างสมชายเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นสมชายท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

9. แม่จะรู้ว่าโรงเรียนในหมู่บ้านยังมีคุณภาพไม่ดีนัก นายแยมก็จำต้องส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียน เพราะไม่มีเงินมากพอที่จะส่งลูกไปเรียนในทัวเมืองใด เขาคิดพึ่งทางราชการให้จัดส่งงบประมาณมาปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น
- ก. คนอื่น ๆ คิดอย่างนายแยมเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายแยมท่านจะคิดอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
10. นายสินมีบ้านอยู่ใกล้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เขามักจะไปดูแลทำความสะอาดและปลูกต้นไม้ ดอกไม้ไวรอบ ๆ ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายสินเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายสินท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
11. เมื่อทราบว่าโรงเรียนในหมู่บ้านเปิดสอนกลุ่มสนใจชั้น นางจันคำเห็นเป็นโอกาสดีจึงรีบไปสมัครเรียนในกลุ่มวิชาชีพที่ตนสนใจทันที
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนางจันคำเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนางจันคำท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
12. แม่จะมีความต้องการให้โรงเรียนในหมู่บ้านหันมาปลูกฝังวิชาการเกษตรให้กับเด็กอย่างจริงจังทั้งแทนการเรียนเพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรเพียงอย่างเดียว แต่พิชิตก็ไม่อาจทำอะไรได้เพราะเรื่องการเรียนการสอนภายในโรงเรียนนั้น จำต้องปล่อยให้เป็นการะหนาทของครู
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างพิชิตเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นพิชิตท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

13. นายชอบนำเอาหนังสือเรียนเก่า ๆ ที่ไม่ใช่แล้วของบุตรหลานไปมอบให้กับทางโรงเรียนในหมู่บ้าน เพื่อให้เด็กเรียนมีตำราใช้ แทนการขายให้กับเพื่อนบ้านในราคาถูก หรือเก็บทิ้งไว้ที่บ้านเฉย ๆ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายชอบเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายชอบท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
14. นายหลอมลงทุนเก็บเงินซื้อหนังสือตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาการเกษตรที่ตนสนใจจากร้านค้าในตัวเมืองมาไว้เป็นสมบัติของตน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายหลอมเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายหลอมท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
15. นายชนเห็นว่าในหมู่บ้านยังขาดแคลนสนามเด็กเล่น และขาดอุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน เขาเรียกร้องให้ทางราชการจัดหางบประมาณเพื่อจัดสร้างชน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายชนเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายชนท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
16. นายอินตาร่วมมือกับครูในหมู่บ้านวัดทำป้ายประกาศและข่าวประจำเดือน ติดไว้ตรงที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ของจังหวัด และของหมู่บ้านให้ทราบโดยทั่วถึงกัน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายอินตาเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายอินตาท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

17. เพื่อให้ลูกได้มีโอกาสศึกษาต่อเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นางศรีจันทร์ให้ลูกไปสอบเรียนต่อในระดับมัธยมที่โรงเรียนในตัวเมือง และคิดนัดต่อขอรับทุนด้วยตัวเอง
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่างนางศรีจันทร์เพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนางศรีจันทร์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
18. การที่จะช่วยให้ชาวบ้านเป็นผู้มีความรู้ มานิตติกว่าทางราชการควรจัดหาเจ้าหน้าที่ เช่น พนักงาน พนักงานอนามัยประจำหมู่บ้าน เพื่อออกเยี่ยมเยียนและให้ความรู้แก่ชาวบ้านเป็นประจำ เพื่อให้ชาวบ้านมีที่ปรึกษาและเกิดความอบอุ่นใจ
- ก. คุณอื่น ๆ คิดอย่างมานิตเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นมานิตท่านจะคิดอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
19. ในช่วงปิดภาคเรียน กรมการสาธารณสุขจากครูในโรงเรียนให้มาช่วยจัดทำและซ่อมแซมอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อเตรียมไว้ใช้ในเวลาเปิดภาคเรียนใหม่ เขาใช้เวลาในการประกอบอาชีพไปร่วมงานกับครูในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่างกรมการเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นกรมการท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
20. เมื่อนายกนิตทราบข่าวว่าเพื่อนบ้านคนใดทำการเพาะปลูกได้ผลดี เขาจะเดินทางไปขอศึกษาและซักถามถึงวิธีดำเนินการที่ประสบความสำเร็จของผู้นั้นทันที
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่างนายกนิตเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายกนิตท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

21. บัญชีเห็นว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของทางราชการ ดังนั้นเมื่อโรงเรียนอยู่ในสภาพชำรุดและขาดแคลนอาคารเรียน จึงควรจะต้องรื้อให้ทางราชการส่งเงินงบประมาณมาซ่อมแซม
- ก. คนอื่น ๆ คิดอย่างบัญชีเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นบัญชีท่านจะคิดอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
22. เมื่อคณะกรรมการหมู่บ้านจัดทำดินไถจำนวนหนึ่งเพื่อสร้างคอกสัตว์รวม โดยให้ผู้ที่สัตว์เลี้ยง และต้องการจะนำสัตว์เลี้ยงมาฝากไว้ในคอกตอนกลางคืนเข้ารวมเป็นสมาชิกโดยการผลิตเปลี่ยนเข้าเป็นเวรยาม นายจรีทนต์ไปสมัครเป็นสมาชิกทันที
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายจรีทนต์เพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายจรีทนต์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
23. นายจรีทนต์นำลูกไปฝากเลี้ยงไว้ที่ศูนย์โภชนาการเด็กเล็ก โดยยินดีที่จะจ่ายเงินให้แก่ผู้ดูแลเด็กเป็นเงินเดือนละ 20 บาท ตามที่ศูนย์ขอรองด้วยความเต็มใจ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายจรีทนต์เพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายจรีทนต์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
24. น้ำที่ครอบครัวนายใหญ่ใช้ดื่มกิน ได้มาจากบ่อน้ำบริเวณบ้านซึ่งในบางครั้งจะมีลักษณะขุ่นแดง และมีกลิ่นสาบกลายสนิม อย่างไรก็ตามเขาก็ตองดื่มน้ำนั้น
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายใหญ่เพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายใหญ่ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

25. ทุกปีเมื่อถึงฤดูหนาว สมพงษ์เห็นว่ายังมีเพื่อนบ้านอีกหลายครอบครัวยังขาดแคลนเครื่องกันหนาวอยู่ เธอจึงคิดช่วยเหลือเพื่อนบ้านด้วยการนำเอาเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเก่า ๆ ที่ไม่ได้ใช้แล้วไปให้ แทนการแลกเปลี่ยนกับของกิน ของใช้ที่เคยมีผู้มาขอแลกเปลี่ยน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างสมพงษ์เพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นสมพงษ์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
26. เพื่อให้คนในครอบครัวได้กินผักสดและปลอดภัยจากพิษของยาฆ่าแมลง ศรีวรรณจึงลงทุนปรับปรุงที่ดินในบริเวณบ้านของตน ใช้เป็นที่ปลูกพืชผักสวนครัวผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนสลับกันไปเป็นประจำตลอดปี
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างศรีวรรณเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นศรีวรรณท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
27. ในฤดูร้อน ตามร้านขายผัก เนื้อ เนื้อหมู ปลาและตามร้านขายกวยเตี๋ยวในหมู่บ้านจะมีแมลงวันตอมอยู่มาก แม่นายกิ่งไม่ยักหรือของที่มีแมลงวันตอมก็ตาม เขาก็จำเป็นต้องซื้อเพราะขายผักสด เนื้อ ปลา ในหมู่บ้านมีไม่กี่ร้าน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่านายกิ่งเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายกิ่งท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

28. เมื่อเห็นว่าโรงงานน้ำตาลเอาเปรียบต่อส่วนรวม โดยปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำเหมือง
ที่ชาวบ้านใช้เพื่อการเกษตร นายวงศ์จึงชักชวนเพื่อนบ้านในโรงเรียนต่อทาง
อำเภอทันที แม่เขาจะถูกเจ้าหน้าที่ของโรงงานขู่เชิญจะเอาชีวิตเขาก็คงแรง
ดำเนินการนี้ต่อไป
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่านายวงศ์เพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายวงศ์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
29. นายเสาร์แคว่นำเอาสิ่งของที่เหลือใช้บางอย่าง เช่น เศษผ้า หวาย เชือก กระสอบ
มาดัดแปลงเป็นเครื่องเล่นสำหรับตนเองและลูกได้ใช่ออกกำลังกายทุกวัน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่านายเสาร์แควเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายเสาร์แควท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
30. แม้จะรู้สึกไม่ค่อยพอใจต่อการบริการของสภานี้ย่อมมีประจำตำบลนักก็ตาม นางอ่อนแคว
ก็จำต้องยอมทนเพราะเธอเป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาเท่านั้น ย่อมไม่อาจจะทำอะไรได้
- ก. คนอื่น ๆ คิดอย่านางอ่อนแควเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนางอ่อนแควท่านจะคิดอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
31. คำหลาเลี้ยงไก่หลายตัว เมื่อไก่ที่เขาเลี้ยงเริ่มมีอาการป่วย คำหลาจะบอกขาย
ไก่ให้กับพ่อค้าในหมู่บ้านที่มาซื้อรับซื้อทันที แม้จะได้ราคาถูกไปบ้างก็ยังดีกว่าปล่อย
ให้ไก่ตายไปโดยไม่ทำอะไรเลย
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่านางคำหลาเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นคำหลาท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

32. ในช่วงฤดูฝนที่ผ่านมา นายน้อยลงทุนซื้อพันธุ์ไม้มงคลมาหล่อเป็นถ้ำสำหรับเก็บน้ำฝนไว้ใช้ในสวนของตน แทนการปล่อยน้ำฝนให้ไหลทิ้งไป
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่ำนายน้อยเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายน้อยท่านจะทำอย่ำนนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
33. บ่อยครั้งที่วัว ควาย ของชาวบ้านถ่มมูลเรี่ยราดไว้บนถนนทางเขาในหมู่บ้าน นายหล้าต้องใช้เส้นทางนี้เป็นประจำ เขาลงทุนแะะเก็บมูลวัวควายเหล่านั้นทุกครั้ง และนำไปใช้เป็นปุ๋ยในไร่นาเป็นประจำ
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่ำนายหล้าเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายหล้าท่านจะทำอย่ำนนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
34. คำปันทราบข่าวจากพนักงานประจำสถานีอนามัยว่า ทางสถานียังขาดแคลนเครื่องมือใส่หวาง ทำให้ไม่สามารถให้บริการประเภทนี้แก่ชาวบ้านได้ แม่เธอจะไม่ได้ใช้บริการของสถานีอนามัยเพราะสามารถเดินทางเขาไปรับการรักษาจากโรงพยาบาลได้ก็ตาม เธอกรวมสละเงินเพื่อไปทางสถานีไปซื้อเครื่องมือชนิดนี้ด้วยความเต็มใจ
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่ำนำนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นคำปันท่านจะทำอย่ำนนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

35. เมื่อทางราชการและสถานีอนามัยประกาศแนะนำราษฎรไปฉีดวัคซีนป้องกันโรค
แม้วาร่างกายของบุคคลจะแข็งแรงและไม่เคยปรากฏอาการของโรคใด ๆ
ก็ตาม เขาก็ปฏิบัติตามประกาศนั้นทันที
ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างบุคคลเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
ข. ถ้าท่านเป็นบุคคลท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
36. แม้วาแม่อาลางจานขาวและแวนน้ำที่ลูกตาก่อนไข่เสร็จไปแล้วไม่สะอาดพอ
วิมลจำเป็นต้องทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้เสีย
ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างวิมลเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
ข. ถ้าท่านเป็นวิมลท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
37. นายปิ่นเห็นว่าสถานที่ภายในศูนย์โภชนาการเพื่อเด็กเล็กคับแคบไปมาก ทั้งยังขาด
อุปกรณ์และเครื่องเล่นต่าง ๆ อีกด้วย เขาจึงชักชวนเพื่อนบ้านซึ่งเป็นผู้ปกครอง
ของเด็กเล็กด้วยกันมาประชุมตกลงเพื่อร่วมมือกันพัฒนาศูนย์ให้ดีขึ้น โดยไม่คิดค่า
แรงใด ๆ
ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายปิ่นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
ข. ถ้าท่านเป็นนายปิ่นท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
38. นายศรีทนลงทุนขุดหลุมใหญ่ไว้หลังบ้าน โดยใส่หิน อิฐหักลงไปจนหลุม แล้วระบายน้ำ
น้ำเสียจากห้องครัว ห้องอาบอาบน้ำ และน้ำซักผ้าลงหลุม แทนการสาดเทไปบนพื้นดิน
ในบริเวณบ้านของคนหรือของผู้อื่น
ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายศรีทนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
ข. ถ้าท่านเป็นนายศรีทนท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

39. เพื่อความสะดวกในการดูแลและป้องกันไวรัสผู้ร้าย นายหนุ่มจึงชอบที่จะทำคอกที่ตัวสัตว์เลี้ยงไว้ในบริเวณที่ดินบ้านของตนมากกว่า แม้ว่าบางครั้งเขาจะต้องทนกับกลิ่นเหม็นของมูลสัตว์เลี้ยงนั้นบ้างก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายหนุ่มเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายหนุ่มท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
40. เมื่อโรงเรียนในหมู่บ้านริเริ่มโครงการอาหารกลางวันขึ้น เพื่อจัดขายให้กับเด็กนักเรียนในราคาถูก นายจันทร์สะเลามาทำงานให้กับโครงการของโรงเรียน และนำพืชผลในไร่มาให้ความช่วยเหลือโดยไม่คิดเงิน เพื่อให้โครงการดำเนินต่อไปได้
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายจันทร์เพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายจันทร์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
41. นายสุขรับหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้วยความเต็มใจ แม้ว่าการทำงานนี้เขาจะไม่ได้รับผลตอบแทนอะไรเลย ทั้งยังต้องเสียเวลาในการประกอบอาชีพไปบ้างก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายสุขเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายสุขท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

42. เมื่อกำลังถูกหนีบอยู่ โรงงานน้ำตาลในหมู่บ้านปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำเหมือง ทำให้หน้าตามลำเหมืองส่งกลิ่นเน่าเหม็น นายบุญยืนมีบ้านอยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน เขาจำเป็นต้องออกทนต่อสภาพความเน่าเหม็นนี้

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายบุญยืนเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายบุญยืนท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

43. นายทาตกลงกับเพื่อนบ้านว่าจะขายพืชผลให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อถึงที่ในราคาหนึ่งครั้นมีพ่อคามาขอรับซื้อพืชผลจากเขาโดยต่อรองราคาให้ต่ำกว่าที่ตกลงกับทางกลุ่มไว้นายทาแอบขายให้กับพ่อค้าอื่น

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายทาเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายทาท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

44. เมื่อถูกหอกจากตรากรับซื้อพืชผล นายชอบไม่ยอมขายให้กับพ่อค้า เขาลงทุนไปขายพืชผลของเขาเองที่ตลาดในตัวเมือง แม้จะต้องเสียเวลาไปนั่งเฝ้าขายเองและเสียการนำไปบ้างก็ตาม

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายชอบเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายชอบท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

45. บุญถึงไม่มีเงินมากพอที่จะสร้างคู้งางสำหรับเก็บพืชผลไว้เพื่อนำออกขายเมื่อมีราคาดีได้ เขายอมให้พ่อค้ามารับซื้อไปในราคาถูกเมื่อพืชผลนั้นมีมากจนล้นตลาด

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างบุญถึงเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นบุญถึงท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

46. นายเชิดนำข้าวเปลือกมารวมลงทุนจัดตั้งกลุ่มธนาคารชาวนา เพื่อช่วยเหลือผู้ยากจนในหมู่บ้านให้กู้ยืมไปทำทุน หรือไปใช้ในครอบครัว แม้ว่าการลงทุนนี้เขาจะไม่ได้รับอะไรเลย และทำให้ต้องขาดรายได้โดยปกติไปบ้างก็ตาม เขาก็นึกทำด้วยความเต็มใจ

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเชิดเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเชิดท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

47. นางสมจันเห็นว่าพ่อค้ากกลางรับซื้อสับปะรดจากไร่ในราคาที่ถูกเกินไป เธอจึงไม่ยอมขายให้กับพ่อค้าอีก และไต่ลงทุนศึกษาวิธีทำแยมสับปะรดและสับปะรดกวนเพื่อทำให้เป็นสินค้าที่เก็บไว้ได้นานและมีราคาดีกว่าเดิม

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนางสมจันเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนางสมจันท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

48. เมื่อถึงเวลาปลูกอ้อย นายเย็นไม่มีเงินทุนมากพอจึงไปทำสัญญาขอซื้อปุ๋ยและขี้กบุมรดแทรกเตอร์มาไถในที่ดินของตน โดยทำข้อตกลงไว้ว่าเมื่อถึงเวลาตัดอ้อยขายจะต้องขายให้กับทางโรงงานเท่านั้น แม้เขาจะรู้ว่าจะต้องเสียเปรียบะทางโรงงานไปบ้าง เขาก็จำเป็นต้องยอม

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเย็นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเย็นท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

49. เมื่อเห็นว่าสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน และ
 ทำท้าวจะล้มเหลว นายทวีรับถอนหุ้นและลาออกจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ทันที
 ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายทวีเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
 ข. ถ้าท่านเป็นนายทวีท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
50. เมื่อเห็นว่าชายพืชผลไม่คุ้มกับทุนที่ลงไป นายแสงจึงเก็บพืชผลไว้ในยุ้งฉางที่เขา
 ลงทุนสร้างขึ้นเอง เพื่อรอจังหวะที่จะขายได้ราคาดี จึงจะนำออกขาย
 ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายแสงเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
 ข. ถ้าท่านเป็นนายแสงท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
51. นายหวงต้องยอมให้ผู้อื่นเป็นผู้ตีราคาข้าวที่เขานำไปขาย แม้จะรู้ว่าพ่อค้าตีราคาขาย
 ในคุณภาพของข้าวเปลือกต่ำกว่าราคาที่แท้จริงไปบ้าง เขาก็จำเป็นต้องยอม
 ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายหวงเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
 ข. ถ้าท่านเป็นนายหวงท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
52. นายออนแกวรร่วมมือกับเพื่อนบ้านสืบราคาสินค้าจากร้านค้าในตัวเมือง โดยจด
 รายชื่อสินค้า ราคาขาย และรายชื่อร้านค้าที่ขายสินค้าในราคาที่เป็นธรรม แล้ว
 นำมาพิมพ์แจกหรือประกาศให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ทราบทั่วกัน
 ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายออนแกวเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
 ข. ถ้าท่านเป็นนายออนแกวท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

53. เมื่อไปซื้อของที่ตลาดในตัวเมือง นายอุ่นมักจะสอบถามราคาสินค้าจากร้านค้าหลาย ๆ ร้านเสียก่อน เมื่อเห็นว่าร้านใดขายสินค้าในราคาที่ต่ำที่สุด เขาก็ตัดสินใจซื้อสินค้าจากร้านนั้น
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายอุ่นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายอุ่นท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
54. เมื่อต้องการซื้อเครื่องใช้ทางการเกษตร ประกอบมักจะไปหาซื้อเองที่ตลาดในตัวเมือง แม้จะถูกพ่อค้าเอาเปรียบไปบ้าง เขาก็จำเป็นต้องยอม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างประกอบเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นประกอบท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
55. สมพงษ์เป็นพ่อค้าสุกรชำแหละ เมื่อเห็นว่าผลประโยชน์จากรายได้บางส่วนของเขาตกลงไป เขารู้สึกไม่พอใจและปฏิเสธไม่ยอมรับซื้อสุกรจากชาวบ้านทันที หากให้ราคาต่ำกว่าที่เขาเคยได้รับจากเดิม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างสมพงษ์เพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นสมพงษ์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
56. เพื่อให้ตลาดสำหรับขายพืชผลในราคาถูก ดังนั้นก่อนจะลงมือปลูกพืชผลชนิดใด นายแดงจะเสาะหาตลาดให้ใดแน่นอนเสียก่อน แล้วจึงจะตกลงทำสัญญาจะส่งพืชผลไปเสนอขายให้เป็นประจำ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายแดงเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายแดงท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

57. นายสุขชอบที่จะขายพืชผลให้กับพ่อค้าที่มาซื้อถึงบ้านเพราะคิดว่าสะดวกที่ไม่ต้องขนถ่ายพืชผลและไม่ต้องไปนั่งขายเองที่ตลาด แม้จะรู้ว่าเขาจะต้องถูกกดราคา รับซื้อไปบ้าง เขาก็ยอม

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายสุขเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายสุขท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

58. เมื่อเห็นว่าผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านหาประโยชน์ จักจงที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งทางการอนุญาตให้นำมาจัดสรรให้กับผู้ยากไร้ในหมู่บ้านได้มีที่ดินทำกิน นายเต็มก็คิดงานและเขารองเรียนต่อทางราชการทันที แม้จะถูกยักยอกด้วยหนี้บุญใจซึ่งลูกถามจะเอาชีวิต เขาก็ไม่ลดความตั้งใจที่จะดำเนินการต่อไป

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเต็มเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเต็มท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

59. เมื่อเสร็จจากฤดูกาลทำนา นายอวนจะปลูกพืชลงไปในนาทันที เพื่อไม่ให้ที่นาว่าง ขยะเดียวกันเขาก็ยังใช้เวลาว่างที่มีอยู่เลี้ยงหมูและไก่เพื่อเป็นการเพิ่มทุนรายได้ให้แกครอบครัว

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายอวนเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายอวนท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

0. ถวิลคงร้านค้าชิ้นในหมู่บ้าน เขาจำหน่ายสินค้าทุกประเภทที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
แม้ว่าในหมู่บ้านจะไม่มีร้านค้าใดขายแข่งกับเขาเลย เขาก็ยังขายสินค้าให้กับ
ชาวบ้านในราคาถูกยิ่ง
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างถวิลเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นถวิลท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
1. ถึงแม้จะรู้ว่าพ่อค้าเอาเปรียบในการขายสินค้าให้กับเขาในราคาที่แพงกว่าปกติ
ถ้าใส่กว่าเป็นต้องซื้อ เพราะร้านค้าในหมู่บ้านมีเพียงไม่กี่ร้าน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างถ้าใส่เพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นถ้าใส่ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
62. นายบุญยืนร่วมกับเพื่อนบ้านที่มีความต้องการอย่างเดียวกันสั่งซื้อสินค้าเพื่อการเกษตร
มาใช้ในการเพาะปลูกคราวละมาก ๆ แม้จะได้รับความสะดวกกว่าการหาซื้อเอง
ตามคำพังและต้องเสียเวลาไปบ้างก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายบุญยืนเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายบุญยืนท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
63. เมื่อสุกรมีชีวิตราคาตกต่ำลง นายบุญล้อมจำเป็นต้องขายสุกรให้กับพ่อค้าในราคาที่
ขาดทุน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าพ่อค้าจะนำไปชำแหละขายได้ราคาดีกว่าเขาซึ่งเป็นคนเลี้ยง
มากก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายบุญล้อมเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายบุญล้อมท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

4. ในการชุกคลองส่งน้ำของชลประทานจำเป็นต้องตัดผ่านที่ดินของนายเรือง เป็นแนวยาวมาก เขาจึงไม่ยอม และได้เรียกร้องให้ชดใช้เงินทดแทนแก่เขา แม้จะรู้ว่าการทำเช่นนั้นจะทำให้การดำเนินงานชุกคลองส่งน้ำต้องหยุดชะงักไปบ้างก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเรืองเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายเรืองท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
65. เมื่อใดทราบข่าวว่ามีผู้ทำการชลประทานน้ำหยดโคฟลิตี นายเล็กจึงทดลองทำบ้าง โดยดัดแปลงอุ้งน้ำเกลือที่ใช้แล้ว กุ้งพลาสติก และกระป๋องมาเจาะรูผูกแขวนไว้ เพื่อปล่อยน้ำให้ไหลไปยังโคนต้นไม้ที่ละหยดตามต้องการ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายเล็กเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายเล็กท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
66. ในการกำจัดโรคพืช แมลง และเห็บที่มารบกวนต้นข้าวในนา สมชายจะลงทุนและทำพร้อม ๆ กับเพื่อนบ้านเสมอ แม้ว่าที่นาของเขาจะไม่ค่อยมีโรคพืชและสัตว์รบกวนเท่าใดนัก และทำให้เขาได้รับความยุ่งยากเพิ่มขึ้นอีกก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างสมชายเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นสมชายท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
67. ในช่วงฤดูแล้งที่มีน้ำลดน้อยลง นายกลเกรงว่าพืชผลในไรของตนจะได้รับความเสียหาย จึงถือโอกาสที่ไม่มีผู้ใดพบเห็นลักลอบก่นน้ำจากเหมืองฝายให้ไหลเข้าเฉพาะที่นาของตนแต่เพียงลำพัง
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายกลเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายกลจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

9. นายสีทำนาโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ปีนี้ฝนตกลงมาช้ากว่าปกติทำให้เสี่ยงที่จะไม่
 ทำนา อย่างไรก็ตามเขาก็ตองลงทุนตกกล้าไป หวัง ๆ ที่รู้ว่าเป็นการเสี่ยงต่อการ
 ตายของคนขาวและเมลูกขาวสีใดผลบอย เขาคิดว่าเมื่อถึงเวลานั้น ทางราชการ
 ก็คงยื่นมือมาให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขาเช่นเคย
- ก. คนอื่น ๆ ทำและคิดอย่างนายสีเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายสีท่านจะทำและคิดอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
10. นายอินคำรู้สึกเสียใจจนน้ำที่สูบจากลำเหมืองขึ้นมาใช้ เพราะน้ำสูญเสียไปตามทาง
 เป็นจำนวนมาก เขาลงทุนปรับปรุงคูน้ำ และเหมืองใส่ไม้กั้นของเขาน้ำใหม่ตามคำ
 แนะนำของเจ้าหน้าที่ แม้จะต้องสูญเสียเงินไปเพื่อการนี้บ้างก็ตาม
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายอินคำเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายอินคำท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
11. นายพิบูลย์มีโอกาสใช้โรงสวนให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกเหนือไปจากการ
 เก็บกักน้ำไว้ใช้บำรุงผักหรือผลไม้ในส่วนแล้ว เขายังเลี้ยงปลาไว้ในโรงสวนอีกด้วย
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายพิบูลย์เพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายพิบูลย์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 นอย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

2. นายบุญถิ่นมีปัญหาเรื่องทรัพย์สินรบกวนในนามาชาวมก เขาอยากจะทำตัวให้
 ง่าย ๆ และนำความมาใช้ จึงจำเป็นต้องปล่อยให้มันขึ้นปะปนไป แม้บางครั้ง
 จะลงแรงถอนเองบ้าง แต่ก็ไม่อาจแก้ปัญหาได้สัก

ก. ท่าน ๑ ทำอย่างนายบุญถิ่นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายบุญถิ่นท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย // 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

3. เมื่อทางชลประทานขอเก็บเงินจากผู้ใช้น้ำทางการเกษตร เพื่อนำเงินที่ไ้มา
 หมุนเวียนและปรับปรุงระบบการชลประทานในหมู่บ้านให้ดีขึ้น นายทำปฏิเสธการ
 จ่ายเงินทันที เพราะเห็นว่าหน้าที่ในการจัดหาน้ำให้เพื่อการเกษตรเป็นความ
 รับผิดชอบของทางรัฐบาลโดยตรงอยู่แล้ว

ก. ท่าน ๑ ทำอย่างนายทำเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายทำท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

74. ก่อนที่จะลงมือทำนาและปลูกพืชทุกครั้ง นายแก้วมักจะวางแผนการดำเนินงานไว้
 ล่วงหน้าแล้วจัดเตรียมไว้มาก่อนทันที

ก. ท่าน ๑ คิดอย่างนายแก้วเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายแก้วท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

75. นายเสาร์มีที่นาอยู่ใกล้จากลำเหมือง เมื่อเสร็จจากการทำนาตามปกติแล้ว เขาก็
 ปล่อยให้ทางราชการช่วยเหลือ เขาว่าต้องปล่อยให้มันว่างอยู่เช่นนั้นเพราะไม่อาจ
 ปลูกพืชชนิดใดได้ถ้าชาวนาจากการชลประทาน

ก. ท่าน ๑ ทำอย่างนายเสาร์เพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายเสาร์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

6. นายบุญลือไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในหมู่บ้าน โดยยอมปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ทุกประการในเรื่องการปรับปรุงโรงเรือน การดูแลสุขภาพ และการให้อาหารสุกร แม้ว่าในระยะแรก ๆ จะทำให้เขาต้องลงทุนเพิ่มขึ้น และมีความยุ่งยากกว่าการเลี้ยงตามลำพังก็ตาม

ก. ถอนใจ ๆ ทำอย่างบุญลือเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นบุญลือท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

7. แทนการซื้ออาหารสุกรซึ่งมีราคาแพง นายชาญได้ไปสอบถามส่วนผสมของอาหารที่สุกรต้องการจากพ่อค้าผู้รู้ และจากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วจึงคิดนำเอาพืชไร่ที่มีอยู่ เช่น รำ ปลายข้าว กากถั่วเหลืองมาผสมเป็นอาหารสุกรแทน

ก. ถอนใจ ๆ ทำอย่างนายชาญเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายชาญท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

78. นายขาวทำนาปลูกข้าวแต่เพียงอย่างเดียว เขาอยากจะได้เวลาว่างที่มีอยู่ ประกอบอาชีพอย่างอื่นบ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว แต่ก็ทำไม่ได้เพราะขาดเงินทุนและขาดผู้ที่จะมาให้ความรู้ในการทำและการหาตลาด

ก. ถอนใจ ๆ ทำอย่างนายขาวเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ข. ถ้าท่านเป็นนายขาวท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด

น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

9. นายทวีศักดิ์ลงทุนกู้เงินมาจำนวนหนึ่ง เพื่อรวมหุ้นกับเพื่อนบ้านซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรมาใช้ร่วมกัน แทนการขอยืมจากทางเกษตรอำเภอ หรือจากคนอื่น มาทำในไร่นาของตน
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายทวีศักดิ์เพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายทวีศักดิ์ท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
0. นายแควเก็บเศษไม้ใบหญ้าทั้งหลายที่หล่นเกลื่อนอยู่ในหมู่บ้านมาหมักปนกับปุ๋ยคอก โดยชุดหลุมเก็บหมักทิ้งไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึงนำมาใช้แทนปุ๋ยเคมีซึ่งมีราคาแพงกว่ามาก
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายแควเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่าน เป็นนายแควท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
1. นายลอมกิติให้ทางราชการช่วยเหลือรับเป็นภาระในการจัดหาซื้อปุ๋ยมาจำหน่ายให้กับเกษตรกรในราคาพอสมควร
- ก. คนอื่น ๆ กิจอย่างนายลอมเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายลอมท่านจะกิจอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
2. นายไสวไม่มีทุนพอที่จะซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรไว้ใช้เองได้ เมื่อต้องการใช้เครื่องมือเหล่านี้ เขามักจะไปขอยืมจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ ซึ่งบางครั้งก็ต้องรอเพราะเครื่องมือมีน้อย นายไสวกจึงจำเป็นต้องอดทนรอ
- ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนายไสวเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายไสวท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
- น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

3. นายเที่ยงเลี้ยงหมูตามรู้ไปกับการทำนาและปลูกพืชไร่ เขาตัดเลือกเอาพืชผลในไร่นาที่ไม่สมบูรณ์มาเป็นอาหารของหมูแทน แม้ว่าจะทำให้เขาต้องเสียเวลาในการคัดเลือกไปบ้าง
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่างนายเที่ยงเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายเที่ยงท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
84. นายเหยาอยากจะปรับปรุงผลผลิตในไร่นาของตนเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น แต่ในที่สุดก็จำต้องทำไปตามแบบเดิมเพราะขาดเงินทุน ไม่มีความรู้ และชาคู้ที่จะมาให้ความรู้
- ก. คุณอื่น ๆ ทำอย่างนายเหยาเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก
- ข. ถ้าท่านเป็นนายเหยาท่านจะทำอย่างนั้นเพียงใด
 น้อย / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / มาก

ภาคผนวก ง.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้ตามที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วที่มีต่อแบบของการพึ่งตนเอง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่าที่มีต่อแบบของการพึ่งตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า

1.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว มีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.7270$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่ามีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.9387$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองในระบบการศึกษาสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.0761) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 1.4700$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($t = 1.2913$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 0.3361$) สำหรับ

ในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่า มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.8654$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์วิทยาระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.1438$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ้านเป่า มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.8594$)

1.2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 0.0373$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($t = 0.8620$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 0.8112$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($t = 1.0344$)

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 0.4120$) และลักษณะตนตามอัตภาพ ($t = 0.8941$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจ

ระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 0.9353$) และลักษณะ ตามอัตภาพ ($t = 1.5752$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์ วิทยาระหว่างผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่าใน ลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.0138$) สำหรับใน ลักษณะตามอัตภาพนั้น พบว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่ามี ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้นำที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.8701$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคม ระหว่างผู้ตามในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า

2.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่าง ผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทาง สังคม ระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบล บ้านเป่ามีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาด กลาง ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.5845$) สำหรับในลักษณะตามอัตภาพนั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.5819$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษา ระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 1.0523$) และลักษณะ ตามอัตภาพ ($t = 1.2009$)

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุข ระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 1.0425$) และลักษณะ ตามอัตภาพ ($t = 1.0997$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 1.1671$) และ ลักษณะตนตามอัธยาศัย ($t = .0557$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกต์วิทยาระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($t = 0.2482$) และ ลักษณะตนตามอัธยาศัย ($t = 0.3499$)

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบต่าง ๆ ทางสังคมระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมพบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

($t = 2.6526$) สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัยนั้น พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.0974$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบการศึกษาระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้วและตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.7334$)

สำหรับในลักษณะตนตามอัธยาศัยนั้น พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.7155$)

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบสาธารณสุขระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว มีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.7032$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.3620$)

ง. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว มีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตาม ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.4656$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้นพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.0111$)

จ. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองในระบบประยุกตวิทย์ระหว่างผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้ว และตำบลบ้านเป่าในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมพบว่า ผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ่อแฮ้วมีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองสูงกว่าทัศนคติของผู้ตามที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กในเขตตำบลบ้านเป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.8700$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว ที่มีต่อลักษณะของการพึ่งตนเอง

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่มของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.2481$) และในลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 3.3154$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียวของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว

พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.3845$)

- ลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 1.8965$)

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการยอมจำนนต่อสภาพปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ่อแฮ้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ($F = 0.5148$) และในลักษณะตนตามอัตภาพ ($F = 2.3585$)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่าที่มีต่อแบบของการพึ่งตนเอง

ก. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่มของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง มีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองแบบรวมกลุ่มสูงกว่าทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.0473$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.8318$)

ข. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตตำบลบ้านเป่า ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง มีทัศนคติว่าบุคคลอื่นพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียวสูงกว่าทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.5781$) สำหรับในลักษณะตนตามอัตภาพนั้น พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง มีทัศนคติต่อการพึ่งตนเองแบบตัวคนเดียวสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ($t = 3.0995$)

ค. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการยอมจำนนต่อสภาพปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมีทัศนคติว่า บุคคลอื่น

ยอมจำนนต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.7558$) สำหรับในลักษณะตนตาม อัตรากานั้นปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($tt = 0.5985$)